

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

# **Distanční výuka výtvarné výchovy na středních školách**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Nikola Slabá

Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Učitelství pro střední školy – výtvarná výchovy  
Učitelství pro střední školy – základy společenských věd

Vedoucí práce: Mgr. et MgA. Petra Filipová, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Katarína Přikrylová, Ph.D.

## Zadání diplomové práce

**Autor:** Nikola Slabá

**Studium:** P20P0440

**Studijní program:** N0114A300053 Učitelství pro střední školy

**Studijní obor:** Výtvarná výchova, Základy společenských věd

**Název diplomové práce:** **Distanční výuka výtvarné výchovy na středních školách**  
Název diplomové práce AJ: Distance learning of art education at secondary schools

### Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce se zabývá problematikou distanční výuky výtvarné výchovy na středních školách za využití informačních a komunikačních technologií. Teoretická část přibližuje pojem distanční výuka a e-learning. Seznamuje s výhodami a nevýhodami distanční výuky v rámci jednotlivých platforem a vybraných metod online výuky. Praktická část práce se zabývá analýzou distanční výuky výtvarné výchovy na vybraných středních školách metodou dotazníku a rozhovoru. Součástí praktické části diplomové práce je také realizace výtvarně didaktického projektu vycházejícího z analýzy distanční výuky.

BAREŠOVÁ, Andrea. E-learning ve vzdělávání dospělých. Praha: 1. VOX, 2011. ISBN 978-80-87480-00-7. BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. UNIVERZITA PALACKÉHO. PEDAGOGICKÁ FAKULTA. Jak psát "distančně". Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1681-6. EGEROVÁ, Dana. ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA. EKONOMICKÁ FAKULTA. Jak tvořit studijní opory pro e-learning: metodická příručka pro autory studijních opor. Plzeň: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-7043-982-1. JUREČKOVÁ, Veronika. Výuka dějin umění a rozvoj percepčních, verbálních a hodnotících dovedností studentů. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4637-0. ŠOBÁŇOVÁ, Petra a Jolana LAŽOVÁ. Muzeum versus digitální éra. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5023-0. ZLÁMALOVÁ, Helena. Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. ISBN 978-80-86723-56-3. ZOUNEK, Jiří. E-learning - jedna z podob učení v moderní společnosti. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5123-2. Internetové zdroje: Art and antiques: váš průvodce světem umění. Praha: Feive, 2002- [online]. ISSN 1213-8398. Dostupné z: [https://www.artantiques.cz/skutečne-zazitky-ve-virtualnimsvete?fbclid=IwAR0uU--Rm0\\_wZhOveBdcEnH\\_mutQiyCt-Nuk-FmeVnKGdiQUCwH464XEL7U](https://www.artantiques.cz/skutečne-zazitky-ve-virtualnimsvete?fbclid=IwAR0uU--Rm0_wZhOveBdcEnH_mutQiyCt-Nuk-FmeVnKGdiQUCwH464XEL7U) Beznázvu. Nedatováno, Výukové materiály do výtvarné výchovy [online]. © 2020 Dostupné z: <https://www.nedatovano.cz/> Digitální vzdělávací zdroje. Digitální Gramotnost – Podpora rozvoje digitální gramotnosti [online]. © 2020. Dostupné z: <https://digigram.cz/digitalni-vzdelavaci-zdroje/> Home | CzechINSEAConference. Home | CzechINSEAConference [online]. © 2020 by Czech Section of INSEA. Dostupné z: <https://www.inseaconference.com/> Kitzbergerová, Eleonora a kol. 2019. Revize RVP – Výtvarná výchova. Podkladová analytická studie [online]. Národní ústav pro vzdělávání Praha. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/4302/> Pilka, Lukáš. 2020 [online]. Pro krásu umění a slávu googlu. Dostupné z: <https://artalk.cz/2020/02/12/pro-krasu-umeni-a-slavu-googlu/> Umění (být) doma | Národní galerie Praha. Národní galerie Praha [online]. Dostupné z: <https://www.ngprague.cz/udalost/2871/umeni-byt-doma> Umění online?. konference NIPOS [online]. © NIPOS 2020. Dostupné z: <https://konference.nipos.cz/2020-umeni-online/>

**Zadávací pracoviště:** Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby,  
Pedagogická fakulta

**Vedoucí práce:** Mgr. et MgA. Petra Filipová, Ph.D.

**Oponent:** PhDr. Katarína Přikrylová, Ph.D.

**Datum zadání závěrečné práce:** 14.12.2020

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala (pod vedením vedoucí diplomové práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne.....

Podpis:

## **Poděkování**

Rád bych poděkoval vedoucí své diplomové práce Mgr. et MgA. Petře Filipové, Ph.D. za odborné rady, ochotu a trpělivost.

## **Anotace**

SLABÁ, Nikola. *Distanční výuka výtvarné výchovy na středních školách*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 141 s. Diplomová práce.

Diplomová práce se zabývá problematikou distanční výuky výtvarné výchovy na středních školách za využití informačních a komunikačních technologií. Teoretická část přibližuje pojem distanční výuka a e-learning. Seznamuje s výhodami a nevýhodami distanční výuky v rámci jednotlivých platforem a vybraných metod online výuky. Praktická část práce se zabývá analýzou distanční výuky výtvarné výchovy na vybraných středních školách metodou dotazníku a rozhovoru. Součástí praktické části diplomové práce je také realizace výtvarně didaktického projektu vycházejícího z analýzy distanční výuky.

**Klíčová slova:** distanční výuka, výtvarná výchova, projekt, moje místo

## **Annotation**

SLABÁ, Nikola. *Distance learning of art education at secondary schools*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2022. 141 s. Diploma thesis.

The diploma thesis deals with the issue of distance education of art education at secondary schools using information and communication technologies. The theoretical part introduces the concept of distance learning and e-learning. It introduces the advantages and disadvantages of distance learning within individual platforms and selected methods of online teaching. The practical part of the work deals with the analysis of distance teaching of art education at selected secondary schools by the method of questionnaire and interview. Part of the practical part of the thesis is also the implementation of an art didactic project based on the analysis of distance learning.

**Key words:** distance learning, art education, project, my place

## Obsah

ÚVOD.....	10
TEORETICKÁ ČÁST .....	12
1 Vymezení distančního vzdělávání .....	12
1.1 Základní principy distančního vzdělávání .....	13
1.1.1 Princip individualizace a flexibility .....	13
1.1.2 Princip samostatnosti studia.....	14
1.1.3 Princip multimediálnosti.....	14
1.1.4 Princip podpory studujících .....	15
2 Definice e-learningu .....	15
2.1 V širším slova smyslu .....	15
2.2 V užším slova smyslu.....	15
2.3 Základní formy e-learningu.....	16
2.3.1 Offline e-learning.....	16
2.3.2 Online e-learning .....	17
2.4 Blended learning .....	17
2.5 M-learning.....	18
2.6 E-twinning.....	19
2.7 Výhody a nevýhody distančního vzdělávání a e-learningu.....	19
2.7.1 Výhody.....	20
2.7.2 Nevýhody.....	22
3 Znalost informačních a komunikačních technologií.....	24
3.1 Digitální gramotnost.....	24
3.1.1 Digitální kompetence .....	24
3.1.2 Počítačová gramotnost.....	25
3.1.3 Informační gramotnost.....	26
4 Výukové programy .....	27

4.1	Videokonferenční aplikace.....	28
4.1.1	MS Teams .....	28
4.1.2	Zoom.....	29
4.1.3	Google meet.....	29
4.1.4	Skype .....	30
4.1.5	Facebook messenger .....	30
4.1.6	Zhodnocení videokonferenčních aplikací.....	30
4.2	Virtuální tabule.....	35
4.2.1	Whiteboard.....	35
4.2.2	Jamboard.....	35
4.2.3	Collboard .....	36
4.2.4	Padlet .....	36
5	Popis výzkumného šetření .....	38
4.3	Cíl výzkumu .....	38
4.4	Metoda výzkumu.....	40
4.5	Analýza dotazníkového šetření .....	41
4.5.1	Kvalifikační data.....	41
4.5.2	Vybrané platformy .....	47
4.5.3	Zdroje metodiky, informací a inspirace .....	57
4.5.4	Hodnocení distanční výuky a jejího průběhu .....	61
4.5.5	Náměty, témata, soutěže... ..	76
4.6	Závěr výzkumného šetření .....	82
5	Rozhovor s učitelem .....	84
5.1	Rozhovor.....	86
6	PRAKTICKÁ ČÁST: Výtvarně didaktický projekt „Kde domov můj“ .....	91
6.1	Teorie projektové metody .....	91
6.2	Volba tématu .....	93



6.3	Stanovení cílů.....	93
6.4	Výběr žáků .....	93
6.5	Charakteristika školy.....	94
6.6	Stanovení harmonogramu .....	94
6.7	Realizace výtvarného projektu.....	95
6.8	Místo, kde bydlím .....	96
6.8.1	Z výšky .....	96
6.8.2	Krajinou domova .....	100
6.8.3	Detail architektury .....	105
6.8.4	Zátiší kam se podíváš! .....	110
6.8.5	Kam až paměť sahá.....	115
6.9	Místo, které přetvářím.....	118
6.9.1	Land art .....	118
6.9.2	Putovní kamínky .....	123
6.9.3	Prázdné místo.....	127
6.10	Shrnutí projektu.....	131
ZÁVĚR	.....	132
	Seznam grafů .....	134
	Seznam tabulek .....	136
	Seznam obrázků.....	137
	Seznam literatury .....	139
	Online zdroje.....	140

## ÚVOD

S nástupem nové nemoci COVID-19 přišlo mnoho změn, které se odrazily jak na chodu běžného života, tak tyto změny zasáhly bezesporu i vzdělávací instituce, což se promítlo na uzavření většiny základních, středních a vysokých škol. S nenadálou situací se musely školy rychle srovnat. Nejen pro pedagogy se situace stala velkou výzvou, všichni jsme s ní měli minimální zkušenosti. V rámci diplomové práce se zaměřuji především na jeden z předmětů, který byl touto situací zasažen. Má diplomová práce nese název *Distanční výuka výtvarné výchovy na středních školách* a snaží se, co nejvíce reflektovat aspekty, které ovlivňovaly práci učitelů výtvarné výchovy v průběhu distanční výuky. Diplomová práce klade důraz na popis a charakteristiku nástrojů a platform, které učitelé využívali a jak celou situaci prožívali.

Teoretická část mé práce v úvodu seznamuje s obecným pojmem distanční vzdělávání. Rozlišuje pojmy distanční a dálkové vzdělávání. Dále pak seznamuje čtenáře se základními principy distančního vzdělání. Vymezuje pojem e-learning a jeho základní formy, které popisuje. Okrajově se tato kapitola dotýká pojmů jako jsou blended learning, m-learning nebo e-twinning. V práci uvádím výhody a nevýhody distančního vzdělávání a e-learningu. Nová situace prozkoušela u učitelů znalost informačních a komunikačních technologií, v návaznosti na to se nabízí věnovat menší kapitolu digitální a jí podobným gramotnostem. Dále se podrobněji věnuji jednotlivým platformám, které lze využít v distanční výuce a postupně je rozebírám. Jsou mezi nimi jak videokonferenční aplikace, tak i virtuální tabule.

Podstatnou část diplomové práce tvoří výzkum řešený formou dotazníkového šetření, které vyvozuje ze získaných dat to, jak se učitelé výtvarné výchovy na středních školách vypořádávali s distanční výukou tohoto předmětu. Cílem je získat lepší představu o tom, jak výuka probíhala, s jakými problémy se učitelé potýkali. Výzkum se snaží, ale alespoň částečně nastínit obraz toho, jaké platformy učitelé využívali, jaké vidí klady a zápory na tomto typu výuky, jak celkově tuto dobu prožívali a co si z této zkušenosti odnášejí. K dotazníkovému šetření přikládám krátký rozhovor s vybraným učitelem, který subjektivně zprostředkovává to, jak se učitelé s touto situací poprali.

Praktická část diplomové práce vychází z dotazníkového šetření, získanými daty z výzkumu se inspiroje a vhodně je začleňuje do výtvarného projektu. Výstupem diplomové práce je realizace výtvarně didaktického projektu vytvořeného pro distanční

výuku, ale realizovaného v prezenční podobě. Projekt seznamuje žáky s místem jejich bydliště, prohlubuje jejich vnímání prostředí a okolí, kde žijí, zároveň podporuje i vnímání jich samotných. V rámci projektu si žáci vyzkoušeli práci s klasickými i netradičními technikami výtvarné tvorby.

# TEORETICKÁ ČÁST

## 1 Vymezení distančního vzdělávání

V posledních pár letech v souvislosti s šířením nemoci covid-19 a opatřením plynoucím z vládních nařízení bylo nutné nalézt způsoby, jak výuku realizovat, aniž by byla nutná jakákoliv přítomnost žáků ve školách. Od 11. března 2020 se tak distanční výuka stala nedílnou součástí vzdělávacího procesu.

V odborné literatuře se můžeme setkat s mnoha definicemi pojmu distanční vzdělávání. Tyto vymezení, avšak vždy vyzdvihují multimediálnost, samostatnost a interaktivitu celého vzdělávacího procesu. Charakterizovat definici tohoto pojmu je podle některých publikací složité. Lze ho charakterizovat jako formu studia, při kterém je učitel fyzicky oddělen od vzdělávaných (jsou odděleni nejen prostorem, ale i časem). Jako multimediální forma řízeného samostatného studia využívá distanční výuka dostupných technických prostředků, kterými lze na dálku prezentovat učivo, komunikovat s vyučujícím, prověřovat studijní progres a hodnotit následně studijní výsledky. To znamená, že využívá všech dostupných didaktických a technických prostředků.<sup>1</sup>

U Zlámalové nalezneme definici Evropské komise k distančnímu vzdělávání takto: „*Distanční vzdělávání (studium) je definován jako jakákoliv forma studia, kde student není pod stálým či bezprostředním dohledem učitelů, nicméně využívá plán, vedení a konzultace vzdělávací instituce či jiné podpůrné organizace. Distanční vzdělávání charakterizuje samostudium, a proto je silně závislé na didakticky kvalitním návrhu materiálů, které musí nahradit interaktivitu mezi studentem a vyučujícím, běžnou v prezenční výuce. Samostudium je vždy doplněno podporou tutora a dalším podpůrným servisem, který je v ideálním případě poskytován regionálním studijním centrem a využívá stále větší míře moderní komunikační média*“<sup>2</sup> Klement pak uvádí, že: *Multimediální komunikace využívá mnoho různých typů nosičů informace. Patří mezi ně tištěné texty, audiovizuální materiály, počítačové interaktivní programy a jiné komunikační prostředky jako telefon, televize, e-mail apod.*“<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> ZLÁMALOVÁ, Helena. *Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. ISBN 978-80-86723-56-3. s.11

<sup>2</sup> ZLÁMALOVÁ, Helena. *Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. ISBN 978-80-86723-56-3. s.12

<sup>3</sup> KLEMENT, Milan. *E-learning: elektronické studijní opory a jejich hodnocení*. Olomouc: Agentura Gevak, 2012. ISBN 978-80-86768-38-0. s.22

Distanční vzdělávání bychom tedy mohli definovat jako ucelený soubor vzdělávacích principů a pravidel, které umožňují studujícímu člověku se vzdělávat zcela nezávisle na vzdálenosti od vzdělávací instituce. Aby tento proces mohl fungovat, musí se brát ohled na potřeby a možnosti jak vyučujících, tak i studujících. Měl by zajistit maximální podporu a dostupnost v celém průběhu studia. Distanční vzdělávání si klade za cíl poskytnout výuku jednotlivcům, kteří se z nějakého důvodu nemohou účastnit tohoto procesu. Důvodů může být několik, jak nadměrná vzdálenost jedince od vzdělávací instituce, tak i překážky ve formě časové bariéry, nějakého hendikepu či psychických, sociálních a ekonomických situací.<sup>4</sup> Jedním z hlavních znaků distančního vzdělávání je ten, že dovoluje samostatné učení. Jeho kvalita a efektivita však závisí na didaktickém zpracování jednotlivých studijních opor (materiálů), které mohou nahradit interakci s přímou výukou i motivaci studujících.<sup>5</sup>

Distanční vzdělávání nebo distanční studium můžeme v některých publikacích najít pod českou zkratkou DiV a DiS. Malé „i“ uprostřed zde není bezdůvodně. Odlišuje takto slovo „distanční“ od slova „dálkové“. Distanční vzdělávání je jistou formou dálkového vzdělávání, ale neměli bychom si ho plést s dálkovým studiem.<sup>6</sup> Zaměňování pojmů distanční a dálkové vzdělávání je častým problémem. Podle výše zmíněné definice je distanční vzdělávání takové vzdělávání, kde nejsou vyučující a student v přímém kontaktu. Dálkové vzdělávání však tuto podmínku nesplňuje. Není zde důležitá vzdálenost pro charakter studia. Toto vzdělání se jistou svou složkou zakládá na prezenční formě studia, kdy probíhají přednášky a semináře, jako je tomu u denní formy studia. Od denního studia se liší zahuštěností učiva.<sup>7</sup>

## **1.1 Základní principy distančního vzdělávání**

### **1.1.1 Princip individualizace a flexibility**

Jedním ze základních principů DiV zde můžeme zmínit individualizaci a flexibilitu studia. Studium se zakládá na rozdílné nabídce možností, u kterého lze obsah a rozpětí učiva relativně a jednoduše měnit.<sup>8</sup> Individualizace studia oplývá značnou

---

<sup>4</sup> BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Tutor a jeho role v distančním vzdělávání a v e-learningu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3795-8. s.12

<sup>5</sup> Tamtéž, s.12

<sup>6</sup> KLEMENT, Milan. *E-learning: elektronické studijní opory a jejich hodnocení*. Olomouc: Agentura Gevak, 2012. ISBN 978-80-86768-38-0. s.22

<sup>7</sup> DVOŘÁKOVÁ, Eva. *Několik poznámek o distančním vzdělávání*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 1999. ISBN 80-7083-332-7. s.6

<sup>8</sup> ZLÁMALOVÁ, Helena. *Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium*. s.19

nabídkou studijních možností. Ta dovoluje účastníkům vzdělávacího procesu si sestavovat svůj studijní program podle svých potřeb. Účastník si na základě svých požadavků vybírá z jednotlivých kurzů a modulů, a tak ovlivňuje svou vzdělávací taktiku. Flexibilitou rozumíme rychlé adaptování na proměnlivost obsahu a cílů předmětů, novým znalostem.<sup>9</sup> „*Proto princip vlastního tempa vede v řízení učebního procesu k individualizaci činnosti studujících. Jak z teorie programového učení vyplývá, důležitým aspektem je při implementaci tohoto principu v praxi byla nutnost přejít od správného rozložení zpevnění v čase k jeho správnému rozložení v prostoru.*“<sup>10</sup>

### 1.1.2 Princip samostatnosti studia

„*Samostatnost studia je umožněna především tím, že učivo je seskupováno do relativně malých dávek, po nichž vždy následuje zpětnovazební informace o tom, zda studující příslušnou jednotku zvládl (porozuměl jejímu obsahu, umí jej aplikovat).*“<sup>11</sup> Nezměrnou předností na rozdíl od prezenční (frontální) výuky je ta, že dovoluje individuální tempo při učení. Podstatná je souvislost a hutnost jednotlivých složek vzdělávacího programu prezentovaného k osvojení. Předkládané učivo by tak mělo být didakticky stmeleno, neměly by se v ně nacházet iracionální trhliny a přebytečnosti.<sup>12</sup>

### 1.1.3 Princip multimediálnosti

Multimediálnost podporuje účinnost a správnost uchopování vzdělávacího obsahu skrze naše smysly. Máme zde jak složku obrazovou, která svými vlastnostmi, statikou a kinetikou, umožňuje v tomto směru jisté možnosti, tak i dimenzi zvuku. Vysoká početnost dostupných technologií (telefon, email, počítačové sítě, video – konference), které zajišťují rychlost šíření a přijímání informací, dovolují takřka nekonečné množství kontaktů se vzdělávacími institucemi.<sup>13</sup> Organizace vzdělávacího obsahu a samostatnost práce nahrazují prezenční kontakt s vyučujícím. S multimediálností v oblasti DiS se nese také pojem hypertext. Díky tomu je možné šířit informace účinně elektronickou cestou.<sup>14</sup>

---

<sup>9</sup> KLEMENT, Milan. *E-learning: elektronické studijní opory a jejich hodnocení*. Olomouc: Agentura Gevak, 2012. ISBN 978-80-86768-38-0. s.23

<sup>10</sup> KLEMENT, Milan. *E-learning: elektronické studijní opory a jejich hodnocení*. Olomouc: Agentura Gevak, 2012. ISBN 978-80-86768-38-0. s.23

<sup>11</sup> ZLÁMALOVÁ, Helena. *Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium*. s.20

<sup>12</sup> ZLÁMALOVÁ, Helena. *Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium*. s.20

<sup>13</sup> Tamtéž, s. 20

<sup>14</sup> KLEMENT, Milan. *E-learning: elektronické studijní opory a jejich hodnocení*. Olomouc: Agentura Gevak, 2012. ISBN 978-80-86768-38-0. s.24

### 1.1.4 Princip podpory studujících

Podporu studujících zajišťují centrální, regionální nebo místní vzdělávací instituce, střediska distančního vzdělávání či tutor. Podpora studujících se týká vysoké informovanosti o studijních možnostech, motivace ke studiu, individualizované sestavy studijního programu, psychologických problémů apod., dále postupného zadávání a časového rozvrhu zpracovávání samostatných prací i zkoušek, organizace (většinou nepovinných) tutoriálů, evidence výsledků studia, činnosti (sítě) studijních středisek<sup>15</sup>.

V průběhu historie vývoje DiS se postupně systém principů modifikoval, tak aby se dokázal přizpůsobit proměnlivým a novým strategiím způsobu realizace jednotlivých částí vzdělávacího procesu.<sup>16</sup>

## 2 Definice e-learningu

Pokud se vydáme po stopě definice e-learningu v odborné literatuře či v elektronických zdrojích, dojdeme k závěru, že terminologie je zcela nejednotná. Definovat e-learning lze několika způsoby vázanými na edukační realitu. Kamil Kopecký rozděluje v návaznosti na tuto realitu definici e-learning v širším a užším slova smyslu.<sup>17</sup>

### 2.1 V širším slova smyslu

V širším slova smyslu můžeme e-learning chápat v rámci jeho účelnosti na rozvoj vzdělávacího procesu. Tedy využití elektronických, informačních a multimediálních technologií ke zlepšení kvality a efektivity vzdělávání, posílení zdrojů a spolupráce. Jejich hlavním cílem je zvýšení kvality a dostupnosti vzdělávacího procesu za využitím těchto zdrojů. Jako příklad bychom si mohli uvést využití například interaktivní tabule ve školách.<sup>18</sup>

### 2.2 V užším slova smyslu

V užším slova smyslu lze e-learning chápat jako vzdělávání, které je podporováno moderními technologiemi. Tato forma vzdělávání je realizována prostřednictvím internetových sítí. Ve stručnosti bychom mohli definovat e-learning v tomto pojetí jako

---

<sup>15</sup> ZLÁMALOVÁ, Helena. *Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium*. S.20

<sup>16</sup> KLEMENT, Milan. *E-learning: elektronické studijní opory a jejich hodnocení*. Olomouc: Agentura Gevak, 2012. ISBN 978-80-86768-38-0. s.25

<sup>17</sup> KOPECKÝ, Kamil. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006. Vzdělávání a informace. ISBN 80-85783-50-9. s. 6

<sup>18</sup> Tamtéž, s. 6

vzdělávání po internetu. Umožňuje svobodný a neomezený přístup k informacím.<sup>19</sup> „*E-learning si pro zjednodušení představme jako soustavu moderních nástrojů, postupů a procesů, s jejichž pomocí můžeme efektivně (ale přiměřeně) působit na co největší množství smyslů a umožnit realizovat kvalitní a funkční proces řízeného sebeučení (učení bez učitele).*“<sup>20</sup> Naše smysly jsou ovlivněny mnoha faktory, na zrak působíme obrazovou dokumentací, textem fotografiemi, videoukázkami. Na sluch má vliv hudební složka například videa, čteného slova. Poselstvím e-learningu je nabízet širokou škálu nových způsobů, jak zefektivnit výuku.<sup>21</sup>

Pokud to vše shrneme, tak neexistuje jednotná definice e-learningu. Můžeme ji sumarizovat do definice, která nese jednotlivé složky různých definic a tedy, že e-learning chápeme jako multimediální podporu, která využívá moderních technologií a počítačových sítí v čase a prostoru k realizaci svobodného, neomezeného a kvalitního způsobu vzdělávání. Je třeba uvést v potaz, že definice e-learningu se odvíjí od edukační reality a každá vzdělávací instituce si přetváří e-learning podle svých představ a potřeb.<sup>22</sup>

## 2.3 Základní formy e-learningu

E-learning existuje v mnoha podobách, které poskytují vzdělávání v elektronické podobě. Pro větší orientaci v této problematice je dobré se zmínit o formách e-learningu, který nejčastěji dělíme na online a offline e-learning.

### 2.3.1 Offline e-learning

Offline e-learning je forma vzdělávání, která není závislá na přístupu k internetu. Nevyžaduje připojení počítače k jakékoliv síti. Studijní materiály jsou rozšiřovány pomocí paměťových nosičů. Tato forma vzdělávání se v dnešní době již využívá spíše v prezenční formě. „*Tento způsob vzdělávání je i v současnosti velmi často využíván zejména pro domácí přípravu žáků či studentů, kteří pracují s výukovými programy. E-learning využívající výukových programů se reálně využívá zejména na základních a středních školách, kde dochází ke spojování prezenčního vzdělávání a e-learningové*

---

<sup>19</sup> KOPECKÝ, Kamil. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006. Vzdělávání a informace. ISBN 80-85783-50-9. s.7

<sup>20</sup> KOPECKÝ, Kamil. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006. Vzdělávání a informace. ISBN 80-85783-50-9. s.7

<sup>21</sup> KOPECKÝ, Kamil. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006. Vzdělávání a informace. ISBN 80-85783-50-9. s.7

<sup>22</sup> KOPECKÝ, Kamil. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006. Vzdělávání a informace. ISBN 80-85783-50-9. s.7-8



*multimediální podpory. Takováto kombinace prezenční výuky a e-learningu se označuje jako blended learning čili smíšené vzdělávání.*<sup>23</sup> V distanční výuce se tato forma e-learningu již moc nevyužívá, jelikož je internetové připojení přístupné široké veřejnosti, a to v kvalitní podobě. Připojit se dá všude a na různých zařízeních. Tento způsob připojení je mnohem pohodlnější.

### 2.3.2 Online e-learning

Online e-learning potřebuje ke své existenci připojení k internetu. Je to taková forma vzdělávání, kdy studující mají přístup k digitálnímu obsahu a informace lze sdílet různými způsoby. V dnešní době se při studiu bez internetu neobejdeme, využíváme ho jak při výuce, tak i během domácí přípravy. Online e-learning můžeme rozdělit na dvě základní podoby:

**Synchronní podoba** online e-learningu potřebuje nepřetržité připojení k internetové síti. Studenti komunikují s pedagogem v reálném čase. Patří sem chatování, videokonference, sdílení whiteboardu, sdílení dalších aplikací. Pedagog poskytuje studentům potřebné materiály a dává jim týdenní úkoly.<sup>24</sup>

Dalším typem je **asynchronní podoba** e-learningu. Při tomto způsobu komunikace účastníci nejsou spolu propojeni v reálném čase. Studenti a pedagog spolu komunikují pomocí zpráv, které zasílají emailem nebo nechávají na diskusních fórech.<sup>25</sup>

## 2.4 Blended learning

Blended learning je nazýváno jako smíšené, spojené nebo hybridní vzdělání, ale spíše ho najdeme v jeho anglické verzi. Jedná se o výuku prezenční kombinovanou s e-learningem. Někde se můžeme setkat s úplným nahrazením kombinované výuky v jejím tradičním pojetí. Například studenti pracují samostatně doma a mají naplánované termíny, kdy se dostaví na prezenční výuku. Výuka spojuje tradiční pojetí výuky

---

<sup>23</sup> KOPECKÝ, Kamil. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006. Vzdělávání a informace. ISBN 80-85783-50-9. s. 13

<sup>24</sup> KOPECKÝ, Kamil. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006. Vzdělávání a informace. ISBN 80-85783-50-9. s. 10-13

<sup>25</sup> Tamtéž, s. 10-13

s využitím interaktivních materiálů. Těmito materiály mohou být různé vizuální prezentace či diskusní fóra po LMS.<sup>26</sup>

Blended learning vznikl přirozenou cestou. Od neúspěšného pokusu o nahrazení tradiční výuky e-learningem po zjištění, že e-learning nevyhovuje každému, hledalo se jeho vhodné využití. Našlo se jako doplněk prezenční výuky. Například u jazykových kurzů, různých typů školení apod. V této jeho formě je nám znám dodnes. Je velmi efektivní a nabízí širokou škálu uplatnění a přístupů. Nemá skoro žádná omezení a je poměrně oblíbený.<sup>27</sup> Lze jej chápat jako základní modernizaci distančního vzdělávání formou e-learningu. Tento způsob výuky je vhodný především u skupin, které nejsou zvyklé používat moderní nástroje ke komunikaci, jako chat, videokonference nebo využívání LMS. Jednou z výhod tohoto studia je jeho sociální funkce, kdy spojuje předávání zkušeností s rozvojem mluveného slova a komunikace.<sup>28</sup>

## 2.5 M-learning

První písmeno „m“ ve slově už nám napovídá jeho význam. Písmeno je prvním písmenem v anglickém slově „mobile“, teda v překladu mobilní, pohyblivý. M-learning můžeme chápat jako formu elektronického vzdělávání využívající moderních mobilních (přenosných) technologií. Jedná se o typ samostudia, a to bez využívání stolního počítače. Mezi využívané aplikace patří kapesní počítače, mobilní telefony, notebooky, tablety apod. M-learning využívá tedy přenositelných moderních technologií v procesu vzdělávání.<sup>29</sup>

Výhodou e-learningu je jeho všeobecná dostupnost například při cestování. Jeho hranice nekončí jen u pouhé výuky, ale také je to metoda sdílení informací a předávání informací. Umožňuje studovat kdekoliv a kdykoliv, studující není omezen místem ani časem. Moderní technologie nám nabízejí programy prostřednictvím, kterých se dá připojit k internetu a komunikovat. Tyto technologie disponují fotoaparátem, kamerou a

---

<sup>26</sup> LMS = Learning Management Systém; jedná se o systém řízeného učení v rámci počítačových aplikací. Hlavním cílem je zdokonalit a zjednodušit výuku. Spojuje v sobě mnoho funkcí jako např. komunikaci, sdílení obsahu výuky a potřebných materiálů.

<sup>27</sup> BAREŠOVÁ, Andrea. *E-learning ve vzdělávání dospělých*. Praha: 1. VOX, 2011. ISBN 978-80-87480-00-7. s.56

<sup>28</sup> KLEMENT, Milan. *E-learning: elektronické studijní opory a jejich hodnocení*. Olomouc: Agentura Gevak, 2012. ISBN 978-80-86768-38-0. s. 55

<sup>29</sup> Tamtéž, s. 54

mikrofonem, takže komunikace je mnohem snazší. Student má neustálý přístup k informacím, různým databázím a informačním portálům.

*„Tento typ e-learningu se žádným způsobem neodlišuje v konstrukci či způsobu řízení celého vzdělávání. Využívá LMS systém, pouze elektronické studijní opory jsou uzpůsobovány tak, aby vyhovovaly i nižším rozlišením LCD displejů mobilních zařízení. V rámci LMS systému je většinou integrován konverzní modul, který dokáže uzpůsobovat rozlišení a rozmístění jednotlivých ovládacích či navigačních prvků, a to podle typu připojení.“*<sup>30</sup> Můžeme se setkat i s tím, že modul generuje off-line podobu elektronické studijní opory. Tato podoba se ukládá na mobilních zařízeních a k aktualizaci informací dochází po připojení k síti, kdy student odesílá a přijímá informace nutné ke studiu. Redukují se tak výdaje za internetové připojení.<sup>31</sup>

M-learning představuje zajímavou alternativu pro mladé jedince zběhlé v technologiích. Výhodou dnešní pokročilé doby je ta, že mobilní technologie jsou přístupné každému a bereme je jako neodmyslitelnou součást života. Vyrábí se v jednoduše skladných podobách s ohromnou nabídkou aplikací a velikostí paměti.

## **2.6 E-twinning**

Jedná se o typ e-learningu, který nám umožňuje vytvářet virtuální laboratoře a virtuální vzdělávací projekty. Prostřednictvím e-twinningu lze uplatnit metodu projektového vyučování realizovaného formou e-learningu. Ve virtuální laboratoři lze vytvářet řadu virtuálních experimentů a pokusů v bezpečí digitální technologie. Nejedná se jen o pokusy fyzikální a chemické, ale dá se zde experimentovat i s technologií i přírodními jevy. Využívá některých multimediálních prvků, kdy aktivně zachází s interaktivní simulací a virtuální realitou jako s objekty. Dá se říct, že tato forma je velmi atraktivní a oblíbená a má dobré předpoklady k dalšímu rozvoji.<sup>32</sup>

## **2.7 Výhody a nevýhody distančního vzdělávání a e-learningu**

Všechny formy studia mají své kladné stránky, ale i své stinné stránky. Takto tomu je i v rámci distanční formy vzdělávání. Důležité je tedy objasnění výhod a nevýhod

---

<sup>30</sup> KLEMENT, Milan. *E-learning: elektronické studijní opory a jejich hodnocení*. Olomouc: Agentura Gevak, 2012. ISBN 978-80-86768-38-0. s. 54

<sup>31</sup> KLEMENT, Milan. *E-learning: elektronické studijní opory a jejich hodnocení*. Olomouc: Agentura Gevak, 2012. ISBN 978-80-86768-38-0. s. 54

<sup>32</sup> KLEMENT, Milan. *E-learning: elektronické studijní opory a jejich hodnocení*. Olomouc: Agentura Gevak, 2012. ISBN 978-80-86768-38-0. s. 55

distančního vzdělávání jak z pohledu studenta, tak i učitele. Chceme-li využít plný potenciál, který nám nabízí distanční forma vzdělávání a elektronické vzdělávání, měli bychom nad jeho využití uvažovat v kontextu jeho výhod a nevýhod.

### **2.7.1 Výhody**

Distanční vzdělávání chápeme jako řízené samostudium, kdy je kladen důraz na nezávislost a samostatnost jednotlivce. Jedinec se stává samostatně vzdělanou jednotkou – „samoukem“. Pedagog má za úkol podporovat studujícího, přizpůsobuje mu systém studia, dávkování učiva a ovlivňuje jeho vzdělávací tempo. Vzdělávání je tedy flexibilní. Učivo se přizpůsobuje potřebám studentů.

Pod pojmem flexibilita si můžeme představit také to, pokud je studentovi umožněno studium nezávisle na časovém harmonogramu a místě výuky. V rámci distanční výuky, jak studující, tak učitel nejsou omezení dojíždět na předem smluvené místo. Studovat lze odkudkoliv. Studium tak přesahuje hranice města, regionu, státu i kontinentu. Ušetřený čas se dá využít k dalšímu studiu, práci i k volnočasovým aktivitám. Jak už zde bylo zmíněno, student má možnost studovat vlastním tempem a vytvořit si individuální postupy výuky dle vlastních potřeb a schopností.

Studující má po ruce studijní materiály a má přístup k rozmanitým informačním zdrojům, které doplňují a rozšiřují jeho vzdělávací materiály. I pro učitele zde vystávají výhodné možnosti pro poskytnutí studentovi doplňkové a rozšiřující materiály i v době své nepřítomnosti. Přínosem je také snadná a rychlá aktualizace studijních materiálů a jejich inovace. Nevyklučuje se spolupráce studentů při tvorbě těchto studijních materiálů.

I komunikace učitele se studentem se stává flexibilnější a dává učiteli větší prostor pro individuální přístup ke studentům. Díky tomu získává učitel rychleji průběžnou zpětnou vazbu. Nabízí se možnost využití různých komunikačních prostředků pro komunikaci se studentem a studentů mezi sebou. Interaktivní prostředí e-learningu se neomezuje jen na poskytování informací v textové podobě, ale přináší do výuky i mnoho multimediálních prvků, které udávají dynamičnost výuky. Vyučující má možnost vkládat do výuky média, která by v běžné prezenční výuce nezapojil kvůli časové náročnosti. Současně s tím má učitel i lepší přehled o průběhu studia, kvalitní digitální systémy umožňují studentům a pedagogům sledovat průběh studia a mít tak lepší přehled o např. splněných úkolech a požadavcích jednotlivých předmětů. Pro učitele se nabízí více

možností, jak studenty testovat (auto testy, evaluační testy apod.), možnost testovat více studentů najednou a získat hned zpětnou vazbu.

S výukou na dálku klesají i náklady na vzdělávání. Účastníci vzdělávání nemusejí vynaložit finance na dopravu, ušetří se jak za pohonné hmoty, jejichž cena s chutí často stoupá, tak za náklady za veřejnou dopravu. Dále klesají výdaje za ubytování studentů a vyučujících, s tím i ztráty za stravu, která je mnohdy nákladnější než v případě domácího prostředí. Studenti mají možnost studovat v domácím zázemí, které je pro ně bezpečné a komfortní. Mají zde svůj osobní prostor, kde je nikdo s výjimkou rodiny, neruší od studia. Snížení nákladů se týká také provozování vzdělávacích institucí. Sníží se jejich náklady za světlo, vodu a další vzdělávací techniky. V neposlední řadě zde musím zahrnout náklady za učebnice, sešity či tisk a distribuci studijních materiálů. Obsah studijních materiálů často zůstává statický, jejich aktualizace je poměrně časově i finančně náročná.

Shrnutí výhod distančního vzdělávání (student a učitel)

- Časová a prostorová flexibilita
- Neomezená dostupnost studijních materiálů
- Přístup k rozmanitým informačním zdrojům, včetně doplňkových a rozšiřujících materiálů
- Samostatnost, možnost studovat vlastním tempem
- Individuální přístup od vyučujícího
- Snadné sdílení studijních materiálů a spolupráce studentů na jejich tvorbě
- Okamžitá zpětná vazba
- Snadná a rychlá aktualizace a inovace studijních materiálů
- Flexibilní komunikace se studenty
- Administrativní podpora, evidence
- Možnost testování většího počtu studentů
- Snížení nákladů – doprava, ubytování, strava, vzdělávací instituce, studijní materiály.
- Komfortní zázemí pro vzdělávání

## 2.7.2 Nevýhody

V rámci distanční výuky existují i jisté potencionální bariéry. Tato část bude věnována nedostatkům, které bychom měli v rámci distančního vzdělávání a e-learningu brát v potaz.

První problém nastává, pokud student distanční výuky nemá zajištěný adekvátní přístup k potřebným technologiím (počítač, tablet, kamera, mikrofon apod.), aby mu byl umožněn přístup ke vzdělávacímu obsahu a mohl plnit zadané úkoly. Častá omezení pro studenty při online vzdělávání právě plynou z jejich nedostatečné vybavenosti hardwaru či softwaru počítače. Pokud žáci nemají přístup k počítači, ztrácí forma práce na efektivitě. Taktéž pro učitele je limitující zastaralá školní zařízení například s nízkou pamětí a výkonem.

Mohli bychom říci, že celý systém LMS je podřízen přístupem k internetu. V mnoha případech je student závislý na internetu, bez kterého by pro něj komunikace a studijní materiály nebyly dostupné. Taktéž některé síťové aplikace se bez připojení k internetu neobejdou. Uživatelé internetu si velmi často stěžují na pomalé připojení k internetu. Technologie našťastí velmi pokročily dopředu a internetovému připojení si dnes může dovolit každý. To však nevyklučuje kvalitní připojení k internetu, které je stále aktuálním tématem. Například pokud se připojí více zařízení k síti, hrozí klesání nebo úplné zkolabování sítě.

Student se při distanční výuce může potýkat s nedostatečnou motivací ke studiu nebo s průběžnou ztrátou této motivace během studia. Zejména v případě, pokud je studium dlouhodobě náročné, pozbývá potřeb studujícího nebo zakomponování látky do praxe. Student se může cítit zahlcen informačními zdroji. Taktéž při studiu s přístupem k internetu jsou studenti zahrnuti spoustou dalších podnětů, kterým jde těžko odolat a žáky rozptylují. Učitel nemá dostatečnou kontrolu nad tím, co žáci ve skutečnosti například při výuce dělají. S tím souvisejí studijní návyky a dovednosti studentů, které mohou vést k neúspěšným studijním výsledkům. Někteří studenti se doma nemůžou soustředit, nenachází dostatečně klidné prostředí a čas pro soustředění se na výuku.

Pocity osamělosti jsou další negativní stránkou distanční výuky. Student se může cítit odtržený a izolovaný od vyučujícího i ostatních účastníků vzdělávacího procesu. Je mu znesnadněná spolupráce a komunikace s ostatními spolužáky. Vyučující taktéž není k dispozici v okamžiku, kdy to student potřebuje. Nemá s kým by se dostatečně poradil

v průběhu studia, nebo si jen tak popovídal. Takto omezená komunikace nemusí všem žákům vyhovovat.

Distanční výuka má i další nevýhody pro učitele. Tvorba studijních materiálů a opor je v mnoha ohledech náročnější ve srovnání s klasickou tvorbou podkladů pro prezenční výuku. Učitel je omezen programy, se kterými pracuje. Jsou na něj kladeny zvýšené nároky, co se týče znalostí a dovedností potřebných pro práci s počítačovými programy. Základem vzniku kvalitního obsahu například distančního textu je, aby byli jeho autoři dostatečně proškoleni. S tím souvisí i zvýšené pracovní zatížení, se kterým se učitel musí potýkat.

Shrnutí nevýhod distančního vzdělávání (student a učitel)

- Omezení osobního kontaktu mezi účastníky vzdělávání
- Pocity osamění
- Snížení motivace a špatné studijní návyky mohou vést k neúspěchu
- Ztížená komunikace mezi učitelem a studujícím
- Zahlcení informačními zdroji
- Učitel není vždy studentům k dispozici
- Technické problémy (vybavenost PC, závislost na internetovém připojení apod.)
- Složitější tvorba studijních materiálů
- Zvýšené nároky na specifické znalosti a dovednosti
- Zvýšená pracovní zátíženost

## 3 Znalost informačních a komunikačních technologií

### 3.1 Digitální gramotnost

Digitální gramotnost se považuje v dnešním světě za zásadní životní dovednost. V poslední době se stává pojmem, který dominuje v odborné terminologii. Ve spojení s digitální gramotností se používají ještě pojmy digitální dovednosti a digitální znalosti (Digital Skills and Digital Knowledge). Gramotnost se týká všech oblastí používání a orientace v informačních a digitálních technologiích. Digitální gramotnost je relativně nový pojem, který bychom mohli ve zkratce definovat jako soubor znalostí, dovedností a postojů nezbytných k práci s informacemi v digitální podobě. Prvním, kdo tento pojem uvedl blíže na světlo světa byl Paul Gilster ve své knize Digital Literacy z roku 1997.<sup>33</sup> V textu upozorňuje na potřebu osvojování si této nové gramotnosti ve spojení s dobou internetu. Existují různé další definice digitální gramotnosti, ale obecně lze říci že: „*Digitální gramotnost je soubor postojů, vědomostí, dovedností potřebných k efektivnímu nalézání, komunikování a používání informací prostřednictvím různých médií a v různých formátech.*“<sup>34</sup> Tyto schopnosti potřebuje jedinec k tomu, aby bezpečně, sebejistě a s kritickým nadhledem dokázal využívat digitální technologie při práci, učení nebo v rámci svého volného času. Digitální gramotnost vesměs počítá s nějakou základní znalostí práce s PC, ale spíše se více orientuje na znalost informačních zdrojů. Tento široký pojem se zakládá na dvou dalších obecnějších pojmech: informační gramotnost a počítačová gramotnost.

#### 3.1.1 Digitální kompetence

Chápeme jako průřezové klíčové kompetence, tedy kompetence, bez kterých není možné u žáků dále rozvíjet další klíčové kompetence. „*Jejich základní charakteristikou je aplikace/využití digitálních technologií při nejrůznějších činnostech, při řešení nejrůznějších problémů. Z toho plyne i jejich proměnlivost v čase v závislosti na tom, jak se mění způsob a šíře využívání digitálních technologií ve společnosti a v životě*

---

<sup>33</sup> BAWDEN, David a Lyn ROBINSON. Úvod do informační vědy. Přeložil Michal LORENZ, přeložil Karel MIKULÁŠEK, přeložil Dana VĚVODOVÁ. Doubravník: Flow, 2017. ISBN 978-80-88123-10-1. s.371

<sup>34</sup> BAWDEN, David a Lyn ROBINSON. Úvod do informační vědy. Přeložil Michal LORENZ, přeložil Karel MIKULÁŠEK, přeložil Dana VĚVODOVÁ. Doubravník: Flow, 2017. ISBN 978-80-88123-10-1. s. 372



člověka.“<sup>35</sup> Žák se postupně učí zapojovat digitální technologie do procesu učení a seberozvoje. Rozvíjí své schopnosti, co se týče znalosti digitálních technologií v aktuálním prostředí. Setkává se s jejími riziky, zjišťuje možnosti práce s digitálními technologiemi při různých činnostech a situacích. Zhodnocuje využití různých forem a digitálních nástrojů v rámci konkrétního příkladu, problému, postupu.

Žák se učí vytvářet určitý obsah v návaznosti na druh digitální technologie. Tento obsah přetváří, upgraduje, množí. Využívá přitom fantazie, svých zkušeností, zážitků a postřehů, kterému dopomáhají pro vytváření nového obsahu. Žák se učí zpracovávat informace, sdílet je.<sup>36</sup>

Ve stručnosti jsou digitální kompetence souborem znalostí, dovednost a postojů, které jsou potřebné pro práci s informačními a komunikačními technologiemi a digitálními technologiemi, které využíváme při plnění úkolů, řešení problémů, komunikaci, správě informací, spolupráci, tvorbě obsahu a získávání vědomostí.

### 3.1.2 Počítačová gramotnost

Počítačová gramotnost se někdy nazývá IT gramotnost nebo ICT gramotnost. S pojmem se poprvé setkáváme v 80. letech 20. století, kdy tento výraz začala propagovat IT komunita. Opět pojem zastřešuje balíček dovedností, znalostí a postojů k efektivní práci s IT systémy.<sup>37</sup> Počítačová gramotnost se dělí na několik širokých úrovní, od základní po pokročilou. V mnoha zemích světa se počítačová gramotnost stává prioritou číslo jedna. Je také v úzkém kontaktu se vzděláváním v oblasti digitální gramotnosti. Dělá jí cestu, jelikož připravuje jedince na zacházení s technologií.

V dnešní době je jednou z priorit připravit žáky na práci s digitálními technologiemi. S rozvojem vědy a techniky se tyto technologie stávají součástí našeho každodenního života. S výukou žáků se začíná již v raném věku, aby se tato gramotnost stala bezprostřední schopností. Rozvoj počítačové gramotnosti se netýká jen žáků, ale i

---

<sup>35</sup> *Digitální gramotnost v uzlových bodech vzdělávání: metodický podpůrný materiál pro projekt PPUČ* [online]. 2020. s.4 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=95850&view=19523>

<sup>36</sup> *Digitální gramotnost v uzlových bodech vzdělávání: metodický podpůrný materiál pro projekt PPUČ* [online]. 2020. s.5-6 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=95850&view=19523>

<sup>37</sup> BAWDEN, David a Lyn ROBINSON. Úvod do informační vědy. Přeložil Michal LORENZ, přeložil Karel MIKULÁŠEK, přeložil Dana VÉVODOVÁ. Doubravník: Flow, 2017. ISBN 978-80-88123-10-1. s.372

starší generace, která také zastává potřebu se v této oblasti vzdělávat, aby se neztratila ve světě nových technologií. Doba na ně nepočká.

Mezi překážky, které by mohly vadit takovému rozvoji, patří například strach jedince z nových technologií (poničení přístroje, neví, jak se s přístrojem zachází). Jedním z hlavních hledisek úspěchu a předpokladem ke kladnému výsledku by měla být zvědavost a ochota se učit novým věcem. Právě jedinec by měl mít iniciativu rozvíjet svou počítačovou gramotnost. V průběhu osvojování je také dobré si uvědomit, jako oblast chce jedinec rozvíjet.<sup>38</sup>

Počítačově gramotný člověk umí ovládat například osobní počítač, pracovat s jeho vybavením, dokáže se připojit k počítačové síti (internetu). Počítačově gramotný člověk umí využívat tyto technologie na takové úrovni, aniž by se cítil nějak počítačově hendikepovaný. Je schopen vyhledávat a zpracovávat informace, za použití technologií a dále s nimi nakládat. Dokáže pracovat s počítačem a využívat jeho možnosti.

### 3.1.3 Informační gramotnost

Informační gramotnost bývá často zaměňována s počítačovou gramotností. Jedná se však o dva různé pojmy. Informační gramotnost je v širším smyslu gramotností funkční, je chápána jako dovednost zacházení s informacemi. David Bawden v knize Úvod do informační vědy definuje informační gramotnost takto: „*Informační gramotnost je definována jako schopnost vědět, kdy jsou informace k zapotřebí, být schopný tyto informace identifikovat, najít, vyhodnotit a efektivně použít k řešení daného úkolu či problému.*“<sup>39</sup>

Tato definice se ve své základní podobě objevuje v různých modifikacích. Některé organizace zabývající se informační gramotností si vytváří své vlastní definice. Podle Asociace amerických knihoven se informační gramotnost propojuje se schopností se učit. Informačně gramotný člověk se naučil učit. Ví, jak se má učit, protože ví, jak si informace správně uspořádat, kde je hledat, aby mohly být kvalitním zdrojem pro výuku. Informačně gramotní lidé jsou připraveni se pak nadále celoživotně vzdělávat, protože

---

<sup>38</sup> Počítačová gramotnost. *DigiSlovník* [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <https://portaldigi.cz/digislovník/pocitacova-gramotnost/>

<sup>39</sup> BAWDEN, David a Lyn ROBINSON. Úvod do informační vědy. Přeložil Michal LORENZ, přeložil Karel MIKULÁŠEK, přeložil Dana VÉVODOVÁ. Doubravník: Flow, 2017. ISBN 978-80-88123-10-1. s.373

dokáží vyhledat potřebné informace a nadále s nimi pracovat například při řešení problémů.<sup>40</sup>

Při správné rozvoji informační gramotnosti získává jedinec přehled o tom, kdy informace potřebuje, kde je může hledat, rozpoznat jaké informace jsou zapotřebí. Dále vyhodnotit tyto informace, zda jsou relevantní, popřípadě si nalezené informace zorganizovat do přehlednější podoby. Poslední fází tohoto šestifázového postupu, na němž je většina pohledů informační gramotnosti založena, je efektivní využití těchto informací.<sup>41</sup>

## 4 Výukové programy

V této kapitole bych chtěla čtenáře stručně seznámit s některými vybranými výukovými programy, jež se používají jak pro komunikaci se žáky a učiteli, ale taktéž s aplikacemi pro tvorbu e-learningových kurzů. Výukové programy jsou takové programy, které doplňují prezenční výuku na školách nebo nahrazují tuto formu v distanční výuce.

Webových aplikací využívaných pro vzdělávání je celá řada. Díky přechodu na distanční výuku vznikají další nové aplikace, některé starší zanikají, nebo se inovují. Vybírala jsem takové aplikace, které mají potenciál a předpoklady pro další využití v delším časovém úseku. Taktéž jsem vybírala takové aplikace, které zahrnují, co nejvíce potřeb pro učitele při distanční výuce, jako jsou například: sdílení obrazovky nástěnky, ukládání materiálů, aplikace pro tvorbu formulářů či kvízů.

Dalším kritériem pro výběr byl jednoduchý a intuitivní ekosystém aplikace, který bude příjemný pro práci jak po funkční, tak designové stránce. U jednotlivých aplikací se rovněž zaměřuji na to, zda jsou dostupné zdarma. Taktéž na jejich klady a zápory.

---

<sup>40</sup> ČERNÝ, Michal. Informační gramotnost na středních školách: co, jak a proč? *Metodický portál RVP.CZ* [online]. 2021 [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/22760/INFORMACNI-GRAMOTNOST-NA-STREDNICH-SKOLACH-CO-JAK-A-PROC.html>

<sup>41</sup> BAWDEN, David a Lyn ROBINSON. Úvod do informační vědy. Přeložil Michal LORENZ, přeložil Karel MIKULÁŠEK, přeložil Dana VÉVODOVÁ. Doubravník: Flow, 2017. ISBN 978-80-88123-10-1. s.373

## 4.1 Videokonferenční aplikace

Videokonferenční aplikace jsou takové aplikace, které zajišťují zvukové a obrazové spojení dvou a více stran. Dále umožňují sdílení a prezentaci dat. Komunikace se uskutečňuje v reálném čase na jakoukoliv vzdálenost přes internet a multimediální aplikace. Jedná se o komunikaci přes webové kamery či mobilní přenosné technologie jako jsou mobil nebo tablet. Nové videokonferenční systémy dokáží plně nahradit klasická setkání ve škole a na dalších místech. Jedná se o pohodlný a účinný způsob setkávání. Podmínkou je však dostupnost internetového připojení a v zásadě je potřeba dobrého hardwarového vybavení jako je videokamera a mikrofon a služba/aplikace, přes kterou lze videokonferenční hovor realizovat. Kvalita stabilního internetového připojení je základem pro dobrou kvalitu videohovoru. Základním postupem je při domácím použití připojit kabel přímo do domácího routeru. Pokud tuto možnost nemáme, je na řadě se alespoň posadit na místo, kde má Wi-Fi router dostatečný signál. Bohužel ve většině domácností volí levnější a slabé tarify, na které je připojeno více zařízení najednou, což zpomaluje připojení a jeho stabilitu. Videokamera a mikrofon spotřebují mnoho dat, které se odesílají na servery videokonferenčních aplikací.

### 4.1.1 MS Teams

V roce 2016 se v New York City poprvé představil nový chatovací pracovní prostor Microsoft Teams. Tento nový chatovací prostor je součástí balíčku Office 365. Je to prostor, který přináší konverzaci, vzdělávací obsah a aplikace na jedno místo. Office 365 využívá mnoho vzdělávacích organizací po celé České republice. MS Teams nabízí mnoho možností a nástrojů, které umožňují snadné a rychlé přecházení z konverzace do vzdělávacího obsahu s minimem úsilí. Jednou z výhod je ta, že se v prostředí dá pohybovat intuitivně bez složitého přepínání aplikací a dalších nástrojů.

MS Teams obsahuje mnoho funkcí ke komunikaci, jako je například i chat, prostřednictvím kterého lze rychle navázat textovou komunikaci. V rámci chatu si lze vyměňovat odkazy na soubory, samotné soubory, obrázky apod. Dále můžeme plánovat schůzky v kalendáři, uskutečňovat videohovory nebo jen audiohovory. Výhodou je například uložení záznamu z videokonference, vytváření úkolů, anket nebo výběr efektů pozadí. Výborným efektem je například rozostření pozadí, takže posluchač není rozptýlen

dějem za prezentujícím.<sup>42</sup> Kromě toho můžeme využít při sdílené obrazovce také velké bílé tabule (whiteboard), kam lze zapisovat poznámky nebo malovat. Najdeme pak dále funkci zvednutí ruky, aby se účastníci hovoru mohli přihlásit o slovo.

#### 4.1.2 Zoom

Zoom patří mezi další velmi využívané softwarové aplikace pro videokonference, meetingy a webináře. Umožňuje uživateli se setkávat s ostatními buď jen přes video, zvuk anebo obojí. V rámci hovoru aplikace nabízí živé chatování. Aplikace je dostupná také v mobilní verzi, takže se může účastník připojit k hovoru odkudkoliv. Výhodou je, že je vybaven kvalitním videem v HD kvalitě, takže setkání jsou skoro jako živá. Nabízí také například funkci rozesílání pozvánek do místnosti. Pasivní účastník si nemusí nic instalovat do svého zařízení. K hovoru se dá připojit i z internetového prohlížeče. Pokud nemá účastník přístup k internetu, je zde ještě možnost připojit se přes vytáčené připojení svým telefonem.

Aplikace je v určité míře zdarma. Omezení se otáčí kolem počtu účastníků. Bezplatná verze se může účastnit až 100 lidí. Prezentující se však musí smířit s omezenou délkou hovoru, která je v neplacené verzi 40 minut. Placená verze má podobu několika tarifů dle počtu účastníků a délky hovoru.

Prostředí je velmi intuitivní, takže se v něm i laik snadno a rychle zorientuje. Jako u MS Teams je zde funkce nahrávání hovorů, sdílení obrazovky anebo úprava pozadí účastníků.<sup>43</sup>

#### 4.1.3 Google meet

Google meet je další oblíbenou aplikací, která umožňuje tvorbu videohovorů, jež najdeme v rámci služeb Google Workspace, kde najdeme i další nástroje, které lze v rámci meetingu využít, jako je například Gmail, kalendář, chat, internetový prohlížeč, Google Jamboard a další. Svými funkcemi se Google meet moc neliší do MS Teams a Zoomu. Opět zde nalézáme funkce, jako sdílení obrazovky, nahrávání celé schůzky či chat. Nahrané videohovory se ukládají na Google Disk. Účastníci nemusejí mít vytvořený účet, ani si aplikaci stahovat. Přihlásit se lze pomocí webového prohlížeče při zaslání odkazu na videohovor. Nabízí intuitivní a snadno ovladatelné rozhraní, kterému se i

---

<sup>42</sup> KLATOVSKÝ, Karel. *Microsoft Teams pro školy: Stručná příručka pro učitele* [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: [https://cczv.cuni.cz/CCZV-220-version1-teams\\_pro\\_skoly.pdf](https://cczv.cuni.cz/CCZV-220-version1-teams_pro_skoly.pdf)

<sup>43</sup> 5nej.cz: *Zoom Recenze* [online]. 2020 [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://www.5nej.cz/zoom-recenze/>

„lajk“ lehce přizpůsobí. Bonusem je například setkání obohacené titulky v reálném čase. Aplikace je opět zdarma při určitém počtu účastníků a času hovoru. Je taktéž dostupná pro jakékoliv stolní nebo mobilní zařízení.<sup>44</sup>

#### **4.1.4 Skype**

Skype patří mezi nejznámější a jednu z nejvyužívanějších aplikací pro videokonferenci. Aplikace nabízí videohovory v HD kvalitě a garantuje i kvalitní a čistý zvuk. Jako předešlé aplikace nabízí opět nahrávání hovorů, integrované sdílení obrazovky, posílání textových zpráv, sdílení obsahu nebo například živé titulky. Připojit se lze odkudkoliv v rámci počítačové sítě jak z pevných, tak mobilních zařízení. Spojit se můžete i s lidmi, kteří Skype nemají. Dalšími zajímavými funkcemi je například sdílení polohy, úprava pozadí, kdy se za vámi obraz rozostří nebo zcela změní. Aplikace nabízí také Skype Translator, překlad v reálném čase při hovorech, videohovorech a v rychlých zprávách. Jako u MS Teams zde najdeme funkci zvednutí ruky. Hovory se dají uskutečňovat i mimo internetové připojení. Za určitý poplatek v podobě kreditu, můžete volat a posílat SMS odkudkoliv.<sup>45</sup>

#### **4.1.5 Facebook messenger**

Facebook messenger je komunikační platforma světoznámé sociální sítě Facebook. Facebook messenger mnozí z nás využívají ke každodenní komunikaci. Nabízí možnost chatování s rozšířenými možnostmi úpravy textu. V rámci chatu lze sdílet soubory, obrázky, videa a podobně. Mezi další funkce patří možnost hovorů jak audio, tak audiovizuálních. V rámci hovorů lze vytvářet skupiny. V rámci těchto skupin opět lze sdílet obrázky, soubory. Nezávisle na hovoru funguje i konverzace v chatu. Znovu zde nalezneme funkce jako sdílení obrazovky nebo úprava pozadí. Aplikace je zcela zdarma bez časového limitu, jedinou podmínkou je založení účtu.

#### **4.1.6 Zhodnocení videokonferenčních aplikací**

Pro zhodnocení všech jednotlivých videokonferenčních aplikací jsem vytvořila tabulku, kde zohledňuji jejich jednotlivé funkce a vlastnosti. V rámci tabulky vycházím

---

<sup>44</sup> Videokonference ve službě Google Meet. *Google Meet* [online]. [cit. 2022-03-31]. Dostupné z: [https://apps.google.com/intl/cs/intl/cs\\_ALL/meet/how-it-works/](https://apps.google.com/intl/cs/intl/cs_ALL/meet/how-it-works/)

<sup>45</sup> Skype. *Microsoft* [online]. [cit. 2022-03-31]. Dostupné z: <https://www.skype.com/cs/features/>

z faktu, že školy pracují již s balíčkem Office 365 a Googlem a mají přístup i k službám navíc, které jsou jinak pro běžného uživatele placené.

	Jazyk	Nutnost instalace	Sdílení obrazovky	Tabule	Ukládání konverzace a souborů	Úprava pozadí	Nahrávání hovorů
MS Teams	čeština	ne	ano	MS Whiteboard	ano	ano	ano
Zoom	angličtina	ne	ano	Jamboard	ne	ano	ano
Google meet	čeština	ne	ano	ne	ne	ano	ano
Skype	čeština	ne	ano	ne	ano	ano	ano
Facebook messenger	čeština	ano	ano	ne	ano	ano	ne

*Tabulka č.1- Srovnání videokonferenčních aplikací*

Jak lze z tabulky vidět, většina aplikací je v češtině vyjma Zoomu, který je pouze v angličtině. Dá se však využít automatický překlad webové stránky, takže s tímto aspektem není problém. Kromě Facebooku messengeru nemá pasivní uživatel povinnost si aplikace instalovat. Dle mého názoru z celého srovnání nejlépe vychází MS Teams a Google meet, jelikož mají mnoho rozšířených funkcí. Kromě sdílení obrazovky se dá s nimi pracovat i v rámci oddělených místností nebo s virtuální tabulí. Aplikace nabízí i funkci zvednutí ruky, která se dá využít nejen jako možnost požádání o slovo, ale i jako eventuální způsob hlasování. Všechny aplikace však mají funkci chatu, takže o slovo se lze hlásit právě v rámci této úlohy. Chat jako jedna z hlavních komunikačních funkcí v rámci MS Teams a Messengeru nemizí. Lze tak dohledat důležité informace, které zazněly v rámci hodiny. Někteří mohou spatřovat nevýhodu chatu v tom, že při delší komunikaci se může chat stát přeplněným a nepřehledným. Proto by se pro některé mohl zdát chat například v Google meet nebo Zoomu lepší odlehčenou variantou. Pokud budeme chtít zadávat úkoly mimo výuku, jsou proto vhodnější aplikace nabízející tvorbu místností, kde můžeme zadávat úkoly a žáci je zde mohou odevzdávat. Tato možnost nabízí například MS Teams.

Jako nejvíce vhodnou videokonferenční aplikaci bych zvolila MS Teams pro své mnohé užitečné funkce a možnosti vkládání souborů. Nejméně vhodnou aplikací se pro

mě stávají Skype a Facebook messenger. Ne tak pro jejich funkce, ale stále se spíše hodí pro individuální výuku než pro typ hromadné výuky.

Při výběru vhodné videokonferenční aplikace, bychom měli brát v potaz to, že pro žáky je složité během videokonference udržet pozornost, mají problém s tím se soustředit. V jejich okolí se nachází mnoho rušivých vlivů. To doprovází časté technické problémy. Vesměs při realizaci videohovoru se žáci potýkají s tím, že doma nemohou nalézt klidné místo, kout, kde by je nikdo nerušil. Často při hromadné videohovoru učitel jen vykládá, tím pádem žák přichází o rozvíjení dovedností, které naopak asynchronní výuka umožňuje. Jedná se například o dovednosti si řídit vlastní tempo učení, plánovat jej, sám sebe motivovat, srovnávat se s neúspěchy, pracovat na vlastních projektech apod.<sup>46</sup>

Ondřej Neumajer v článku na Metodické portálu RVP o vzdělávání na dálku, odkazuje na stránky neziskové organizace Učitel naživo, kde najdeme několik praktických rad, jak vyučovat přes videokonference.<sup>47</sup> Na základě vlastních pedagogických zkušeností získaných při distanční výuce sestavil se svými kolegy osvědčené tipy. Svá doporučení dělí na ucelené bloky: Organizační a technická doporučení a Pedagogická doporučení.

#### **4.1.6.1 Organizační a technická doporučení**

Je dobré si předem vše rozmyslet. Na online výuku je vhodné se připravit, vyzkoušet, zda funguje technika. Věnujeme trochu času, abychom lépe poznali konferenční systém. Pokud máme připravené nějaké výukové aktivity, je dobré mít připravené jiné záložní, kdyby něco selhalo.<sup>48</sup>

Výuku si zabezpečíme tak, aby se byla chráněná před nezvanými hosty. Žáci by se měli přihlašovat pod školními účty a pod svým jménem nebo heslem, které není nikde veřejně dostupné. Zamezíme tím tak přístup nezvaným hostům, kteří by mohli výuku narušit. Pro lepší a kvalitnější zvuk při komunikaci a zamezení například ozvěny zabráníme použitím headsetu (sluchátka s mikrofonom) nebo minimálně sluchátek. To

---

<sup>46</sup> NEUMAJER, Ondřej. *Vzdělávání na dálku přináší zmatky v pojmech* [online]. 2020 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/22678/VZDELAVANI-NA-DALKU-PRINASI-ZMATKY-V%C2%A0POJMECH.html>

<sup>47</sup> NEUMAJER, Ondřej. *Vzdělávání na dálku přináší zmatky v pojmech* [online]. 2020 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/22678/VZDELAVANI-NA-DALKU-PRINASI-ZMATKY-V%C2%A0POJMECH.html>

<sup>48</sup> Tamtéž, [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.ucitelnazivo.cz/blog/15-praktickych-rad-jak-na-vyucovani-pres-videokonference>



ocenění nejen žáci, ale i ostatní členové rodiny. Hodinu bychom měli umět moderovat. Na začátku si určit pravidla. Pokud se žák chce říct o slovo, měl by zvednout ruku, některé videokonferenční aplikace již tuto možnost „zvednutí ruky“ nabízejí, nebo alespoň napsat do chatu. Je dobré podotknout, že je to učitel, kdo uděluje slovo. U větších skupin je pravidlem, kdo nemluví, ten si vypne mikrofon. Učitel by měl být při videohovoru vidět. Měl by mít zapnutou kameru. Vhodné je mít uzpůsobené pozadí, odklidit věci nebo použít paraván. Můžeme vybrat takové místo, kde se za námi nachází například pouze stěna. Pokud tuto možnost nemáme, mnohé aplikace nabízejí úpravu pozadí, buď rozostření nebo změnu tématu pozadí. Je ale vhodné brát v potaz to, že nejlepší bude vybrat si takové pozadí, které by nenarušovalo soustředění žáků. Ideálem je, aby žáci byli taktéž vidět. Pro komunikaci je to přirozenější, žáky to nutí dávat pozor a my můžeme vnímat reakce, emoce, mimiku žáků. Učitel by měl být však chápavý, pokud žáci nechtějí být viděni na kameře nebo mají technické problémy. Někteří žáci například nemají ani dostatečné externí vybavení, jako je například kamera. Pokud pořizujeme záznam videohovoru, měli bychom žáky předem o této skutečnosti informovat. Pořizování záznamu je dobrá věc. Se záznamem se dá dále pracovat. Záznam může posloužit i studentům, kteří se výuky nemohli účastnit.<sup>49</sup>

Na pravidlech o tom, jak bude probíhat komunikace, by se měl učitel s žáky domluvit. Případně s nimi sepsat pravidla pro komunikaci, na kterých se s žáky dohodnete předem. Do pravidel můžeme zahrnout i pokyny a rady a poslat je všem na začátku roku. Na stejných pravidlech je lepší se domluvit také s ostatními učiteli.<sup>50</sup>

Škola by měla mít přehled o tom, zda jsou všichni žáci doma dostatečně vybavení pro distanční způsob výuky. Pokud se žáci nemohou připojit k výuce z domova, mohou jim pomoci některé neziskové organizace, které se této problematice věnují.<sup>51</sup>

#### **4.1.6.2 Pedagogická doporučení**

Videohovory by neměly sloužit jako úplné nahrazení výuky. Hlavním středobodem by měla být asynchronní výuka. Videohovory by měly mít úlohu jen jako

---

<sup>49</sup> NEUMAJER, Ondřej, Alexis KATAKALIDIS a Ivan ČERMÁK. 15 praktických rad jak na vyučování přes videokonferenci. *Učitel naživo* [online]. 2020 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.ucitelnazivo.cz/blog/15-praktickych-rad-jak-na-vyucovani-pres-videokonferenci>

<sup>50</sup> Tamtéž, [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.ucitelnazivo.cz/blog/15-praktickych-rad-jak-na-vyucovani-pres-videokonferenci>

<sup>51</sup> Tamtéž, [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.ucitelnazivo.cz/blog/15-praktickych-rad-jak-na-vyucovani-pres-videokonferenci>

doplněk výuky například k výkladu látky nebo k reflexi učiva. Žákům bychom měli také například zadávat samostatné domácí práce ve formě pracovních listů, kreseb, referátů a podobně. Videohovor by pak sloužil k procházení a hodnocení těchto zadaných domácích prací. Výhodou tohoto přístupu je ta, že žáci mají na práci dostatek času a mohou si práci dle libosti rozvrhnout.<sup>52</sup>

Žáci při videohovoru rychleji ztrácejí pozornost než při běžné prezenční výuce. Proto je vhodné často měnit aktivity, aby žáci neztráceli pozornost. Pomoc může zapojení i další interaktivních prvků. Při online vyučování je průběžná sebereflexe a reflexe učiva důležitá. Občas bychom se žáků měli zeptat, zda jim výuka vyhovuje nebo jestli něco nepotřebují. Žáci taktéž mohou ohodnotit sami sebe a své dosavadní úsilí a výkony. Dobré je taktéž upevňovat vzájemné vztahy pomocí podpůrných otázek například na začátku hodiny otázky typu, jak se žáci dnes mají, jestli je vše v pořádku a podobně.<sup>53</sup>

Trpělivost přináší své ovoce a v online prostoru dvojnásob nejen pro učitele, ale i pro žáky. Učitel i žák by měli mít pro sebe pochopení, stejně tak žáci mezi sebou navzájem. Výuka na dálku není jednoduchá, ale je dobré se alespoň vidět a slyšet.<sup>54</sup>

---

<sup>52</sup> NEUMAJER, Ondřej, Alexis KATAKALIDIS a Ivan ČERMÁK. 15 praktických rad jak na vyučování přes videokonferenci. *Učitel naživo* [online]. 2020 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.ucitelnazivo.cz/blog/15-praktickych-rad-jak-na-vyucovani-pres-videokonference>

<sup>53</sup> Tamtéž, [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.ucitelnazivo.cz/blog/15-praktickych-rad-jak-na-vyucovani-pres-videokonference>

<sup>54</sup> Tamtéž, [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.ucitelnazivo.cz/blog/15-praktickych-rad-jak-na-vyucovani-pres-videokonference>

## 4.2 Virtuální tabule

Na internetu najdeme mnoho platforem, které pracují na principu tabule. Tyto online softwarové nástroje slouží pro sdílení materiálů, myšlenek, tvorbu myšlenkových map, vkládání komentářů a podobně. Učitel může nechat žáky libovolně pracovat na vlastní tvorbě. Žáci díky tomu rozvíjejí svou kreativitu, ale také utužují získané vědomosti a při výuce se nenudí.

### 4.2.1 Whiteboard

Whiteboard je virtuální tabule. Jedná se o jednoduchý nástroj, který nám nahrazuje klasickou tabuli. Nabízí nám možnost vytváření kurzů, do kterých se nám mohou žáci připojit pomocí odkazu, kódu místnosti nebo QR kódem. Aplikace umožňuje zapojit všechny studenty ve třídě. Umožňuje například, aby každý žák mohl odpovědět a my máme jasný přehled o tom, zda žáci pochopili učivo. Každý žák dostane svou individuální digitální tabuli, do které může kreslit, vkládat texty, dělat poznámky, vytvářet myšlenkové mapy apod. Učitel vidí všechny tabule v přítomném čase a má přehled o tom, jak žáci pracují. Může sledovat jejich postup a pokrok. Studenti mohou vidět jen svou nebo učitelovu tabuli. V rámci aplikace není nutná registrace ani přihlášení. Aplikace funguje na každém zařízení. Není nezbytná instalace ani stahování. Do tabule se dají vkládat různé obrázky, pozadí, šipky, tvary, emoji nebo texty. Po ukončení místnosti bude vše smazáno. Vzniklé tabule se dají lehce uložit jako soubor PDF.<sup>55</sup>

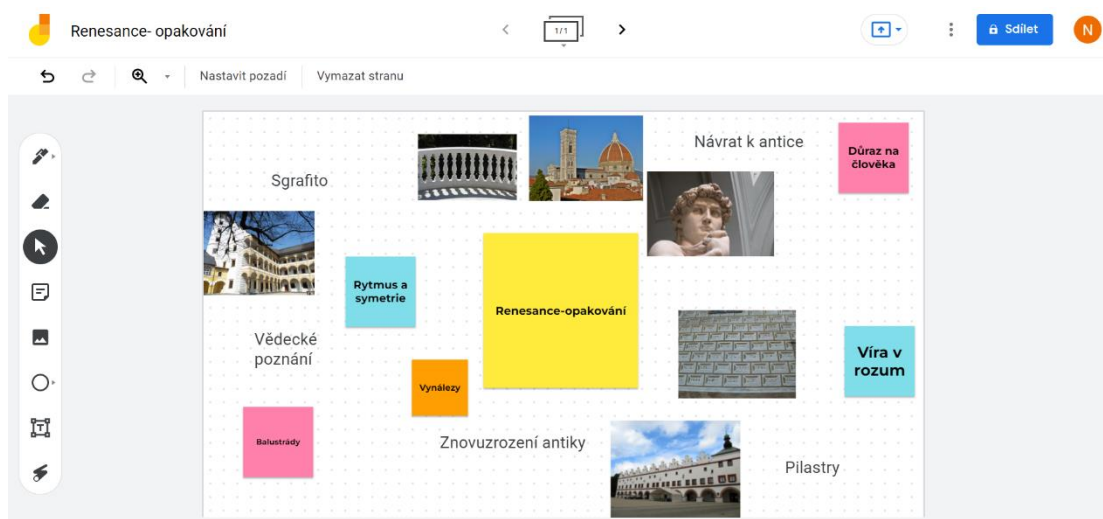
### 4.2.2 Jamboard

Jamboard je digitální interaktivní tabule aplikace od společnosti Google. Pro tuto aplikaci je nutné, aby učitel měl účet na Google. Učitel poté nasdílí žákům odkaz na tabuli. Aplikace funguje i na mobilních zařízeních. Na plátno se dá kreslit, jako na tradiční tabuli. Dají se zde vkládat obrázky přímo z webu, z dokumentů, tabulek a prezentací. Žáci mohou do prezentace psát, kreslit v několika různých barvách, vkládat text, obrázky, tvary nebo štítky. Taktéž lze měnit vzhled pozadí. Součástí je i laserové ukazovátko pro učitele. Učitel může vytvořit libovolný počet tabulí, omezený je jen počtem slidů. Pokud nechce učitel, aby žáci do tabule zasahovali, zakáže anonymní úpravy. Žáci mají možnost se přihlašovat i pod anonymními jmény, což může být nevýhodou pro učitele, protože nemají přehled o tom, kdo co do tabule napsal. Tabule se automaticky ukládá na Google

---

<sup>55</sup> WHITEBOARD.fi [online]. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://whiteboard.fi/>

Disk, taktéž se dá uložit ve tvaru PDF nebo obrázku jpg. K Jamboard se dá připojit přímo z videokonferenční aplikace Meet. Na jedné tabuli může pracovat až 40 lidí.



Obrázek 1: Ukázka možného způsobu využití Google Jamboard, aplikace dostupná z: <https://jamboard.google.com/>

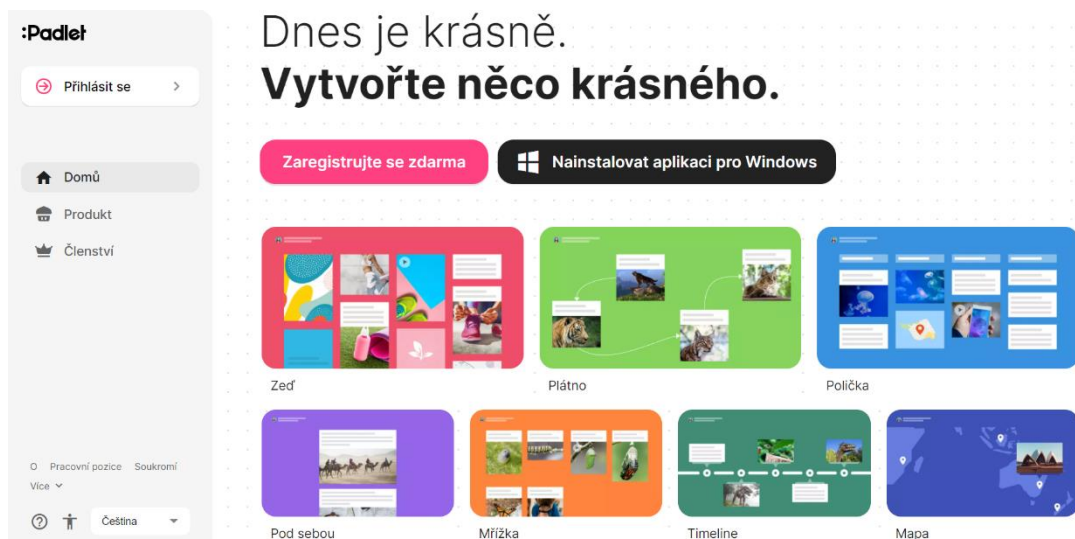
### 4.2.3 Collboard

Collboard je jednoduchá virtuální tabule, do které můžete psát, kreslit, vkládat objekty. Aplikace nevyžaduje žádné přihlášení ani tvorbu účtu. Funguje jak na pevných, tak na mobilních zařízeních. Tabule nabízí k výběru několik šablon – čtverečkové, linkované, vesmír i s tematickým zaměřením jako Montessori nebo Hajného metoda. Tabule nabízí mnoho rozšířených experimentálních funkcí, například materiály pro výuku podle Montessori pedagogiky, diktování textu, nastavení časovače stopek nebo vložení.<sup>56</sup>

### 4.2.4 Padlet

Padlet je internetová platforma, která funguje trochu na jiném principu než předešlé tabule, jedná se spíše o jakousi virtuální nástěnkou. Na začátku je potřebná registrace, která je zdarma. Aplikaci si lze i stáhnout. Uživatel si na začátku může zvolit pozadí plochy, například linky, kalendář, tabule nebo různé obrázky. Na základě několika druhů šablon lze vytvářet originální schémata, myšlenkové mapy, sloupce s úkoly nebo vytvořit vizuální galerii. Aplikace je velmi intuitivní v českém jazyce.

<sup>56</sup> CollBoard.com [online]. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://collboard.com/>



Obrázek 2: Ukázka výběru šablon, aplikace dostupná z: <https://cs.padlet.com/>

Mezi další online tabule, se kterými lze na dálku pracovat patří například **Miro Whiteboard**. Jedná se o aplikaci, kterou lze stáhnout do mobilu, počítače nebo tabletu. Nabízí mnoho funkcí, jako například tvorbu myšlenkových map, vkládání štítků, různých tvarů, text, komentářů a podobně. Do aplikace je potřeba se zaregistrovat. Aplikace je do určitého počtu tabulí zdarma. Další aplikací je **Sketchboard**, která nabízí rovnou předkreslené obrázky. Opět je zde nezbytná registrace, není nutno si nic stahovat. Poslední aplikací je **Web Whiteboard**. Do této aplikace není potřeba se registrovat a ani nic stahovat. Jedná se o opravdu zjednodušenou verzi Mira. <sup>57</sup>

<sup>57</sup> *Sdílená tabule: APLIKACE / WEBY PRO ONLINE SDÍLENÍ TABULE* [online]. 2020 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://sites.google.com/view/vyukanadalku/sdilene-tabule>

## 5 Popis výzkumného šetření

### 4.3 Cíl výzkumu

Výzkum si klade za cíl analyzovat zkušenosti pedagogů výtvarné výchovy i příbuzných uměleckých oborů na středních školách s výukou, která probíhala v období koronavirové krize. Cílem bylo zjistit výhody a nevýhody využití jednotlivých platforem při distanční výuce, také celkový názor učitelů na distanční výuku tohoto výchovného předmětu a možné názory na zlepšení této formy výuky.

Cílem výzkumu bylo získat podklady pro alespoň částečné nastínění obrazu toho, jak se učitelé výtvarných oborů vyrovnávali s nastolením distanční výuky výtvarné výchovy. Zajímalo mě nejen které platformy, aplikace učitelé používali a jaké s nimi měli zkušenosti, ale i metody, náměty a způsoby práce, které s žáky realizovali.

#### Dílčí cíle:

- Zjistit, zda distanční výuka výtvarné výchovy na dané škole probíhala;
- Zjistit, popřípadě z jakého důvodu se výuka touto formou nekonala;
- Zjistit, jaké platformy pro komunikaci učitelé nejvíce využívali;
- Zjistit, zda měli učitelé s těmito platformami zkušenosti;
- Zjistit, odkud učitelé čerpali náměty do hodin;
- Zjistit, jaký byl zájem ze strany školy a žáků o distanční výuku výtvarné výchovy;
- Zjistit, jak celkovou situaci učitelé prožívali;
- Zjistit, co si učitelé z této zkušenosti odnesli;

#### Průzkumné otázky:

- *Kraj, ve kterém se Vaše škola nachází?*
- *Na jakém typu školy učíte? (gymnázium, střední pedagogická škola, střední odborné učiliště)*
- *Velikost vaší školy, co do počtu žáků?*
- *Kolik celých let pedagogické praxe už máte za sebou?*
- *Vyučujete nějaký další předmět k výtvarné výchově? Jaký?*
- *Probíhala na vaší škole distanční výuka výtvarné výchovy?*
- *Z jakého důvodu se výuka výtvarné výchovy nekonala?*
- *Jakou platformu jste s žáky používali pro komunikaci?*

- *Jak byste ohodnotila tyto platformy podle toho, jak se Vám s nimi pracovalo?*
- *Absolvoval/a jste školení na vybranou platformu nebo jste se ovládání učil/a sama?*
- *Jakým způsobem Vám žáci dokládali hotovou práci?*
- *Jaké byly výhody takového sdílení materiálu?*
- *Odkud jste do hodin čerpal/a inspiraci? (Můžete uvádět i odkazy na stránky nebo literaturu...)*
- *Myslíte si, že by šla realizovat distanční výuka výtvarné výchovy lépe?*
- *Jak byste výuku lépe realizovali?*
- *Jaký byl dle vašeho názoru zájem o distanční výuku výtvarné výchovy na vaší škole ze strany vedení školy?*
- *Jaký byl dle vašeho názoru zájem o distanční výuku výtvarné výchovy na vaší škole ze strany žáků?*
- *Byla pro vás příprava na výuku na dálku časově náročnější než na běžnou výuku?*
- *Kolik hodin jste se v průměru denně připravovali na výuku na dálku, komunikaci s žáky a vyhodnocování práce?*
- *Změnil/a jste v souvislosti s přechodem k výuce na dálku obsah výuky?*
- *Byl/a jste spokojen/a s tím, jak žáci v průběhu distanční výuky pracovali?*
- *Pociťoval/a jste, že vás výuka na dálku vyčerpává?*
- *Které skutečnosti vám výuku na dálku komplikovaly?*
- *Objevil/a jste při výuce na dálku řadu užitečných nástrojů, které budete využívat i nadále ve výuce?*
- *Myslíte si, že výuka během mimořádných opatření bude mít do budoucna pozitivní dopad na podobu českého školství?*
- *Myslíte si, že mimořádná opatření, která nastala, ukázala, že obsah výuky výtvarné výchovy by se měl změnit?*
- *Účastnil/a jste se během výuky na dálku s žáky nějaké výtvarného projektu nebo soutěže? Pokud ano, jaké/ho?*
- *Jakými tématy jste se v rámci distanční výuky s žáky zaobíral/a?*

## **Hypotézy:**

**H<sub>1</sub>** – Distanční výuka výtvarné výchovy probíhala na většině dotázaných škol.

**H<sub>2</sub>** – Nejpoužívanější platformou pro komunikaci byl email a MS Teams.

**H<sub>3</sub>** – Na vybrané platformy byla většina učitelů proškolená.

**H<sub>4</sub>** – Ze strany žáků nebyl přílišný zájem o distanční výuku výtvarné výchovy.

**H<sub>5</sub>** – Distanční výuka pro učitele byla náročnější než běžná výuka.

**H<sub>6</sub>** – Učitelé čerpali náměty do hodin z velké většiny z webových stránek.

## **4.4 Metoda výzkumu**

Pro vybrané téma práce jsme jako metodu sběru dat zvolila metodu dotazníku. Pro toto výzkumné šetření mi tato metoda přišla jako nejvhodnější a nejefektivnější. Aby byla zjištěna širší objektivita výzkumu, učitelé byli osloveni mailovou korespondencí. Základem bylo získat nejprve tyto emailové adresy. Vytvořila jsem si proto databázi učitelů výtvarné výchovy z celé České republiky a příbuzných uměleckých předmětů z jednotlivých krajů, kterým jsem následně dotazník rozeslala. K tvorbě dotazníku jsem využila Google Forms, který je bezplatný s více méně neomezenou kapacitou odpovědí. Dotazník měl dle mého názoru poměrně očekávanou návratnost. Z oslovených 650 učitelů odpověděla méně než třetina. Dotazník se skládal jak z uzavřených, tak otevřených odpovědí. Avšak někteří učitelé měli tendence své odpovědi i u uzavřených otázek více rozepsat.

První otázky se týkaly klasifikačních dat o respondentech (délka praxe, vyučované předměty) a školách na, kterých působí (kraj, ve kterém se škola nachází, typ a velikost školy).

Další otázky se týkaly distanční výuky samotné. Otázky se točily kolem toho, zda se vůbec distanční výuka výtvarné výchovy na jejich školách konala, popřípadě proč se nekonala. Jaké platformy v distanční výuce učitelé využívali a jaké s nimi měli zkušenosti.

Předposlední část otázek se týkala jejich samotného názoru na distanční výuku a jak byly spokojeni s celkovým průběhem výuky (inspirace, přípravy, práce žáků).



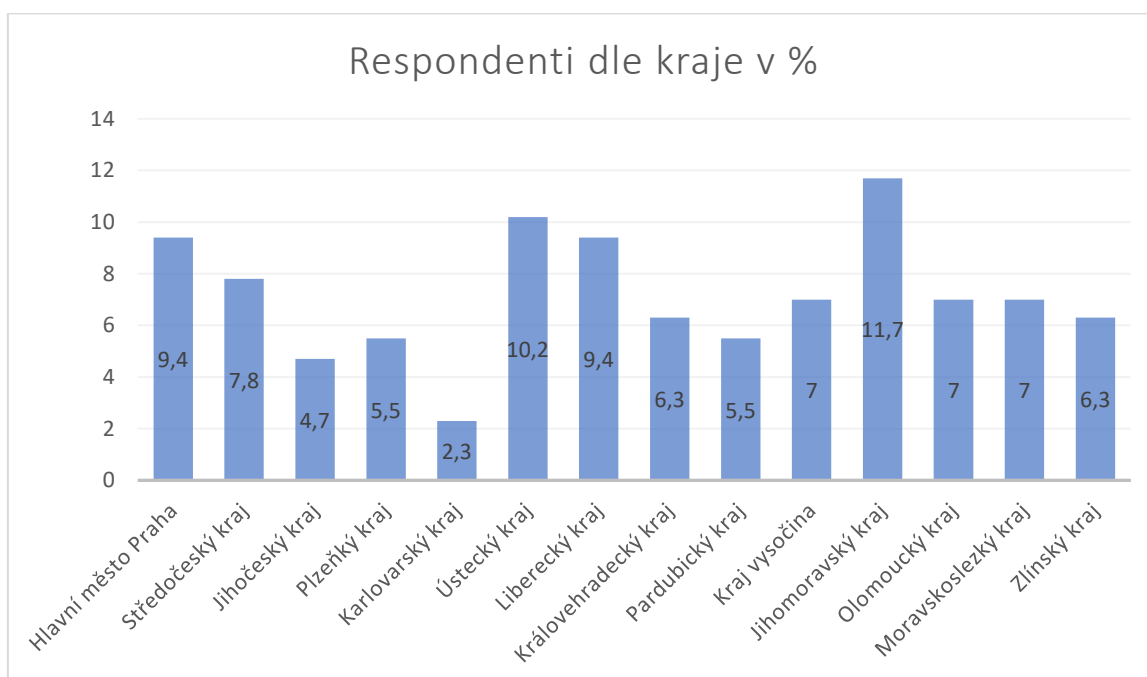
V závěrečných otázkách se mohli respondenti podělit o náměty a témata, se kterými se s žáky zabývali nebo zda se zapojili do nějakého projektu či soutěže. Dotazovaní se mohli rozepsat k těmto otevřeným otázkám.

## 4.5 Analýza dotazníkového šetření

### 4.5.1 Kvalifikační data

#### 4.5.1.1 Kraj

Jak můžeme vidět v příložených tabulkách, rozložení dotázaných respondentů přibližně odpovídá velikosti krajů a počtu škol v jednotlivých krajích. Nejvíce škol logicky najdeme ve středočeském kraji a v Praze. Velké množství odpovědí přišlo z Ústeckého kraje a z Jihomoravského. Mnohem více než jsem očekávala. Nejméně pak z Karlovarského kraje.

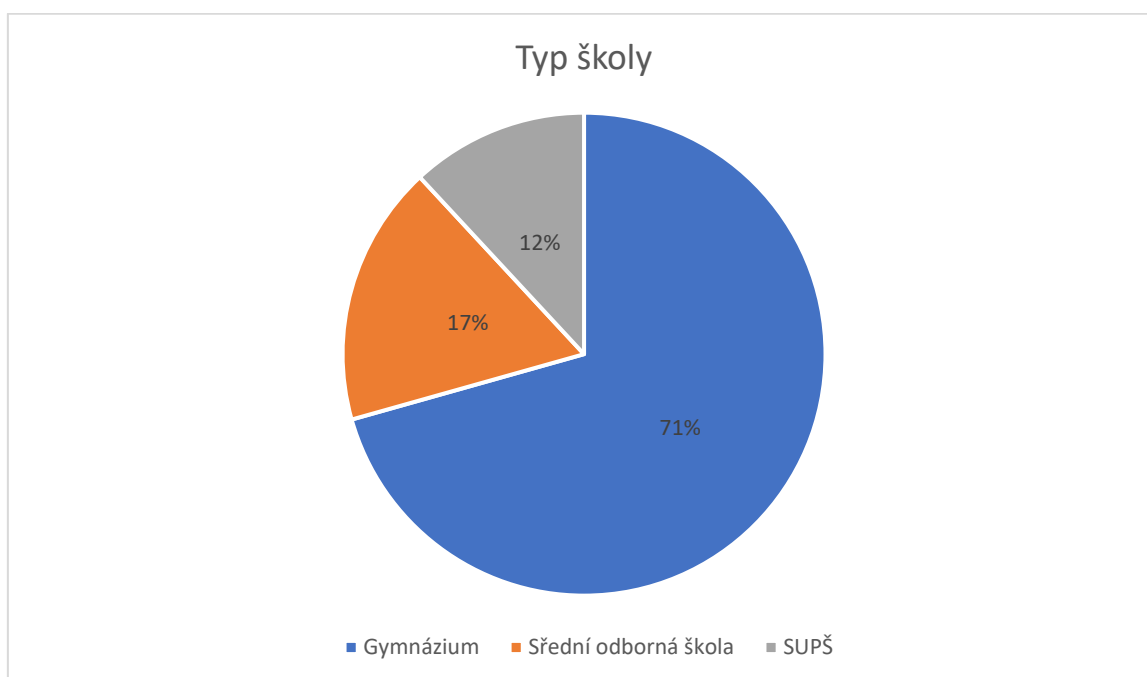


Graf 1: dle kraje, ve kterém dotazování působí

#### 4.5.1.2 Typ školy

Střední školy se podle školského zákona dělí na tři typy, a to na gymnázia, střední odborné školy a střední odborná učiliště, poskytující formální vzdělávání.

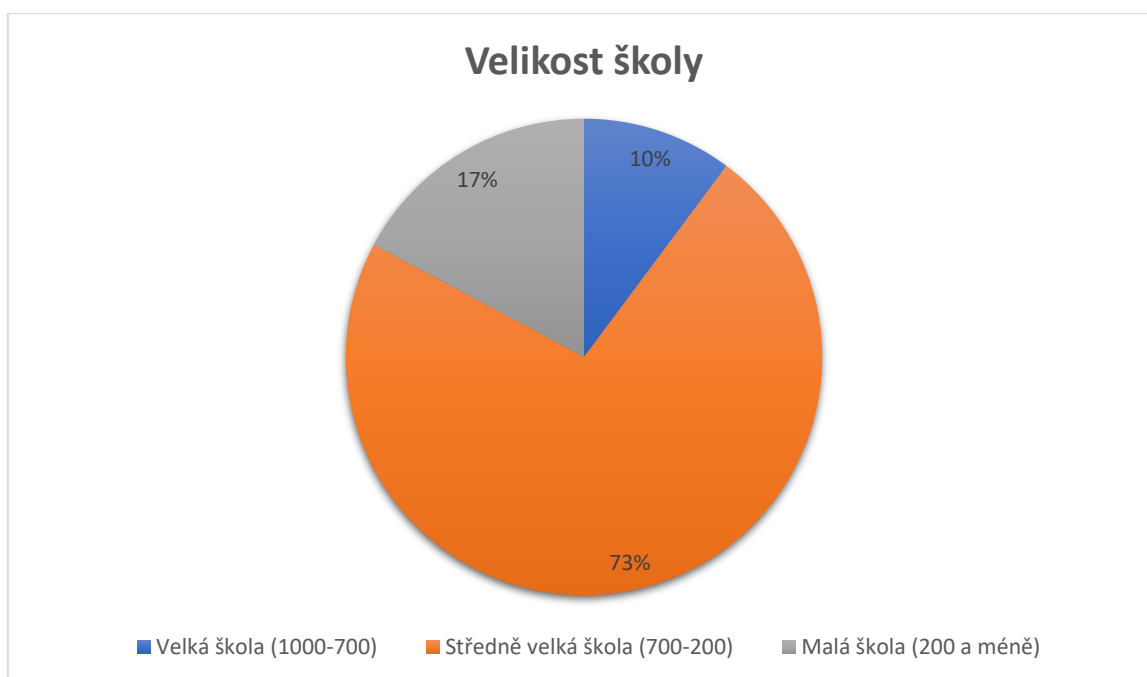
Nejvíce odpovědí přišlo ze čtyřletých a víceletých gymnázií. Tento počet se dal očekávat, jelikož to byly nejvíce dotazované školy. Velké zastoupení mezi středními školami měly střední pedagogické školy. Dotazované byly i střední umělecké školy, které ve výsledku mají docela hezké zastoupení.



Graf 2: dle typu školy

### 4.5.1.3 Velikost školy

Celkem přes 72 % dotázaných respondentů uvedlo, že učí na středně velkých školách, co do počtu žáků v rozpětí mezi 200-700. Tento počet žáků odpovídá právě gymnáziím, což je úměrný počet vzhledem k počtu dotázaných typů škol. Dle statistického úřadu z celkového počtu 1290 středních škol bylo zastoupeno 355 gymnázií, nacházejících se na území ČR, z toho 290 čtyřletých, 69 šestiletých a 271 osmiletých. Je nutné podotknout, že řada institucí působí zároveň jako čtyřletá a osmiletá gymnázia nebo jako gymnázium a odborná škola dohromady.<sup>58</sup>

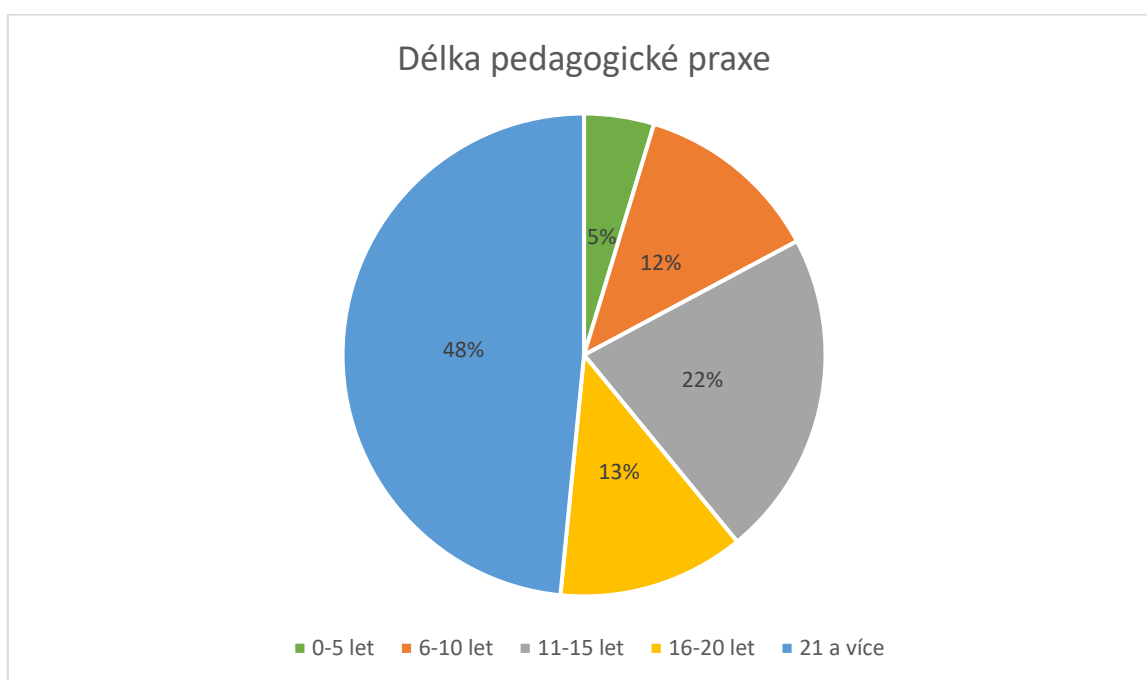


Graf 3: dle velikosti školy

<sup>58</sup> České školy v číslech. Český statistický úřad [online]. [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/ceske-skoly-v-cislech>

#### 4.5.1.4 Pedagogická praxe

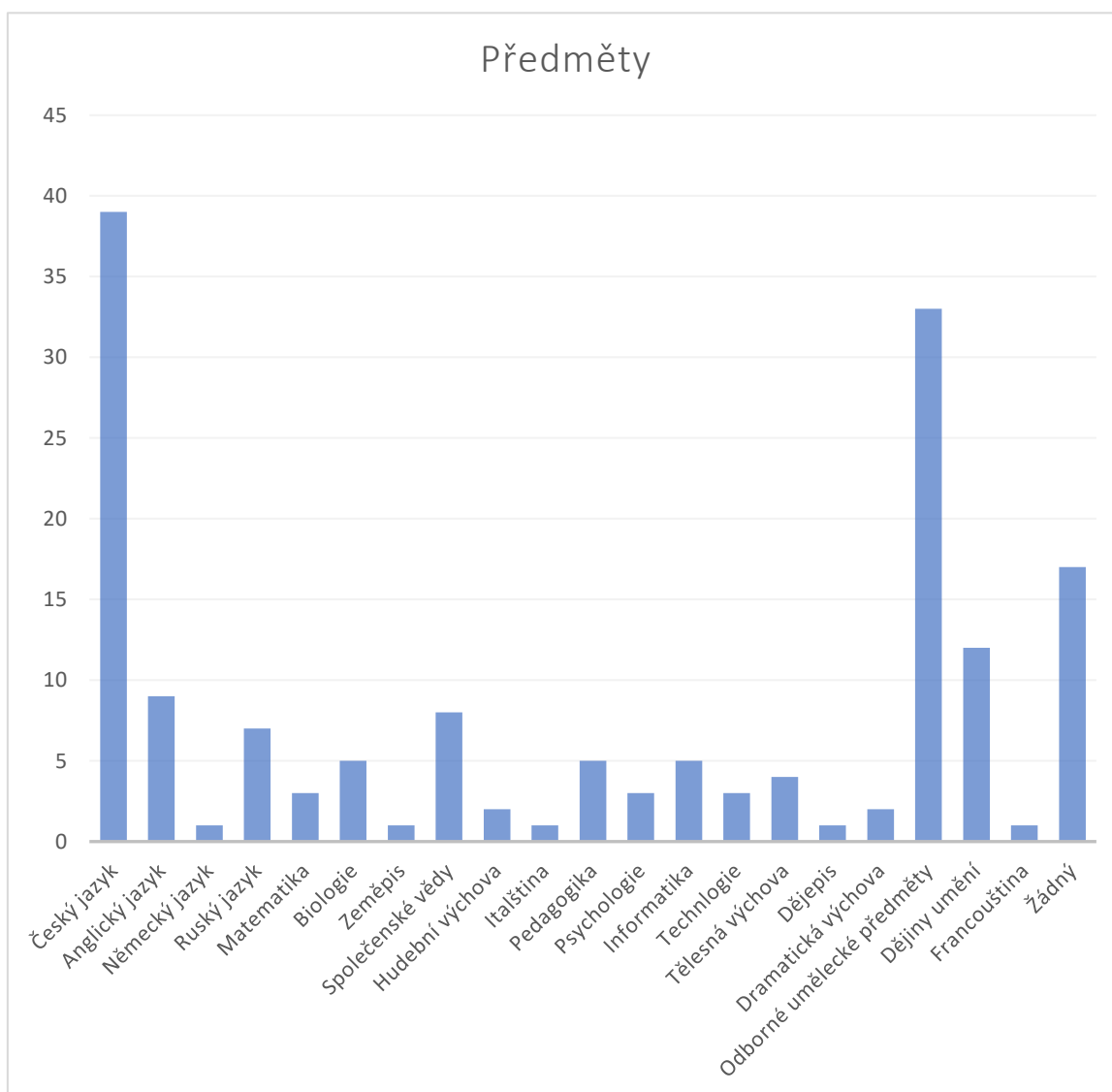
Z grafu vyplývá, že co do počtu dotázaných se potýkáme s faktem, že valná většina respondentů má za sebou více jak 15 let pedagogické praxe. Pouhých 17 % respondentů uvedlo, že mají za sebou méně jak 10 let pedagogické praxe. Z toho 48 % dotázaných uvedlo, že jejich celková pedagogická praxe přesahuje 21 let. S tím se pojí to, že tito respondenti mohou mít problém s rychlou aklimatizací na nové digitální technologie, s přesunem na distanční formu výuky.



Graf 4: délka pedagogické praxe

#### 4.5.1.5 Vyučované předměty

Nejčastější kombinací k předmětu Výtvarná výchova je Český jazyk. Z odpovědí respondentů zabírá celkově 30,5 %. Poměrná část respondentů odpověděla, že učí podobné výtvarné předměty. Velmi často to byly dějiny umění, taktéž se objevovala například grafická tvorba, figurální kresba, animace, audiovizuální předměty nebo textilní tvorba. Ve 13,2 % dotázaní uvedli, že učí pouze výtvarnou výchovu a nemají k ní žádný další předmět. Velmi oblíbené kombinace s výtvarnou výchovou jsou dále pak jazyky, ale i společenské vědy.



Graf 5: kombinace vyučovaných předmětů

#### 4.5.1.6 Zařazení výtvarné výchovy do distanční výuky

V 89,8 % případech distanční výuka výtvarné výchovy probíhala. V 10,2 % bohužel ne. Mezi hlavní důvody, proč distanční výuka neprobíhala, bylo uvedeno, že jednoduše nelze distančně výtvarnou výchovu odučit. Výtvarná výchova potřebuje prostor, žáci nemusí mít doma potřebné materiály k tvorbě, taktéž moc nefunguje spolupráce žáka a učitele na dálku. Výuka výtvarné výchovy dle některých dotázaných tedy nefunguje v distanční formě.

Dalším důvodem, proč se výtvarná výchova neučila, bylo to, že to tak rozhodlo vedení školy, tedy pan ředitel. Veškeré výchovné předměty byly zrušeny nebo jim byla snížena časová dotace. Upřednostnily se maturitní předměty. Důvodem bylo snížení hodin studentů strávených u počítače. Studenti měli například odevzdat jen jeden úkol za pololetí. Takto omezeny byly nejen výchovy, ale i další předměty. Myslím si, že právě výchovy mohly napomoci tomu, aby žáci netrávili tolik času u počítače.

Další možností byla ta, že výchově byly zkráceny sice hodiny (například, že výtvarná výchova byla jednou za dva týdny), ale výuka probíhala formou zadávání úkolů, konzultací s jednotlivými žáky na dálku a účastí na výtvarných soutěžích.

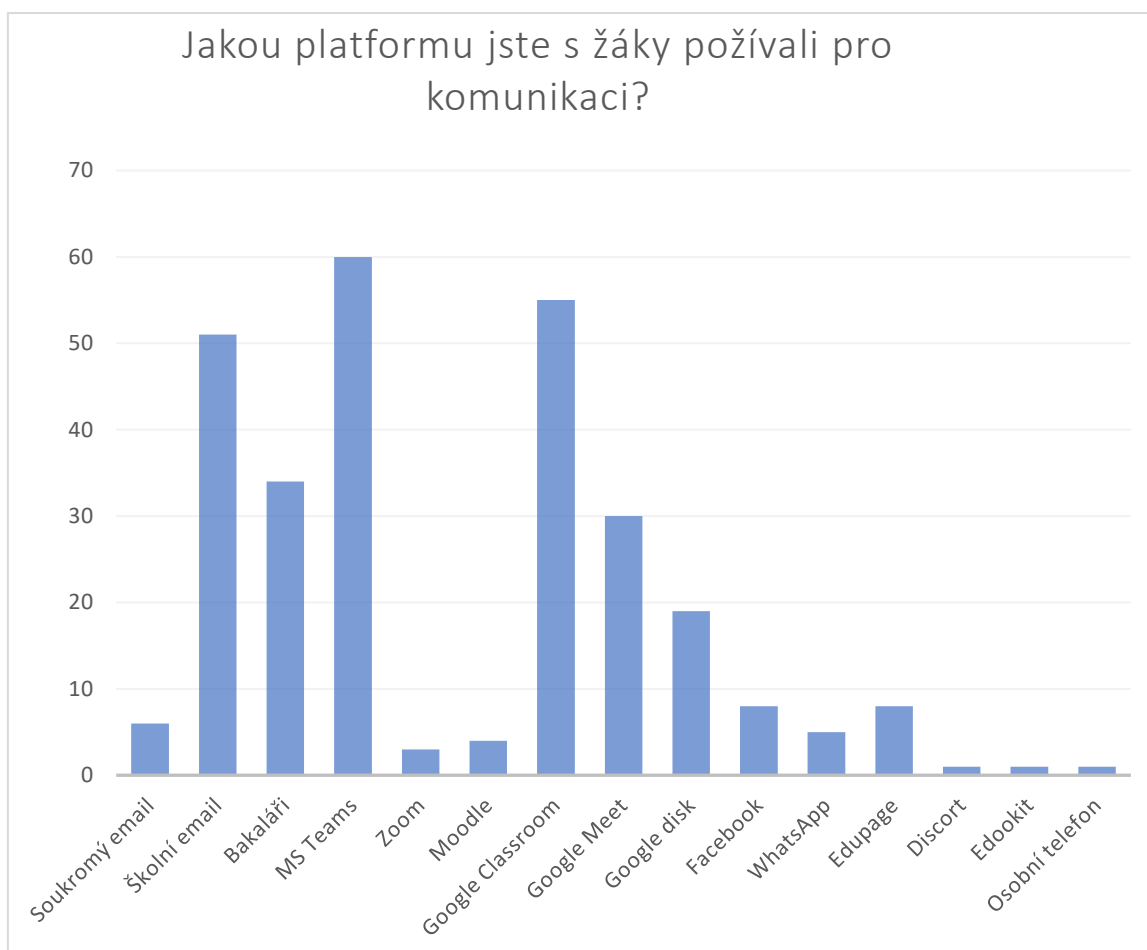


Graf 6: zda probíhala výuka výtvarné výchovy

## 4.5.2 Vybrané platformy

### 4.5.2.1 Platformy pro komunikaci

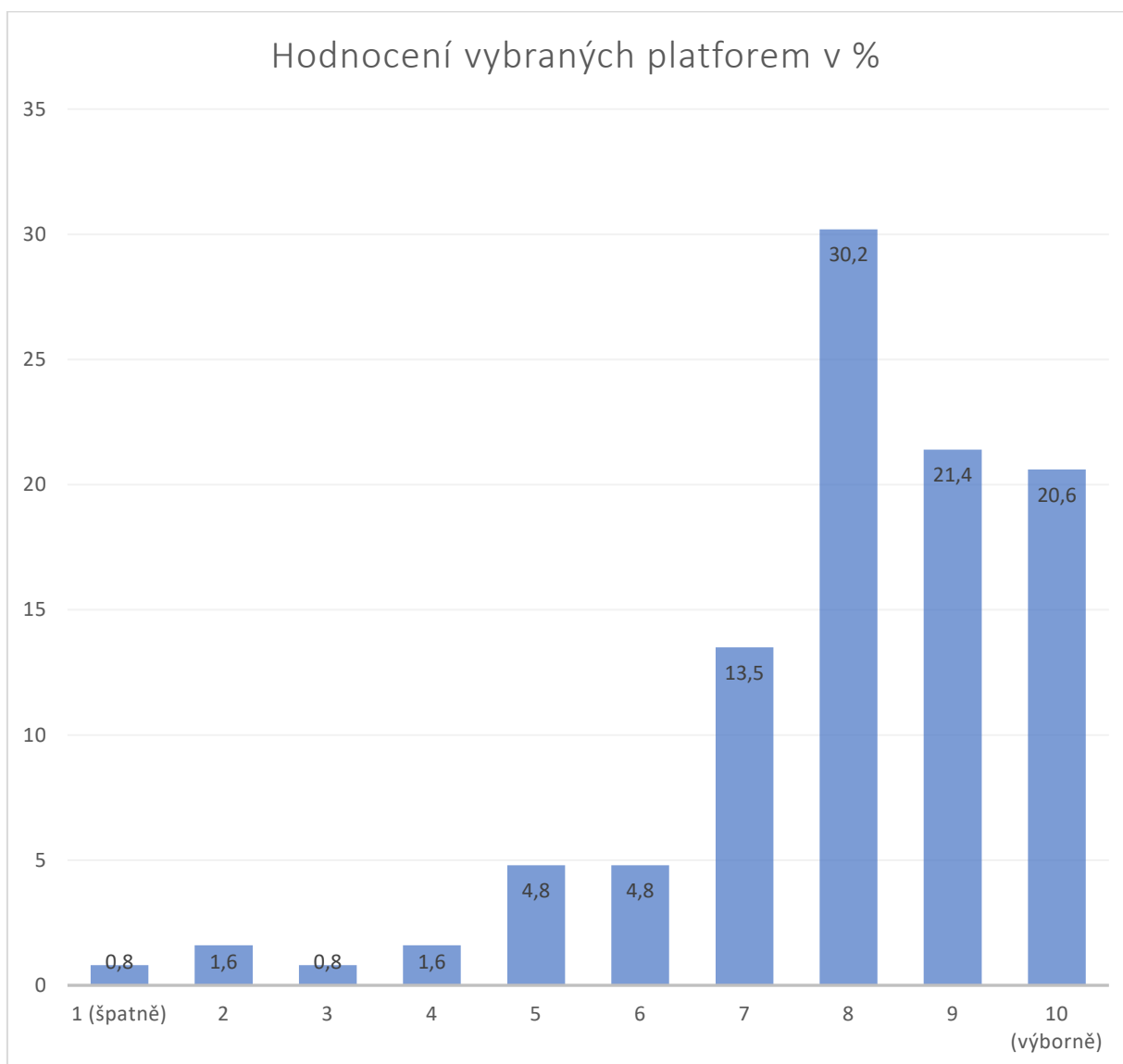
V dnešní době najdeme spoustu postupů a hojné množství platform, které učitelům a žákům umožňují společně komunikovat. Získaná data ukazují, že nejvíce učitelé využívali pro komunikaci platformy, které nabízely i množství jiných funkcí: MS Teams a to v 47,6 %, na druhém místě skončila platforma Google Classroom se 43,7 %. A na třetí místo bych mohla zařadit Google meet ve 23,8 %. Jako nejvíce využívanou platformou pro komunikaci se stal školní email a Bakaláři, což není neobvyklá věc. Většina dotázaných uvedla, že pro komunikaci s žáky využívali kombinace jednotlivých platform. Nejčastější učitelé kombinovali školní email, Bakaláře a MS Teams. Další nejčastější kombinací byl Google Classroom, Google meet a Google disk + školní email nebo Bakaláři.



Graf 7: vybrané platformy ke komunikaci

#### 4.5.2.2 Jak byste ohodnotil/a tyto platformy podle toho, jak se Vám s nimi pracovalo?

Dle hodnocení spokojenosti s vybranými platformami, které učitelé uvedli v dotazníku, bylo přes 70 % učitelů spokojených se svým výběrem. Necelých 5 % uvedlo, že se jim s vybranými aplikacemi špatně pracovalo.

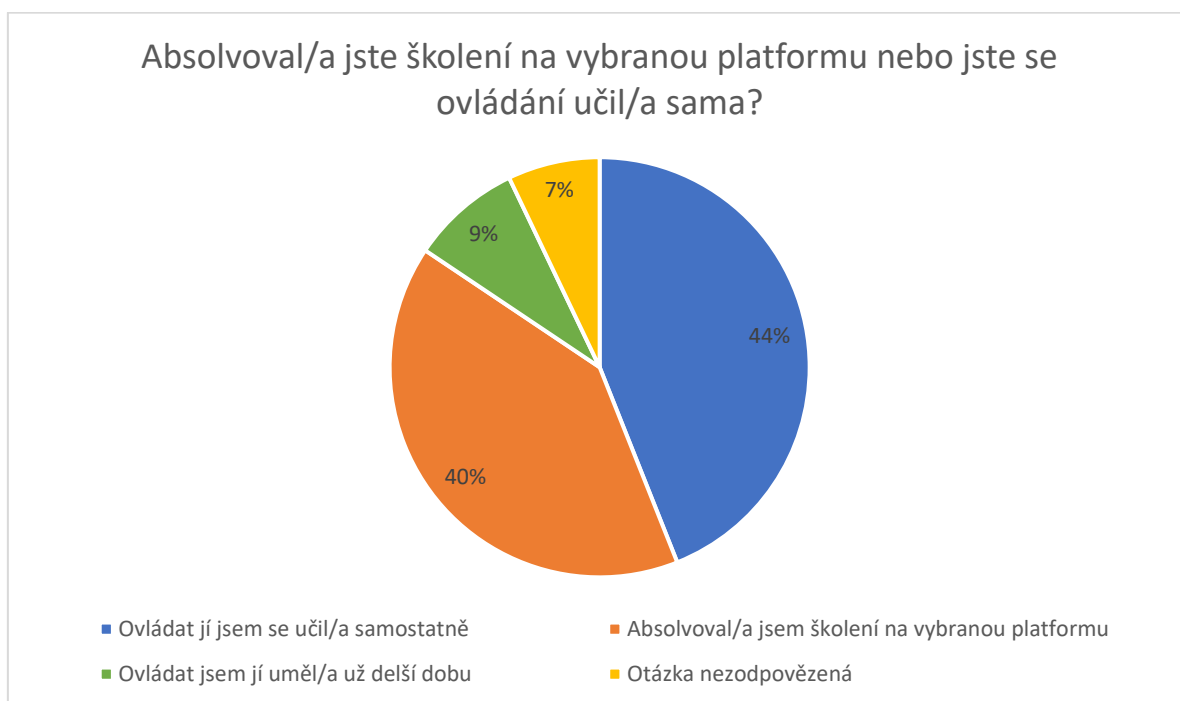


Graf 8: hodnocení platforem



### 4.5.2.3 Absolvoval/a jste školení na vybranou platformu nebo jste se ovládání učil/a sama?

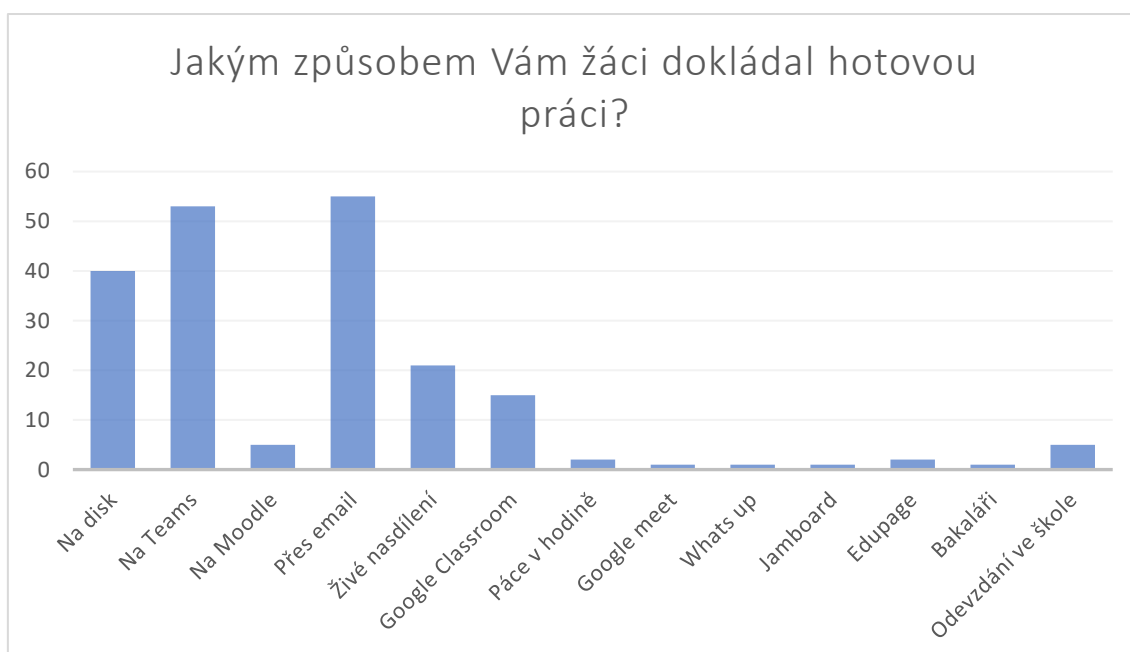
Na otázku, zda na vybrané platformy, které učitelé používali v rámci distanční výuky, byli nějak školeni, nebo se ovládání učili sami, celkem 44 % učitelů uvedlo, že se učili vše ovládat samostatně. Hned 40 % učitelů uvedlo, že nějakým způsobem absolvovali školení na vybranou platformu. Buď ze strany školy, a to jen na určitou platformu, nebo ze strany IT kolegů v jejich volném čase. Tedy v některých případech se do školení pustila škola, jindy si učitelé museli najít vlastní cesty k pochopení ovládání vybrané platformy. Celkem 9 % učitelů uvedlo, že vybranou platformu již v minulosti uměli ovládat. Z dat vyplývá, že většina učitelů nebyla na situaci dostatečně připravená. Zbýlých 7 % dotázaných na otázku neodpovědělo.



Graf 9: příprava učitelů na práci s vybranými platformami

#### 4.5.2.4 Jakým způsobem Vám žáci dokládali hotovou práci?

Na otázku, jakým způsobem Vám žáci dokládali svou práci, kterou dělali doma nebo v rámci hodiny, odpověděli učitelé různě. Nejvíce využívali možnost zaslání přes email. Jedná se o jeden z nejvyužívanějších nástrojů pro komunikaci. Nevýhodou této formy komunikace je ta, že se ve velkém množství korespondence mohou některé emaily ztratit nebo spadnout do spamu. Dalšími nejvyužívanějšími platformami, které učitelé využívali byl MS Teams anebo ukládání na Google disk. Výhodou ukládání souborů/prací do MS Teams je ten, že má učitel i žáci přehled o všech pracích, snadno se s nimi manipuluje. Samotný učitel má přehled o tom, kdo z žáků práci odevzdal a pod jakou třídou, tedy týmem. Část učitelů uvedla, že taktéž využívali živé nasdílení hotové práce v rámci videohovoru. Jednou z nevýhod tohoto sdílení materiálu je ten, že někteří žáci nemusí mít doma například kameru nebo dobrý stav internetového připojení. Výhodou je však aktuálnost sdílení a žák si svou práci může vhodně obhájit. Leckdy výtvarné práce žáků potřebují více dovysvětlení, které může při běžném sdílení chybět. Někteří učitelé volili kombinaci několika platform. Nejčastěji kombinovali formu odevzdání práce přes školní email, ukládání na disk a MS Teams. Dále pak přidali například živé sdílení práce přes kameru. Malé procento dotázaných učitelů uvedlo, že jim žáci odevzdali osobně ve škole. V tomto případě se jednalo o větší ročníkové projekty.



Graf 10: odevzdávání práce žáků

#### **4.5.2.5 Jaké byly výhody takového sdílení materiálu? Jaké byly nevýhody takového sdílení materiálu?**

V rámci jednotlivých platform učitelé uváděli jednotlivé výhody a nevýhody, se kterými se setkali v průběhu práce. První a nejvíce komentovanou platformou byl MS Teams. Mezi jeho největší klady bylo uváděno to, že platforma byla celkově přehledná a dostupná pro všechny. Učitelé měli přehled o pracích jednotlivých žáků, kteří si v týmu mohli vytvořit vlastní složku, kam práce vkládali. Vše bylo na jednom místě. Teamsy fungují taktéž jako uložisko, což byla jedna z často uváděných výhod. Platforma byla dostupná všem žákům, a to i v mobilní verzi. Učitelé mohli vkládat do týmů různá zadání a snadno kontrolovat jejich plnění. U každé odevzdané práce se ukazuje čas, takže učitelé měli přehled o včasných odevzdáních. Do souborů mohli nahlížet i žáci, mohli se vždy k materiálu kdykoliv vrátit. Konzultace hotových prací probíhala v rámci videohovoru v téže platformě s možností nasdílení plochy. Aplikace umožňovala rychlou zpětnou vazbu i možnost chatu nebo vkládání komentářů. Taktéž pokud učitel vkládal nějaké materiály do týmu, měli k nim žáci vždy přístup kdykoliv a odkudkoliv. Žáci taktéž mohli komunikovat i mezi sebou. Většina těchto vyjmenovaných kladných funkcí se neustále v odpovědích učitelů opakovala.

Hendikep, který učitelé často uváděli v rámci platformy Teams byl především neosobní kontakt s žáky, nemožnost praktické nápomoci a hlubšího vysvětlení techniky. Tuto skutečnost, však nenahradí žádná z platform. Práce žáci odevzdávali především ve formě fotografií. Řada učitelů uvedla, že Teamsy zkreslují velikosti skutečných prací a jejich barevnost, tím pádem dochází někdy k zavádějícím situacím a nemožnosti přímé rady, lehkému vykrádání autorských myšlenek apod. Problémy s kvalitou fotografií mohou být zapříčiněné, ale také v jaké kvalitě byla fotografie vyfocena. Někteří žáci nebyli na systém zvyklí, taktéž některé doprovázely technické problémy. Hodně učitelů si stěžovalo, že se jim některé soubory nechtěly načítat nebo sdílet.

Druhou nejvíce komentovanou platformou byl Google Classroom. Ten učitelé hodnotili jako velmi přehledný, vše na jednom místě. Platforma nabízí možnost pohodlně zhodnotit úkoly, snadnou kontrolu dodržení termínů. Další výhodou, která byla často zmiňována je, že studenti měli možnost i v době složité distanční výuky odvádět svou práci a vidět zpětnou vazbu, hodnocení ze strany učitele i spolužáků. Mohli svoji práci sdílet se svými spolužáky navzájem. Taktéž platforma nabízí funkci

chatu. Mezi nevýhody patří jako u předešlé platformy neosobní kontakt. Fotky jsou zkreslené.

Velmi oblíbenou platformou pro odevzdávání prací byl email. Hodně učitelů tuto možnost kombinovalo s ostatními platformami. Mezi výhody při používání emailu učitelé zařadili rychlost. Pokud byl nějaký učitel již zbláh s prací s emailem, snadno dokázal zprávy od žáků třídit do složek, takže vše bylo přehledné. Učitelé taktéž zmiňovali možnost individuální zpětné vazby.

Některým méně zkušeným přišel email nepřehledný. Zpráva se v množství emailů snadno ztratila. Platforma byla také časově náročná (třídění emailů, individuální hodnocení prací, známkování prací, špatná čitelnost prací, zdlouhavé stahování materiálů).

Z dotazníkového šetření vyplývá, že se valná většina učitelů rozhodla k ukládání prací na disk (Google disk, One Drive). V dotazníku učitelé uvádí nejednu výhodu, kterou práce s touto platformou skýtá. Mezi přednosti patří přehlednost. Na uložené věci se dá dívat opakovaně, povětšinou se neztratí, je umožněno rychlé sdílení a manipulace s uloženými soubory. Žáci mohou navzájem vidět své práce. Distanční výuka nabídla prostor pro techniky využívající digitálního způsobu práce – fotografie, animované filmy. Výhoda tedy byla při společném hodnocení – prezentace před celou třídou. Žáci mohli pracovat i z mobilního telefonu. Taktéž jeden z hlavních kladů byl ten, že na disk lze uchovávat práce pro další použití. Disk sloužil učitelům jako jakýsi archiv.

Jako nevýhodu někteří učitelé viděli kvalitu vložených prací, zkreslení estetické kvality děl, fotografie vypadala lépe než reálné dílo nebo naopak měla špatnou kvalitu (pokud žáci neměli kvalitní fotoaparát). Problém pracovat v programu měli i žáci, pro některé bylo oříškem se v systému zorientovat a naučit se v něm pracovat. Dle mého názoru je toto virtuální uložení vhodné jako doplňující platforma k nějaké videokonferenční aplikaci.

Více jak čtvrtina dotázaných učitelů uvedlo, že žáci sdíleli své práce na živo v hodině. Výhodou takového sdílení byla hlavně rychlá zpětná vazba ze strany učitele. Konzultace probíhaly svižně. Žáci mohli porovnat svou práci s ostatními, také si ji mohli i obhájit, případně dovysvětlit její smysl. To vše nahrávalo volné debatě a posilovalo to týmového ducha.

Hlavní nevýhodou byly příhodné technické problémy, někteří žáci nemají doma vhodné vybavení (mikrofon, kamera). Řada žáků měla potíže s internetovým připojením. Rovněž kvalita sdílených prací nebyla dostačující.

Občas se objevilo hodnocení platformy EduPage. Jako výhodu učitelé uváděli dobrý přehled o odevzdaných úkolech, možnost práce slovně komentovat nebo eventuelně zasílání inspiračních zdrojů žákům. Jednou z konkrétních nevýhod, kterou uvedl jeden z učitelů byla ta, že na konci školního roku byly všechny domácí úkoly správcem sítě smazány, takže učitel je musel archivovat ve svém počítači. Také se velice těžko opravují chyby, např. výuka perspektivy.

Výtvarná výchova se velice obtížně distančně učí. Chybí blízký a bezprostřední kontakt, který ale žádná platforma dokonale nenahradí.

Zde najdete tabulku shrnující výhody a nevýhody zmíněných platforem i jiných:

Platforma	Výhody	Nevýhody
MS Teams	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Přehlednost;</li> <li>+ Možnost sdílení prací na živo;</li> <li>+ Platforma funguje i jako úložiště;</li> <li>+ Přehledná složka jednoho žáka;</li> <li>+ Zpětné slovní hodnocení</li> <li>+ Přehled odevzdaných úkolů</li> <li>+ Dobré třídění prací</li> <li>+ Učitel i žák se mohou kdykoliv k materiálu vrátit;</li> <li>+ Snadnější konzultace a hodnocení;</li> <li>+ Reflexe celé skupiny;</li> <li>+ Rychlost;</li> <li>+ Lehká prezentace v rámci cele třídy;</li> <li>+ Rychlá dostupnost pro všechny;</li> <li>+ Možnost vkládání komentářů;</li> <li>+ Konverzace v rámci chatu;</li> <li>+ Uložené práce lze využít později;</li> <li>+ Přístup kdekoli a kdykoli k materiálům;</li> <li>+ Časová volnost</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Neosobní kontakt;</li> <li>- Zkreslená velikost; barevnost, někdy různá kvalita nafocení materiálu;</li> <li>- Nemožnost zasahovat do průběhu vzniku výtvarných prací;</li> <li>- Někteří žáci nebyly na tento systém zvyklí;</li> <li>- Nemožnost praktické nápomoci, hlubšího vysvětlení techniky a technologie;</li> <li>- Časová náročnost;</li> <li>- Problematické vzájemné sdílení a hodnocení prací ostatními žáky;</li> <li>- Potíže s připojením;</li> <li>- Lehké vykrádání autorských myšlenek;</li> <li>- Zdlouhavé otvírání jednotlivých prací;</li> </ul>
Email	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Rychlost;</li> <li>+ Všechny úkoly lze ukládat do složek po jednotlivých žácích;</li> <li>+ Jednoduchost;</li> <li>+ Návyk v daném sdílení;</li> <li>+ Individuální hodnocení prací žáků;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Snadno lze přehlédnout email;</li> <li>- Zpracování odevzdaných úkolů, náročné na třídění a známkování;</li> <li>- Časová náročnost;</li> <li>- Špatná čitelnost odevzdaných prací;</li> <li>- Zdlouhavé stahování materiálů;</li> </ul>
Google Classroom	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Přehlednost;</li> <li>+ Vše na jednom místě;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Neosobní kontakt s žáky;</li> <li>- Aplikace zkresluje odevzdané práce;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Snadná kontrola odevzdaných úkolů a jejich hodnocení;</li> <li>+ Možnost svoji práci sdílet i se svými spolužáky;</li> <li>+ Snadné nasdílení prací;</li> <li>+ Individuální komunikace přes chat;</li> </ul>	
Google disk/One Drive	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Přehlednost;</li> <li>+ K pracím se dá opakovaně vracet;</li> <li>+ Rychlé sdílení a další manipulace s hotovými díly;</li> <li>+ Žáci vidí navzájem své práce;</li> <li>+ Možnost pracovat i z mobilního telefonu;</li> <li>+ Přehled o odevzdaných pracích;</li> <li>+ Možnost individuální zpětné vazby;</li> <li>+ Archivace prací=uchování prací pro další použití;</li> <li>+ Flexibilita;</li> <li>+ Snadná orientace;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Časová náročnost;</li> <li>- Technické problémy některých studentů;</li> <li>- Problémy se sdílením obrazu, zvuku, videa;</li> <li>- Velký objem dat, problémy s kvalitou fotografií;</li> <li>- Problémy s formáty;</li> <li>- Potíže žáků pracovat v tomto prostředí;</li> <li>- Občas ikony bez náhledu;</li> </ul>
WhatsUp	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Rychlost;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Špatná přehlednost odevzdaných prací;</li> </ul>
EduPage	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Dobrý přehled odevzdaných úkolů;</li> <li>+ Možnost odevzdávat víc fotografií i vícekrát za sebou – během jednoho domácího úkolu;</li> <li>+ Možnost odevzdávat také natočená videa – záznam kinetických objektů;</li> <li>+ Možnost zasílání prezentací a inspiračních materiálů, které byly studentům přístupné celý rok;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Práce mohou být ze systému na konci roku smazány</li> <li>- Špatná zpětná vazba</li> <li>- Neosobní kontakt</li> </ul>
Google meet	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Snadné sdílení práce;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Technické potíže;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Konzultace prací na živo;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Špatná kvalita sdíleného materiálu;</li> </ul>
Jamboard	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Sdílení prací mezi žáky navzájem;</li> <li>+ Možnost slovního hodnocení on-line;</li> <li>+ Motivace vkládáním obrázků (forma tabule a dataprojektoru);</li> <li>+ Možnost zápisu žákova názoru;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Velká pracnost s vkládáním materiálu;</li> </ul>
Živé sdílení	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Hlídní účasti žáků;</li> <li>+ Snadné střídání fotodokumentace, videí, prezentací;</li> <li>+ Konzultace prací žáků;</li> <li>+ Možnost porovnání prací s ostatními žáky;</li> <li>+ Aktuálnost;</li> <li>+ Rychlá zpětná vazba;</li> <li>+ Bezprostřednost;</li> <li>+ Nabízí kolektivní hodnocení;</li> <li>+ Posílení týmového ducha;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Občasné technické potíže se sítí, mikrofony apod.;</li> <li>- Virtualita</li> <li>- Snížená kvalita prezentovaných prací;</li> </ul>
Moodle	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Kvalita rozlišení vložených prací;</li> <li>+ Možnost zpětné vazby;</li> </ul>	
Facebook	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Funkce chat;</li> <li>+ Přístupné pro všechny v mobilní aplikaci;</li> </ul>	
Přinesli do školy	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ Práce lze vidět na živo;</li> <li>+ Setkání se spolužáky;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Časová prodleva;</li> <li>- Nemožnost konzultace v průběhu práce;</li> </ul>

Tabulka 2: výhody a nevýhody vybraných platforem

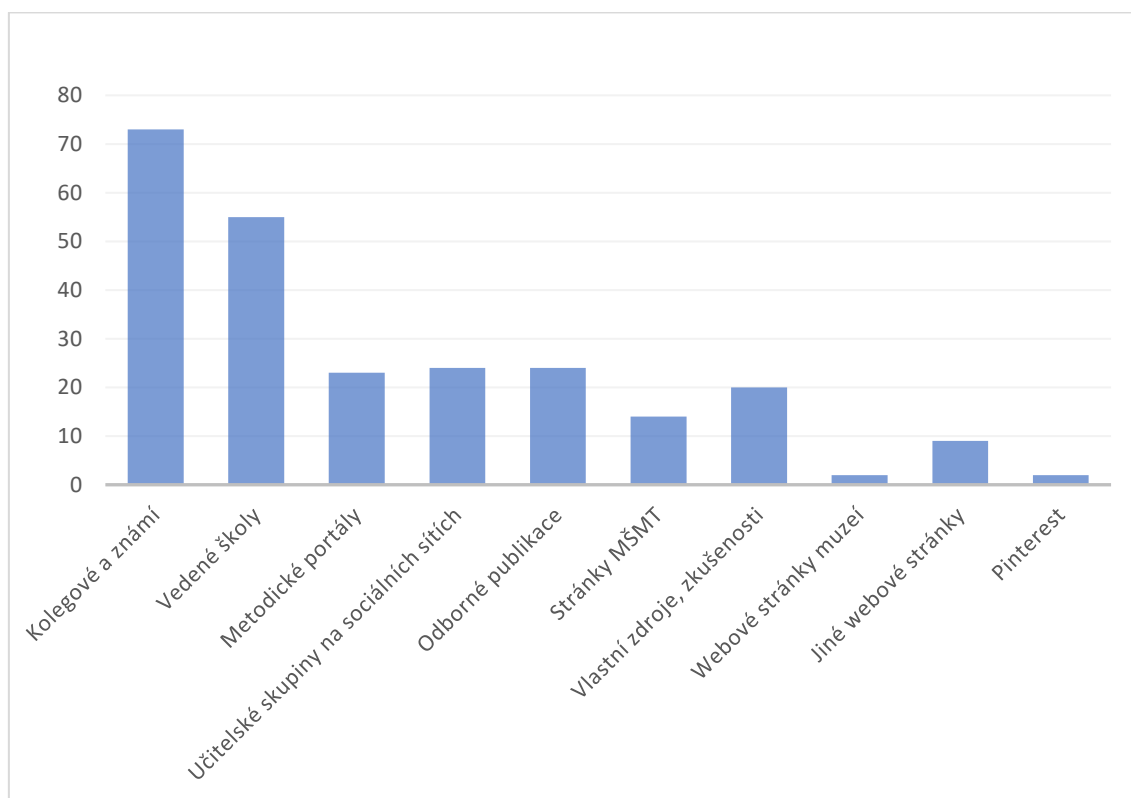


### 4.5.3 Zdroje metodiky, informací a inspirace

#### 4.5.3.1 Jaké byly Vaše zdroje informací a metodiky pro distanční výuku?

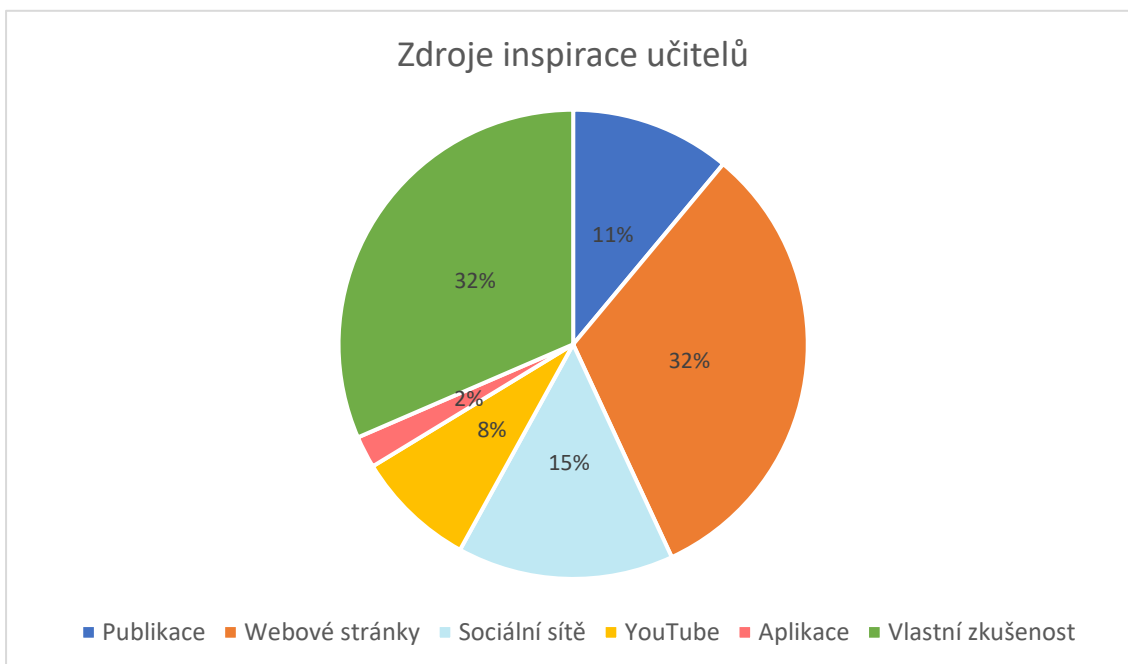
Otázka číslo 14 v mém dotazníkovém šetření se zabývala problémem, jaké byly zdroje informací a metodiky učitelů pro distanční výuku. Někteří učitelé čerpali z různých zdrojů na jednu, jiní věřili svým zkušenostem a vlastním zdrojům. Ve velké míře většina učitelů spoléhala na své známé a kolegy, dále pak na vedení školy či metodické portály. Ve velké míře hledali učitelé podporu u učitelských skupin na sociálních sítích, kde nacházeli taktéž inspiraci do hodin. Ve stejné míře učitelé využívali odborné publikace. Dále pak se učitelé obraceli na stránky MŠMT, kde našli průběžné informace, jak distanční výuku koncipovat. Menší část učitelů udělala taktéž průzkum různých webových stránek zabývajících se touto problematikou, a to i například webových stránek muzeí a galerií, kde hledali inspiraci z galerijního programu.

Řada učitelů ale nakonec dala přednost vlastním zkušenostem a metodiku ověřovali postupně podle sebe. Většina dotázaných, která uvedla, že spoléhají v tomto případě na vlastní zkušenost, jsou autory metodických publikací, vlastních prezentací, materiálů.



Graf 11: zdroje metodiky a informací pro distanční výuku

#### 4.5.3.2 Odkud jste do hodin čerpal/a inspiraci? (Můžete uvádět i odkazy na stránky nebo literaturu...)



Graf 12: zdroje inspirace učitelů

Inspiraci učitelé přebírali hlavně ze své praxe, vlastních zkušeností, kreativity a fantazie, a to ve 32 % případech. Řada učitelů s delší pedagogickou praxí mělo již vypracované a posbírané materiály, které jen přizpůsobili dané situaci. Je nutné podotknout, že učitelé nečerpali pouze z jednoho zdroje, ale různě je kombinovali. Celkem 11 % dotázaných uvedla, že se nechala inspirovat odbornou literaturou, ve které převažovaly především knihy o historii umění, ale i publikace vztahující se k jednotlivým umělcům.

Značná část učitelů, a to 32 %, hledala inspiraci na internetu a na různých webových stránkách. Zejména na stránkách galerií a muzeí, mezi kterými nesměla chybět Galerie hlavního města Prahy nebo Národní galerie. V odpovědích se často objevovaly odkazy na různé webové stránky, které se zabývají v převážné většině výtvarnou edukací (ČT edu, ČT art, nedatovano.cz, apod.)

Rovněž 15 % učitelů přiznalo, že používali pro inspiraci sociální sítě, které byly často zmiňovaným inspiračním zdrojem, ale i podpůrným portálem. Tyto sociální sítě v době distanční výuky zaznamenaly značný nárůst.

Učitelé se nebáli v rámci distančního vyučování zapojit do výuky například dokumenty, videa a filmy o umění z YouTube nebo i didaktické hry či kvízy. Občas se objevovaly s inspiračními zdroji komplikace, jako například selhání techniky, nebo videa v angličtině, které musely být pracně překládány.

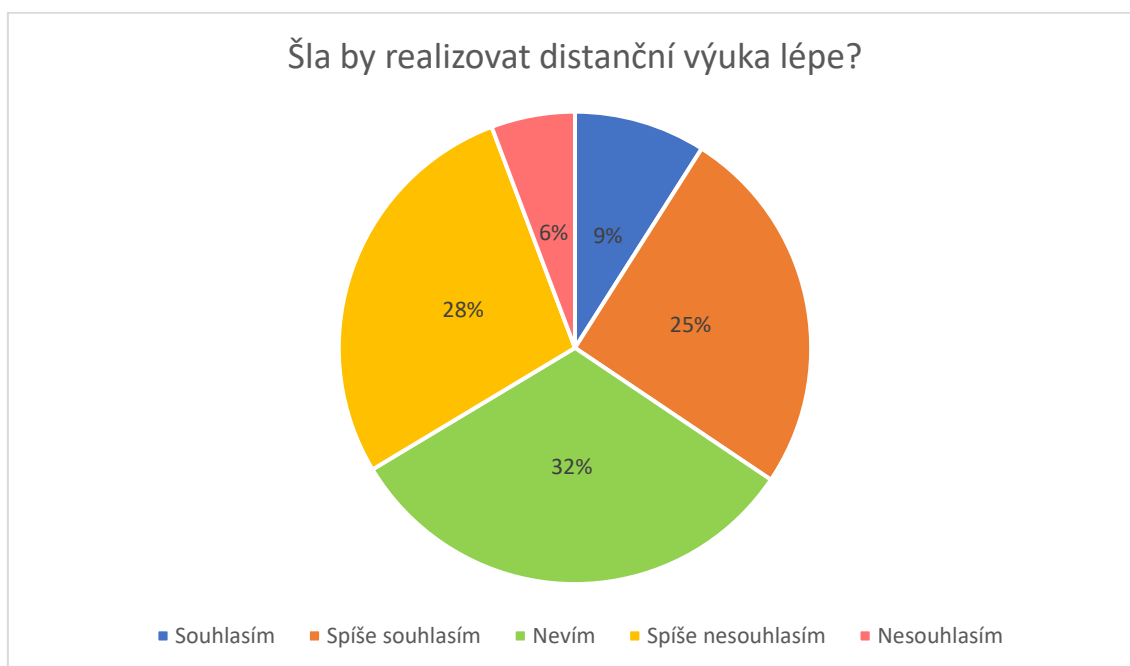
<p>Knižní publikace/Časopisy</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• časopis Amos;</li> <li>• časopis Tvoříme s dětmi;</li> <li>• D. Böhm, J. Franta, O. Horák – Průvodce neklidným územím;</li> <li>• E. H. Gombrich – Příběh umění;</li> <li>• José Pijoan: Dějiny umění;</li> <li>• M. Bird – Van Goghova Hvězdná noc;</li> <li>• P. Šamšula – Průvodce výtvarným uměním;</li> <li>• P. Jašurková – Nápadník do hodin výtvarné výchovy;</li> <li>• S. Hodge – Stručný příběh architektury;</li> <li>• S. Hodge – Stručný příběh moderního umění;</li> <li>• S. Hodge – Stručný příběh umění;</li> <li>• V. Prokop – Kapitoly z dějin výtvarného umění;</li> <li>• W. Saroyan – Táto, Tobě přeskočilo;</li> </ul>
<p>Webové stránky/ Stránky institucí</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Arte a Scuola;</li> <li>• Artplus.cz;</li> <li>• Česká sekce INSEA;</li> <li>• ČT art;</li> <li>• ČT edu;</li> <li>• Google art project;</li> <li>• Instagram;</li> <li>• janapodzemna.cz;</li> <li>• jdeteven.cz;</li> <li>• Khan academy;</li> <li>• krokotak.com;</li> <li>• Mrs Hamilton's ART Class;</li> <li>• MŠMT;</li> <li>• nedatovano.cz;</li> <li>• obrazarna.cz;</li> <li>• Pinterest;</li> <li>• rvp.cz;</li> <li>• stránky Galerie hlavního města Prahy;</li> <li>• stránky Galerie moderního umění Hradec Králové;</li> <li>• stránky Muzeum umění Olomouc;</li> <li>• stránky Národní galerie Praha;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• stránky Oblastní galerie výtvarného umění v Olomouci;</li> <li>• ucimesevenku.cz;</li> <li>• vytvarna-vychova.cz;</li> <li>• Wikipedie;</li> </ul>
Aplikace	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kahoot;</li> <li>• Quizlet;</li> </ul>
YouTube účty	<ul style="list-style-type: none"> <li>• dějiny výtvarného umění;</li> <li>• NGP dětem;</li> <li>• přednášky TEDx;</li> <li>• výtvarné dokumenty;</li> <li>• výtvarné kurzy James Gurney;</li> </ul>
Facebookové stránky	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Netvař se a tvoř;</li> </ul>

*Tabulka 3: souhrn odkud dotázaní učitelé čerpali inspiraci*

#### 4.5.4 Hodnocení distanční výuky a jejího průběhu

##### 4.5.4.1 Myslíte si, že by šla realizovat distanční výuka výtvarné výchovy lépe?



Graf 13: Šla by realizovat distanční výuka lépe?

V 9–25 % procentech učitelé souhlasili s tím, že by výuka výtvarné výchovy šla realizovat lépe. Někteří učitelé se snažili dělat maximum v rámci možností, ze situace vytěžit, co šlo. Kolem 32 % dotázaných nevěnovali distanční výuce výtvarné výchovy nijak zvlášť velkou pozornost, podporují toto stanovisko názorem, že „distanční výuka výtvarné výchovy učit nelze“. Učitelé se setkávali se situacemi, které bylo těžké řešit, např. že originály studentských prací nelze nahradit reprodukcemi, záleží také ve velké míře na aktivním přístupu žáka k předmětu, v motivační fázi chybí zpětná vazba, žáci nemají doma dostatek pomůcek. To vše se snažili učitelé řešit přiměřenými úkoly, velkou mírou motivace.

V 6–28 % učitelé nesouhlasili s tím, že by distanční výuka výtvarné výchovy šla realizovat lépe. Nemyslím si, že takové velké procento učitelů bylo spokojeno s tím, jak jejich výuka probíhala, spíše se tito učitelé shodují v názoru, že distanční výuku výtvarné výchovy nelze realizovat. „Vzhledem k tomu, že jsem byla v té době zaměstnána i jako učitel výtvarného oboru na ZUŠ, tak vím, že by to šlo i jinak. Nicméně děti z gymnázia by na to neměli ani čas, ani chuť sedět dvě hodiny před monitorem a pracovat se mnou v reálném čase. U spousty z nich byl problém, aby práci vůbec vytvořili, odevzdali, většina z nich to nebrala jako formu odpočinku, odreagování, ale jako další nutný úkol, který

*musí splnit, aby měli známku a měli pokoj. Bohužel. Myslím si, že se měla výtvarná výchova úplně vypustit v době covidové, u spousty dětí to vzbudilo nechuť, byla to pro ně další zátěž. Tento předmět má smysl vyučovat v době prezenční výuky a to obrovský!! V době distanční výuky bych ho nechala na čistě dobrovolné bázi, “ připsala anonymně paní učitelka z Pardubického kraje. Další paní učitelka okomentovala otázku takto: „Je postavená úplně jinak než prezenční forma. V prezenční formě dáváte jako učitel podněty, návody a korigujete výsledek v průběhu. V distanční formě jsou žáci tzv. sami za sebe, i když přistoupí k úkolu s písemným zadáním, musí nalézt motiv pro tvorbu sami. V jistém smyslu se utváří sami. A role učitele je zvýrazněna při hodnocení. Zde je pak klíč k jejich další motivaci.“*

#### **4.5.4.2 Jak byste výuku lépe realizovali?**

Na otázku, jak by učitelé lépe realizovali distanční výuku odpověděla třetina učitelů. Většina odpovědí byla pouze „nevím“, malá část učitelů se snažila stručně odpovědět. Učitelé využili všech dostupných prostředků a možností, ale vždy lze něco zlepšovat.

Zde jsou stručně definované body, které se opírají o náměty, jak by dle dotázaných učitelů šla distanční výuka zlepšit:

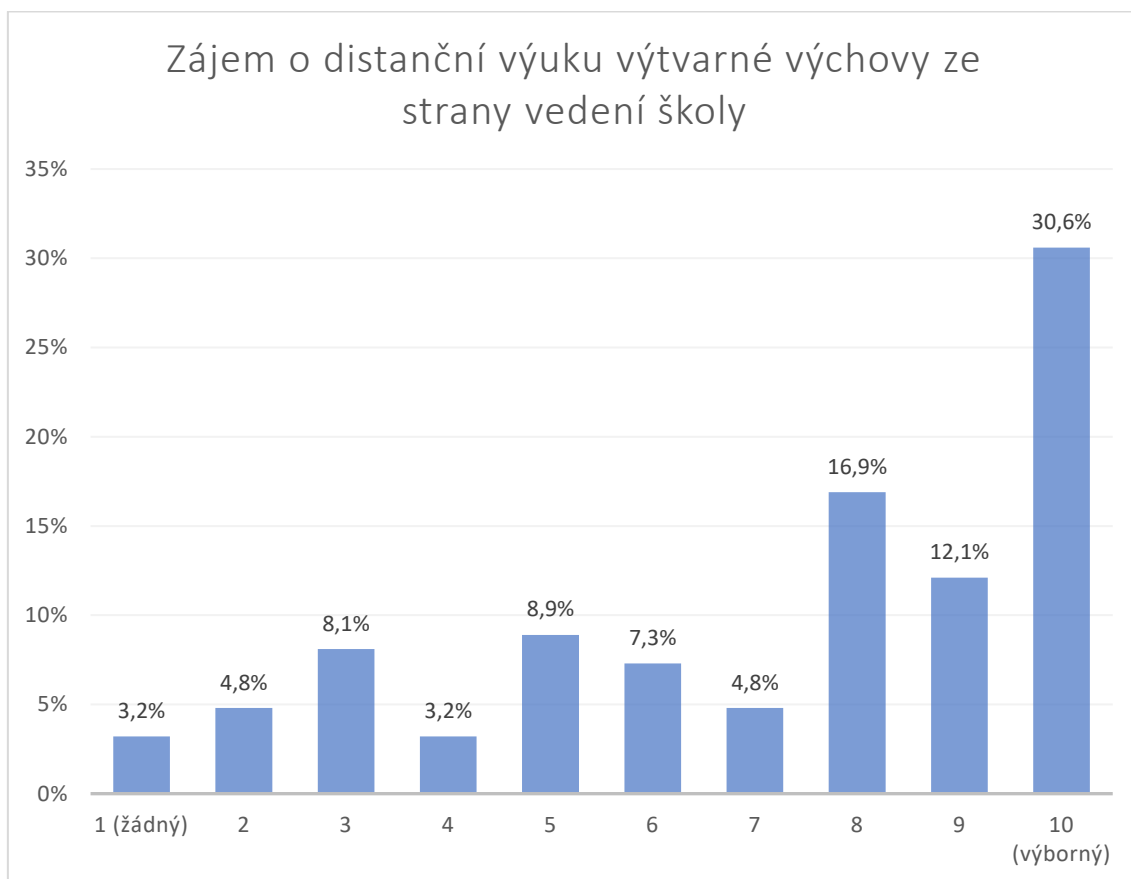
- Individuální konzultace;
- Odkazy na videa a literaturu;
- Nahrávání sebe sama – návody k činnostem, postupy kresby apod.;
- Přesnější pokyny;
- Využití nových technických možností, např. práce s tabletem nebo programy pro tvorbu;
- Více rozšířit své náměty a postupy;
- Sebereflexe;
- Více živé komunikace, alespoň přes kameru (všichni žáci jí musí mít zapnutou);
- Časová volnost pro práci – rozestupy mezi hodinami;
- Spíše dlouhodobé projekty s malou skupinou žáků;
- Společné výstavy;
- Lepší hardwarové vybavení ze strany školy: kamery, mikrofony;
- Školení v technologiích;
- Využití kamer ve třídách;

0–5 let	<i>„S lepším hardwarovým vybavením – více kamer, online střih apod.“</i>
6–10 let	<i>„Myslím, že jsem využívala veškeré dostupné možnosti včetně hromadných hodin, individuálních konzultací, videí, odkazů na literaturu, praktických etud atp. Jediné, co jsem nevyužila, je natáčení sebe sama a vkládání jako návodů k činnostem atp. ale nebylo to nutné.“ „Zadat přesnější pokyny, ukazovat lépe postupy (např. natočením videa).“</i>
11–15 let	<i>„Využívala jsem všechny dostupné metody. Strídala výuku online i asynchronní. Návodů jsem prezentovala formou tutoriálů, tudíž se k nim studenti v průběhu tvorby mohli vracet. Šlo by zvýšit motivace studentů pro plnění úkolů, ale nesmíme zapomenout na to že i mi učitelé jsme se občas cítili demotivovaní.“ „Používala jsem kreslicí tablet, kterým jsem přímo kreslila online v grafických programech, takže dle mého názoru to bylo nejvhodnější možné, co šlo ve výtvarném předmětu použít.“</i>
16–20 let	<i>„Rád bych si ještě více rozšířil své náměty a postupy. Lépe bych z refletoval jednotlivé úkoly.“</i>
21 a více let	<i>„Velkou roli hraje vlastní příprava – ale ta je časově nesmírně náročná, osvědčilo se mi zadávání v živém vstupu, a i debata nad hotovou prací v živém vstupu, velkou výhodou byla časová volnost na zpracování (14 dní – rozestup mezi hodinami), často studenti odvedli více práce, než by se jim povedlo v době 2x45 minut ve škole.“ „Zřejmě bych nic podstatného neměnila, snad jen bych více využila nových technických možností (Teams).“ „Výtvarnou výchovu bych neučila v plném počtu hodin a zadávala bych raději kreativní úkoly.“</i>

Tabulka 4: vybrané odpovědi učitelů na otázku ohledně zlepšení distanční výuky výtvarné výchovy.

#### 4.5.4.3 Jaký byl dle Vašeho názoru zájem o distanční výuku výtvarné výchovy na vaší škole ze strany vedení školy?

Z dotazníkového šetření vyplývá, že zájem o distanční výuku ze strany vedení školy byl v celku slušný. Graf, jak lze vidět, pozvolně narůstá a ke konci prudce stoupá. Z výsledků lze usoudit, že zájem o distanční výuku ze strany školy byl dobrý, ale ne stoprocentní. Nalezly se i zde výjimky. Více jak 25 % dotázaných učitelů uvedlo, že zájem o distanční výuky tohoto výchovného předmětu byl ze strany školy průměrný až podprůměrný, a to z několika důvodů, které jsem zde uvedla, jako rozhodnutí vedení školy, zkrácení časové dotace nebo upřednostnění maturitních předmětů (lze zde však podotknout, že na některých školách spadá výtvarná výchova pod maturitní předměty...).

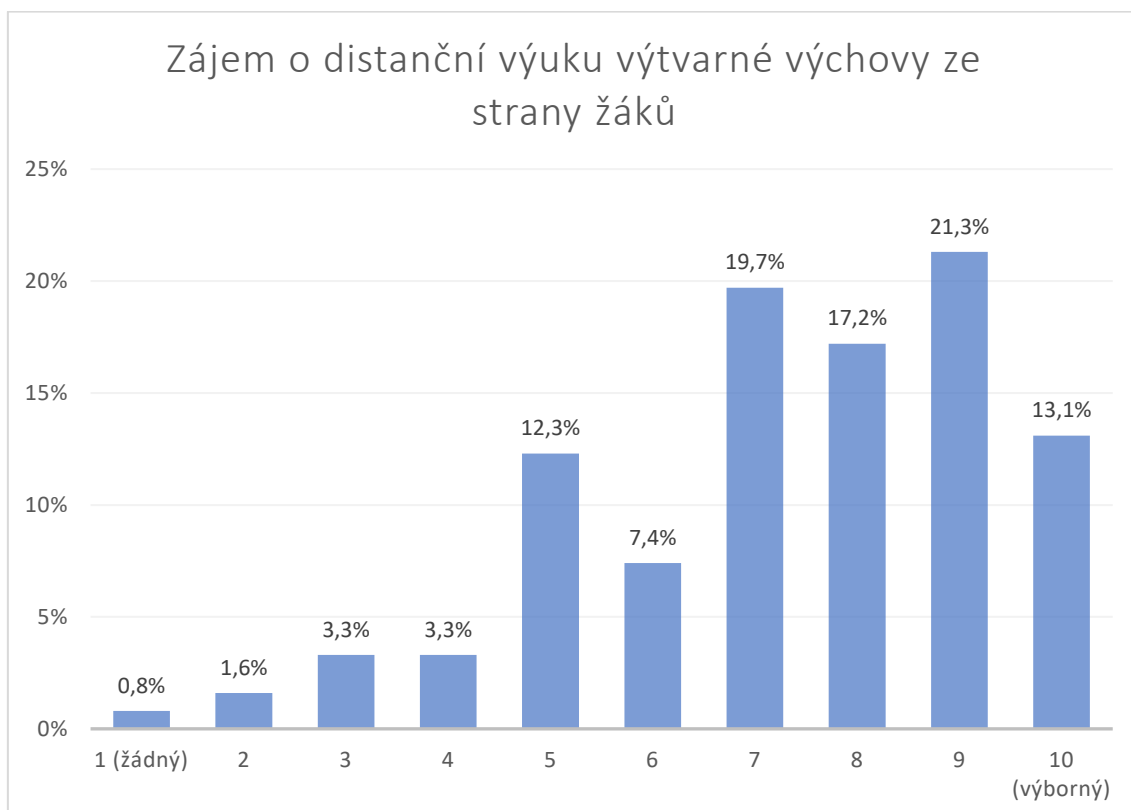


Graf 14: zájem o distanční výuku výtvarné výchovy ze strany vedení školy



#### 4.5.4.4 Jaký byl dle Vašeho názoru zájem o distanční výuku výtvarné výchovy na vaší škole ze strany žáků?

Ze strany žáků byl zájem o něco lepší, průměrný až nadprůměrný. Více jak 70 % dotázaných učitelů bylo se zájmem žáků o distanční výuku výtvarné výchovy spokojeno. Celkem 12,3 % učitelů hodnotilo žákovský zájem jako průměrný, v 9 % dotázaných uvedlo zájem ze strany žáků o výuku jako podprůměrný.

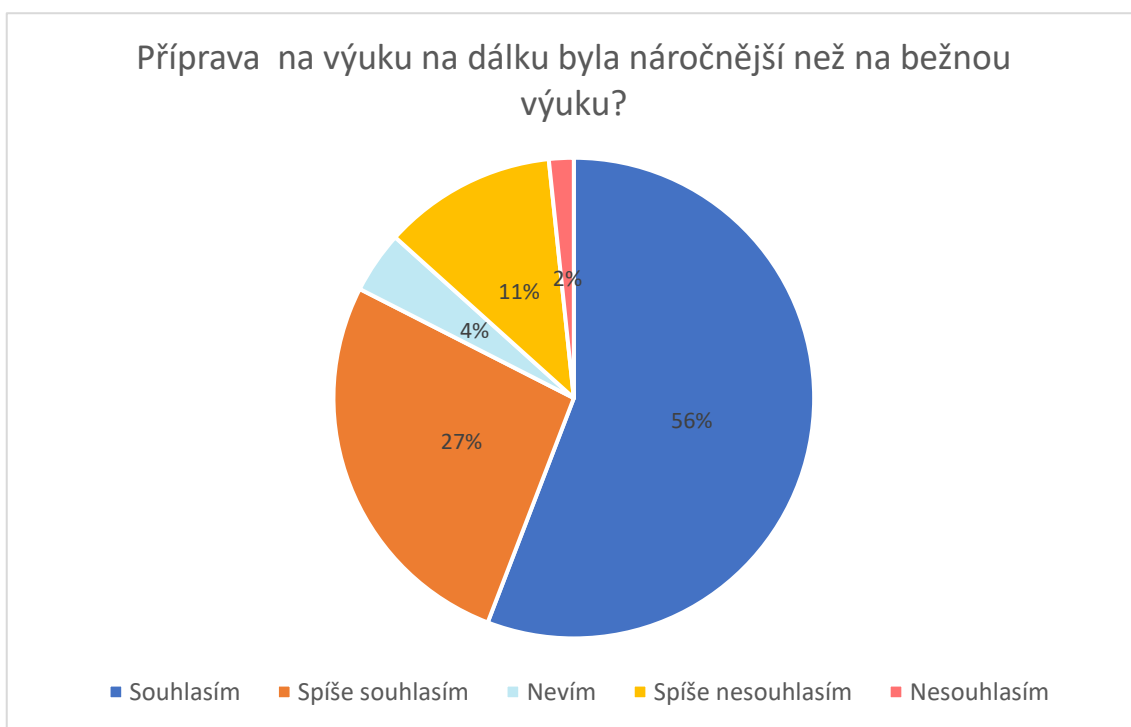


Graf 15: zájem o distanční výuku výtvarné výchovy ze strany žáků

#### 4.5.4.5 Byla pro Vás příprava na výuku na dálku časově náročnější než na běžnou výuku?

Celkem 56 % dotázaných učitelů uvedlo, že pro ně byla příprava na výuku na dálku náročnější než na běžnou výuku. Jednalo se o učitele s delší délkou praxe. Dále pak 27 % učitelů uvedlo, že v celku souhlasí s tím, že příprava na výuku byla náročnější než na běžnou výuku. Podle některých byla náročná příprava materiálů, focení, psaní zadání apod. Na začátku byla příprava na výuku delší a náročnější.

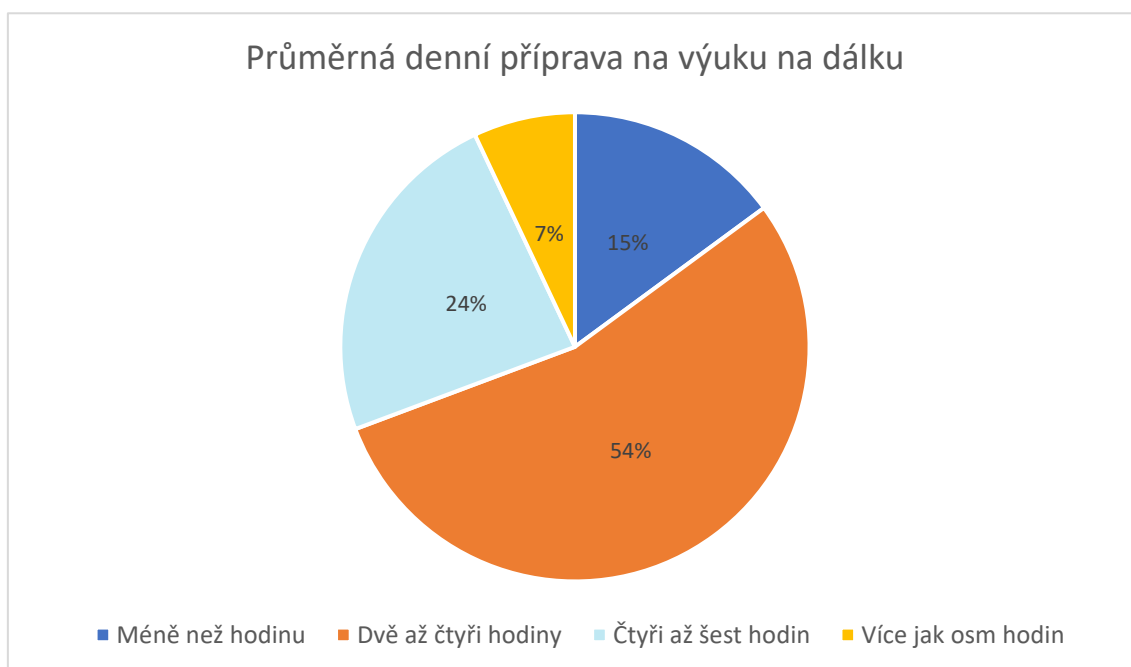
Kolem 13 % dotázaných uvedlo, že s touto myšlenkou nesouhlasí. Spíše, než příprava na výuku bylo podle některých učitelů náročnější hodnocení odevzdaných prací. Učitel nemůže odbýt práci jedním slovem.



Graf 16: Zda byla příprava na výuku na dálku pro učitele časově náročnější než na běžnou výuku

#### 4.5.4.6 Kolik hodin jste se v průměru denně připravovali na výuku na dálku, komunikaci s žáky a vyhodnocování práce?

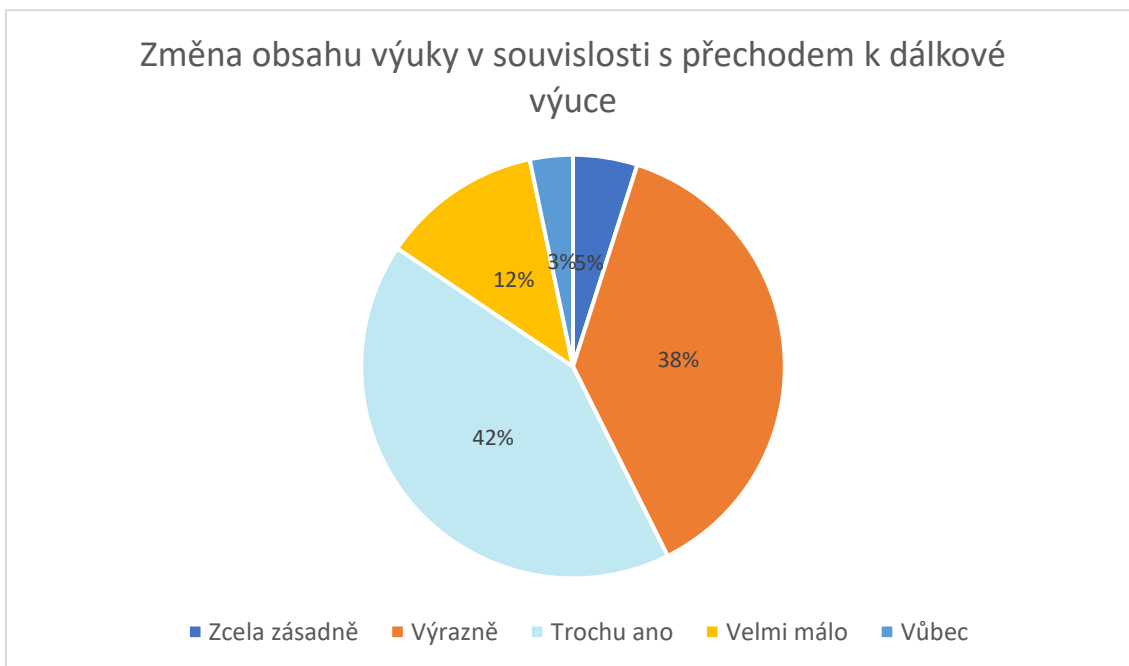
Nejvíce dotázaných, celkem 54 % učitelů, uvedlo, že průměrně věnovali přípravám na výuku dvě až čtyři hodiny svého času. Kolem 24 % dotázaných uvedlo, že přípravě věnovalo více času, a to čtyři až šest hodin. Přibližně 15 % stačila přibližně hodina denně na přípravu, jiní potřebovali více jak osm hodin na přípravu, a to 7 % dotázaných. Přípravu na výuku ovlivňoval především rozsah výuky a plánovaných úkolů. Někteří učitelé se zmínili, že se pravidelně nepřipravovali a přípravě věnovali v jednom dni více času. Tedy přípravy byly nárazové podle rozsahu práce například v rozmezí 14 dní.



Graf 17: průměrná denní příprava na výuku na dálku

#### 4.5.4.7 Změnil/a jste v souvislosti s přechodem k výuce na dálku obsah výuky?

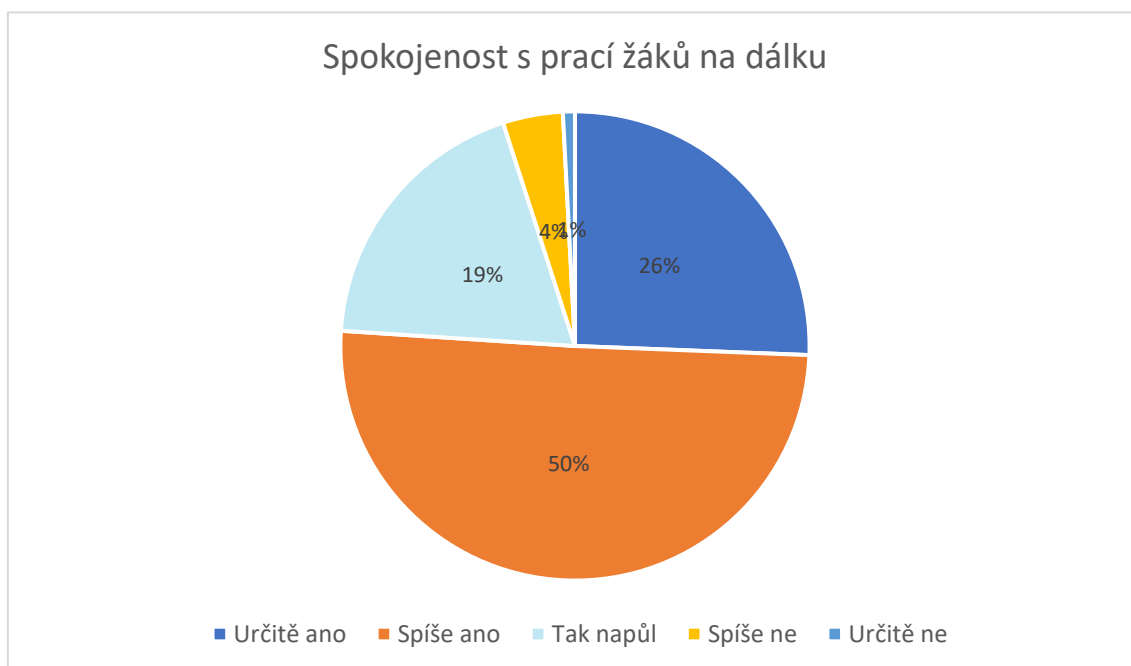
Z grafu vyplývá, že valná většina dotázaných učitelů uvedla, že částečně popřípadě alespoň trochu pozměnila obsah výuky, a to v souvislosti s přechodem na distanční výuku. Zhruba 5 % dotázaných zcela zásadně změnilo obsah výuky, pouhá 3 % do obsahu výuky vůbec nezasáhla, dále pak 12 % jen velmi málo. Měnil se především celkový přístup k výuce, zjednodušovaly techniky, jelikož studenti neměli doma potřebné zázemí.



Graf 18: změna výuky v návaznosti na přechod k dálkové výuce

#### 4.5.4.8 Byl/a jste spokojen/a s tím, jak žáci v průběhu distanční výuky pracovali?

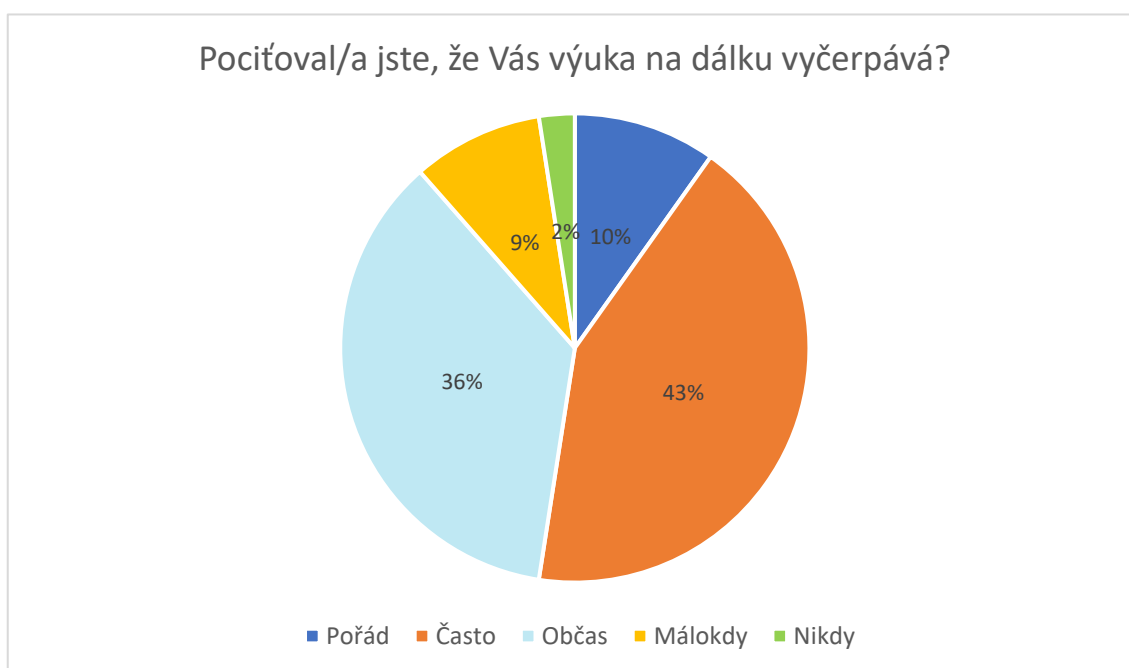
Většina dotázaných učitelů byla spokojena s tím, jak žáci pracovali a to přes 70 % učitelů. Dále pak 19 % uvedlo, že byli více méně s aktivitou žáků spokojeni. Žáci se snažili do výuky zapojit i rodinu. Záleželo taktéž na studentovi a jeho vztahu k vyučovanému předmětu. V některých případech byla účast na této výchově dobrovolná, od čehož se odvíjela i aktivita studentů. Pouhých 5 % nebylo spokojeno s tím, jak žáci v průběhu distanční výuky pracovali.



Graf 19: spokojenost učitelů s prací žáků na dálku

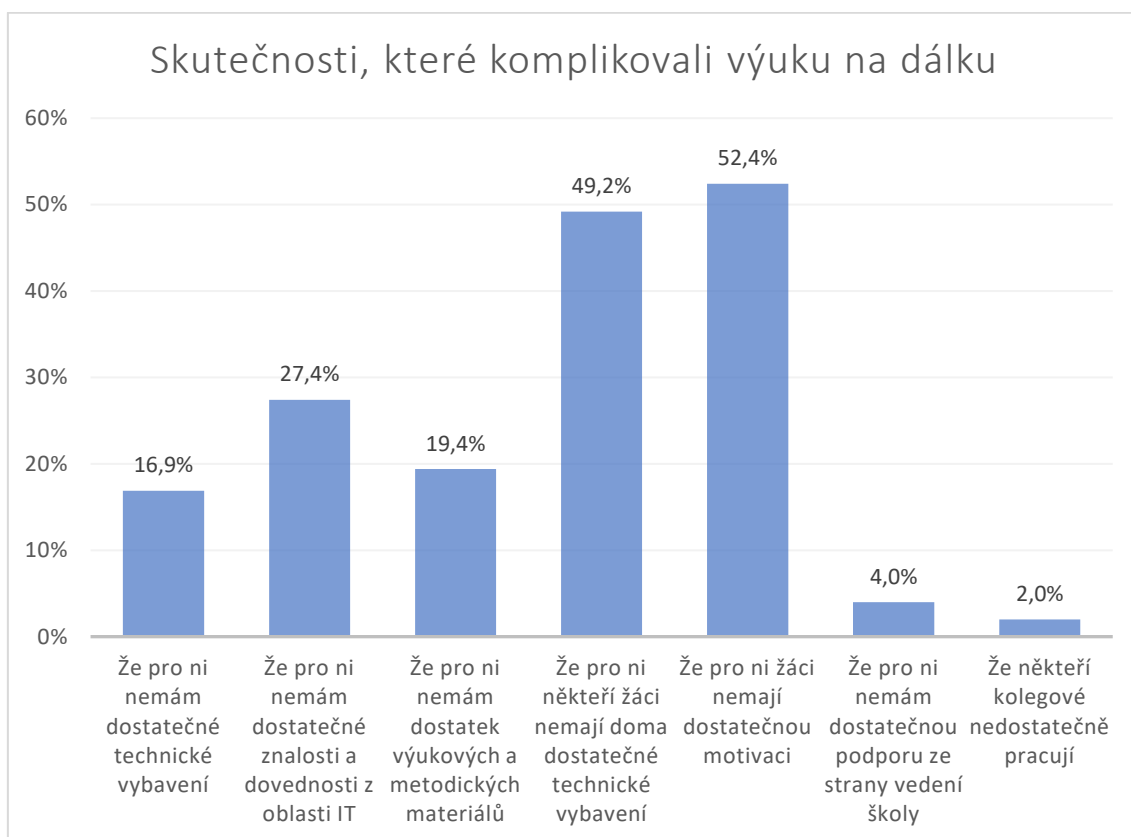
#### 4.5.4.9 Pociťoval/a jste, že Vás výuka na dálku vyčerpává?

Téměř přes 50 % dotázaných učitelů uvedlo, že je výuka na dálku pořád nebo často vyčerpávala. Kolem 36 % respondentů uvedlo, že je výuka na dálku občas vysilovala. Podle některých dotázaných to byl velmi časový přes. Někteří učitelé se potýkali s ohromnou množstvím odevzdaných prací, které museli ohodnotit v krátkém časovém horizontu, aby mohli zadávat další úkoly. Kolem 11 % dotázaných uvedlo, že je málokdy nebo vůbec výuka na dálku unavovala. Argumentem potvrzující jejich názor byl ten, že výuka je srovnatelná s běžnou prezenční výukou, i když každý den je jiný.



Graf 20: zda výuka na dálku učitele vyčerpávala.

#### 4.5.4.10 Které skutečnosti Vám výuku na dálku komplikovaly?



Graf 21: Skutečnosti, které komplikovaly výuku na dálku

Nejčastější skutečností, která učitelům výuku na dálku komplikovala byla nedostatečná motivace žáků. Za tuto situaci mohlo několik faktorů. Jak pobyt žáků doma a přítomnost celé rodiny, tak scházel osobní kontakt učitele s žáky. Učitel nemohl zasahovat do postupu práce žáků, průběžně je motivovat. Přes kameru i fotoaparát nemohly být vidět například detaily tvorby, taktéž byla zhoršená komunikace, prodloužil se proces vysvětlování zadání a hodnocení prací. Celkově se prodloužila doba reakce učitelů na odevzdané úkoly. Taktéž byli dle některých učitelů žáci přetěžováni v jiných předmětech. Dle slov některých učitelů opět záleží také na tom, jaký vztah má jedinec k tomuto předmětu. Někoho baví, jiného ne. Taktéž křivka motivace v průběhu roku klesala v návaznosti na vyčerpání jak studentů, tak učitelů.

Další komplikace byla ta, že žáci neměli dle učitelů doma dostatečné technické vybavení. S tímto problémem se potýkala většina studentů. Žáci měli doma dle některých učitelů jen tužku a pastelky.

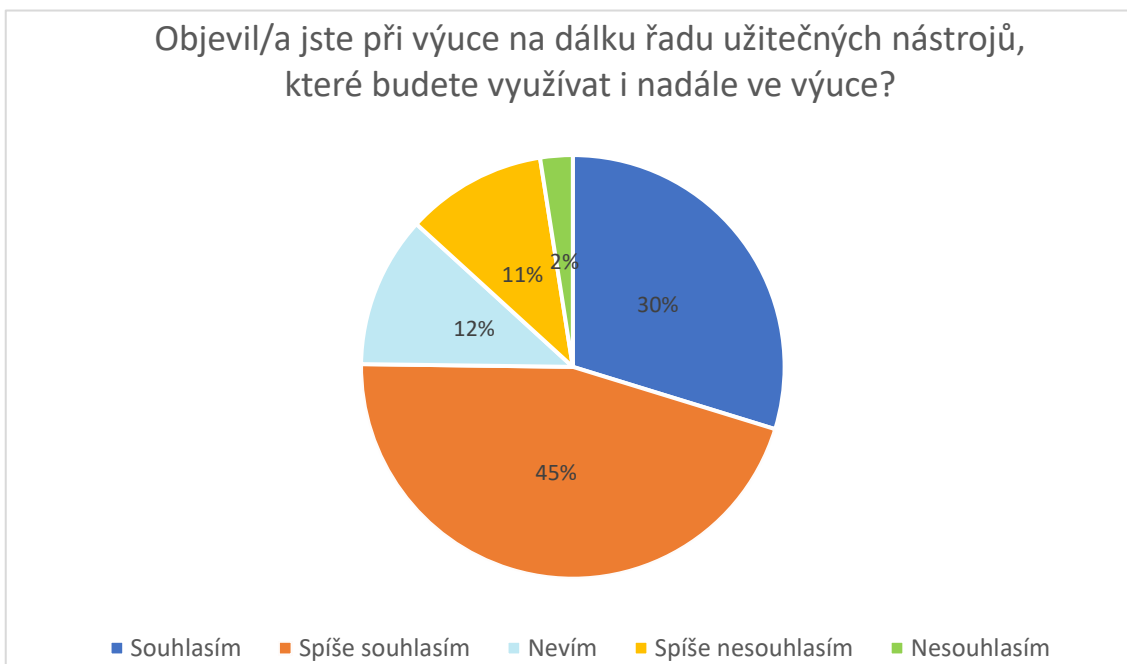
Třetí věcí, která nejvíce komplikovala učitelům výuku na dálku, byla ta, že někteří učitelé se potýkali jak s vlastními minimálními dovednostmi v oblasti IT techniky, tak i s

nedostačujícím technickým vybavením. Dle slov jednoho z učitelů: „*Situace mě nutila se učit novým věcem, jako například převést mé materiály do digitální podoby. Ze začátku to bylo těžké, ale nevadilo mi to.*“ Učitelé se také svěřili, že sezení u PC je vyčerpávalo a řada z nich si stěžovala na velkou únavu očí od neustálého dívání do obrazovky.

Dalším problémem byl ten, že učitelé nebyli dostatečně materiálově připraveni na distanční výuku. Celkem 19,4 % dotázaných uvedlo, že pro dálkovou výuku neměli dostatek výukových materiálů.



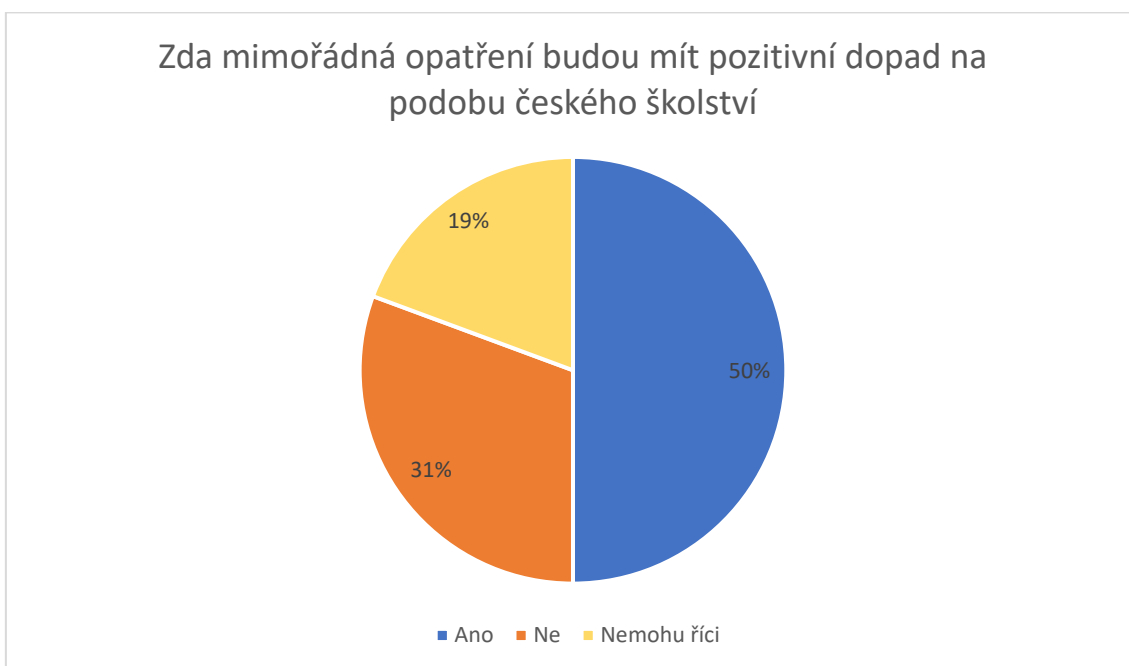
#### 4.5.4.11 Objevil/a jste při výuce na dálku řadu užitečných nástrojů, které budete využívat i nadále ve výuce?



Graf 22: zda učitelé objevili nové nástroje, které budou využívat i nadále

Odpovědi na otázku, zda učitelé objevili užitečné nástroje při výuce na dálku a budou je i na dále využívat při výuce, byly z více jak 70 % kladné. Celkem 30 % respondentů uvedlo, že rozhodně ano, dále pak 45 % uvedlo, že spíše ano, tedy, že více méně našli užitečné nástroje, které dokážou využít i nadále. Negativních odpovědí bylo 13 %, učitelé uvedli, že neobjevili nic, co by dříve nepoužívali. Nástroje jim byli známé již před distanční výukou.

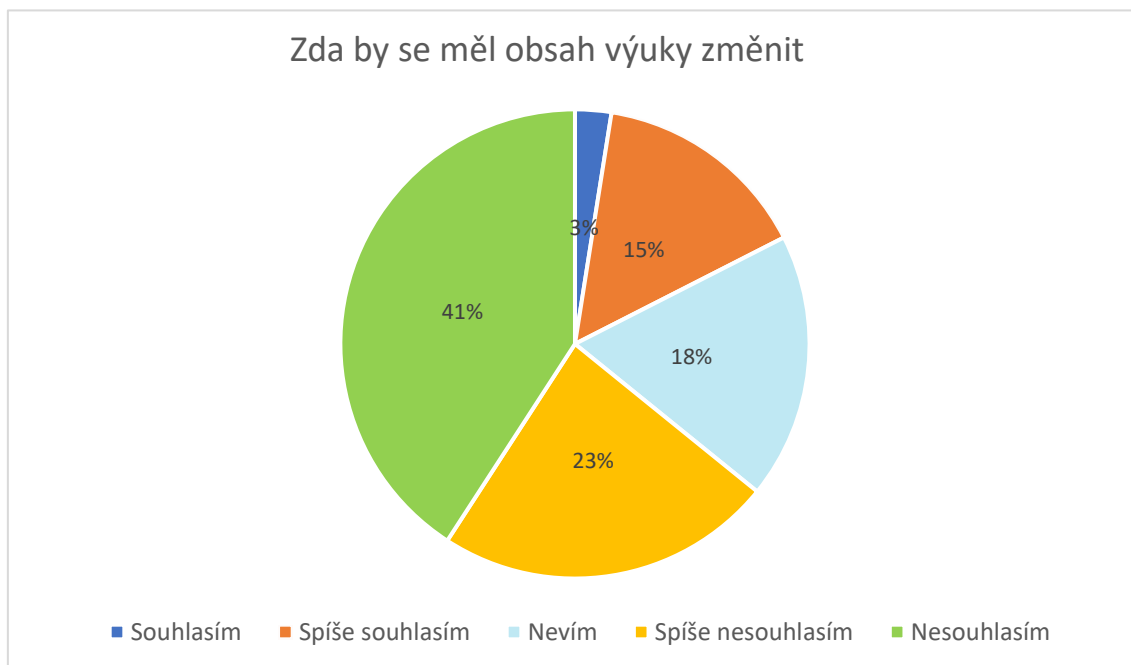
#### 4.5.4.12 Myslíte si, že výuka během mimořádných opatření bude mít do budoucna pozitivní dopad na podobu českého školství?



Graf 23: Zda mimořádná opatření budou mít pozitivní vliv na podobu českého školství

V žádné zlepšení nevěří 31 % dotázaných respondentů, avšak valná většina dotázaných, a to 50 % uvedlo, že si myslí, že výuka během mimořádných opatření bude mít do budoucna pozitivní vliv na podobu českého školství. Dále pak 19 % respondentů nemůže situaci jednoduše objektivně posoudit. Doufají ve zlepšení, dále usuzují, že některé prvky, které využívali v distanční výuce, lze aplikovat i v prezenční výuce do budoucna. Vše se ukáže časem. Dle slov jednoho z učitelů: „Klasickou výuku ta distanční prostě nenahradí.“

#### 4.5.4.13 Myslíte si, že mimořádná opatření, která nastala, ukázala, že obsah výuky výtvarné výchovy by se měl změnit?



Graf 24: zda by se měl obsah výuky změnit v návaznosti na zkušenost s mimořádnými opatřeními.

Na otázku, zda mimořádná opatření ukázala, že obsah výuky výtvarné výchovy by se měl změnit, reagovala majorita negativně. S touto myšlenkou nesouhlasí přes 60 % dotázaných. Obsah výuky je dle některých právě z velké části na učitelích, sám si vybírá, co děti baví a motivuje je. Celkem 18 % dotázaných nemůže objektivně posoudit, zda by se měl obsah výuky změnit. Podle jednoho z účastníků dotazníkového šetření: „Pro učitele je ve VV volnosti až dost. Náročné techniky (grafika, keramika) distančně realizovat nelze. Besedy o umění naopak tímto způsobem probíhají ve vysoké kvalitě.“ Nic by však neměnil. Mimořádná opatření ukázala důležitost tohoto předmětu jak v průběhu, tak na jeho konci.

#### 4.5.5 Náměty, témata, soutěže...

##### 4.5.5.1 Účastnil/a jste se během výuky na dálku s žáky nějaké výtvarného projektu nebo soutěže? Pokud ano, jaké/ho?

Třetina dotázaných uvedla, že se nezúčastnila během výuky na dálku s žáky nějakého výtvarného projektu nebo soutěže. Další dvě třetiny dotázaných učitelů uvedly, že se účastnily s žáky nějakého projektu nebo soutěže. Soutěže byly různého typu, jak mezinárodního, tak regionálního charakteru, dále pak si samy školy vyhlašovaly vlastní výtvarné soutěže nebo se zapojovaly do soutěží vyhlášených galeriemi, muzei či nemocnicemi. Velmi oblíbenými soutěžemi byly fotografické soutěže, které se objevovaly v dotazníkových odpovědích velmi často. Tyto soutěže byly různého charakteru. Žáci fotili například okolí svého bydliště nebo stanovené prvky/ detaily v krajině. Jako příklad zde byla uvedena fotografická soutěž Zdi, kdy studenti fotili zdi v okolí bydliště, které jim přišly zajímavé. Učitel takto propojil učivo z jiného předmětu, a to v návaznost na učivo Číny, kdy probíral s žáky Velkou čínskou zeď. Nejen, že se učitelé snažili žáky v rámci distanční výuky zapojovat do různých soutěží, ale také se snažili podporovat virtuální prohlídky a návštěvy domácích či světových muzeí a galerií, v tomto duchu i někteří začali spolupracovat s muzei a galeriemi.

Nezapomnělo se ještě na pomoc druhým, učitelé a žáci pracovali například na výzdobě nemocnic nebo domova důchodců, šily se roušky apod. Nejen, že se žáci zapojovali do fotografických, malířských, kresebných soutěží, ale se například animovali a tvořili krátké filmy. Soutěže se tematicky opíraly o okolní prostředí – moje město, vesnice, roční období, svátky, významné události a osobnosti, též reagovali na covidovou situaci.

Vyzdvihla bych zde pár zajímavých soutěží, které mě oslovily. První z nich je soutěž od Národního pedagogického muzea J. A. Komenského, kdy se soutěže mohly zúčastnit třídní kolektivy ze základních a středních škol v České republice. Úkolem účastníků kampaně bylo nějakým způsobem „zpřítomnit“ postavu J.A. Komenského ve své třídě. Žáci malovali nebo kreslili portrét J. A. Komenského.

Další zajímavou soutěží byla komiksová soutěž "Bohouš a Dáša", která padne do oka především žákům, kteří mají rádi komiksy. Každý ročník komiksové soutěže má

jiný podtitul. Na stránkách Člověka v tísní lze najít publikaci právě ke komiksové tvorbě s názvem „JAK VYZRÁT NA KOMIKS?!“. Publikace je ke stažení zdarma.<sup>59</sup>

Zajímavým projektem je Čímtačára, který zprostředkovává online výstavu žákovských prací široké veřejnosti. Každoročně se pod vedením iniciátorů projektu pořádají soutěže a „nesoutěže“. Každý, kdo se chce zúčastnit, může poslat svou práci. Odborná porota a široká veřejnost pak vybere vítěze. Práce jsou rozděleny dle věku a typu školy (6–8 let, 9–12 let, 13–16 let, 17–21 let, ZUŠ, ZŠ a SŠ, žáci výtvarných kroužků a studenti SŠ s výtvarným zaměřením).

V níže přiložené tabulce jsou vypsané veškeré soutěže a projekty, kterých se žáci účastnili. Soutěže a projekty jsou rozděleny dle typu na soutěže mezinárodního, regionálního, školního charakteru nebo na základě toho, kdo soutěž pořádá (např. galerie a muzea).

Typ soutěží	Název
<b>Soutěže mezinárodního charakteru</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• My Town</li> </ul>
<b>Soutěže regionálního charakteru</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Spolupráce s radnicí Prachatic</li> <li>• Evropa ve škole</li> <li>• Barevná pastelka</li> <li>• Tulipánový měsíc (výzdoba prostoru nemocnice)</li> <li>• Máme rádi přírodu</li> <li>• Architektonické zajímavosti Čech a Moravy</li> <li>• Soutěž Paracentra Fénix</li> <li>• Komenský a my</li> <li>• Obrázky pro nemocnici a domov důchodců</li> <li>• Šití roušek</li> <li>• Komenský do tříd</li> <li>• Výtvarná soutěž Lidice</li> <li>• Projekt Sněhuláci pro Afriku</li> <li>• Animág Kroměříž</li> <li>• Malování kamínků pro ligu rakoviny</li> <li>• Čímtačára</li> <li>• Soutěž Českého statistického úřadu</li> <li>• Výtvar. soutěž k výročí F. Kupky</li> <li>• Soutěž naděje v medicíně</li> </ul>

<sup>59</sup> Publikace – Člověk v tísní. *Pomáhejte s námi – Člověk v tísní* [online]. Copyright © [cit. 14.05. 2022]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/bohous-a-dasa-jak-vyzrat-na-komiks-1105pub>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Máš umělecké střevo</li> <li>• Animácie</li> <li>• Anifilm</li> </ul>
<b>Školní soutěže</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Fotografická soutěž</li> <li>• Vánoční výstava</li> <li>• Záložky spojují (spolupráce se slovenskou školou)</li> <li>• Déšť – Brno – Děti</li> <li>• Projekt Zdi</li> <li>• Skládání Orizuru</li> <li>• Splněná přání</li> <li>• Elektronické TABLO</li> <li>• Velikonoční pohled</li> <li>• Putovní kamínky</li> <li>• Doba covidová</li> <li>• FOTO: OKOLÍ TANVALDU</li> <li>• Novoročenka školy</li> <li>• "Jak to vidím já"</li> <li>• Jaro je tady</li> <li>• Projekt, Moje babička"</li> <li>• Voda</li> <li>• Renovabis – ODSUN NĚMCŮ Z JIHLAVSKA</li> </ul>
<b>Soutěže organizované galeriemi a muzei</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Galerie Hluboká nad Vltavou</li> <li>• Tvorba loga pro Muzeum J. A. Komenského – "Vševědárna"</li> <li>• Online program – Galerie Rudolfinum</li> </ul>

*Tabulka 5: souhrn soutěží, kterých se učitelé účastnili v rámci dotazníkového šetření*

#### 4.5.5.2 Jakým tématům jste se věnovali?

V distanční výuce se učitelé zaobírali nejrůznějšími tématy. Snažili se s žáky, jak tvořit, tak je vést k samostatnému učení. Co se tematického zaměření týče, tak se učitelům nabízela rozmanitá témata pro zadání, hodně pracovali s fantazií a motivy žákům blízkými.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že se učitelé snažili především dodržet stanovený tematický plán, propojovat témata a náměty s dějinami umění a mezipředmětovými vztahy (např. VV–TV, VV–AJ, VV–ZEM apod.). Učitelé zadávali výtvarné projekty na různá témata, ve kterých si vyzkoušeli s žáky mnoho rozmanitých technik a postupů např. Cesta kolem světa, Doba koronavirová, Výtvarný deník. Učitelé nezapomněli klást důraz na terapeutickou stránku a s žáky se věnovali aktuálním tématům a situaci, snažili se propojovat tvorbu s tématy jako samota, osobní identita, rodina, fantazie, prožitky, sny, pocity, izolace apod. Taktéž se snažili žáky co nejvíce dostat ven od počítačů. Hodně zde rezonoval pojem Land art, pozorování přírody a svého okolí – památky, detaily krajiny, fotografování okolí. Zde zazněly neodmyslitelná témata jako čtyři roční doby, barvy, svátky a tradice, koníčky, dále pak témata studijního charakteru, jako studium těla, portrét, autoportrét, zátiší, detailu. Objevily se zde, ale i zajímavé náměty a postupy. Například v prostorové tvorbě kinetické umění, práce s odpadovým materiálem. V malbě příprava pomůcek, jako tvorba vlastních barev, natahování plátna na rám. Ve fotografii mě zaujala například malba světlem a třeba v digitální tvorbě se někteří učitelé vcelku realizovali, byla mi sympatická především tvorba 3D návrhů, které lze tvořit doma na počítači distančně a posléze vytisknout.

<b>Technika</b>	<b>Témata</b>	<b>Technika</b>	<b>Téma</b>
<b>Kresba</b>	Autoportrét Kresba podle hudby Op-art Perspektiva Pohádky Pověsti Řecké báje Zátiší Portrét Osobní identita Psychická hygiena Studium postavy	<b>Prostorová tvorba</b>	Kinetické umění Origami Papírový oděv Ozvláštnění roušky Socha ze sněhu Land art Práce s odpadovým materiálem Socha a prostor Užité umění

	Zachycení postavy v pohybu Kolorovaná kresba Polofigura Výtvarný deník		
<b>Malba</b>	Abstraktní malba Cesta kolem světa Impresionismus Izolace Pocity Pravěk-malba na zeď Příroda Samota Slavní umělci Parafráze uměleckých děl Stylizace Nová figurace Portrét Malířský rukopis Stylizace Roční období Zlatý řez Imprimitura Vaječná tempera Napínání plátna Ornament Krajina Sny Prožitky Asambláž Sociální síť Streetart Světlo a stín Tvorba vlastních domácích barev Vynášení Morény (covidu) Životní prostředí	<b>Digitální tvorba</b>	Animovaný film Fantazijní svět Filmové titulky Filmový plakát Kalendář Komiks Pandemie Bordur 3D tisk Digitální koláž Úprava fotografií Virtuální prohlídka Redesign známých postaviček Literární téma Typografická ilustrace Velikonoční dekor Video
<b>Grafika</b>	Plakát Ilustrace Tradice	<b>Fotografie</b>	Čtyři roční doby Fotografie krajiny Fotografie oděvu Malba světlem



<b>Teorie</b>	Barvy a jejich vztahy Dokumenty o umělcích Památky regionu Skupinová práce Světové galerie Tvorba prezentací Tvorba tutoriálů Vytváření didaktických pomůcek – hry, kvízy, testy Vzorník sekundárních a terciálních barev	
---------------	--	--

*Tabulka 6: souhrn témat, kterými se učitelé v průběhu distanční výuky s žáky zabývali*

## 4.6 Závěr výzkumného šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo analyzovat zkušenosti pedagogů výtvarné výchovy i příbuzných uměleckých oborů na středních školách s distanční výukou, která probíhala v období koronavirové krize. Snahou bylo získat, alespoň částečný pohled na to, jak se učitelé potýkali s distanční výukou výtvarné výchovy.

Na začátku jsem si stanovila několik hypotéz, které teď potvrdím nebo vyvrátím.

**H<sub>1</sub> – Distanční výuka výtvarné výchovy probíhala na většině dotázaných škol.**

**= Hypotéza potvrzena**

Z dotazníkového šetření vyplývá, že kolem 90 % respondentů uvedlo, že se distanční výuka konala na většině dotázaných škol. Byla v jistém smyslu omezena nebo zkrácena časová dotace, ale stále se v určité podobě konala. Důvodů, proč se distanční výuka výtvarné výchovy nekonala, bylo několik. Jedním z hlavních důvodů a velmi často zmiňovaným bylo omezení ze strany školy a upřednostnění maturitních předmětů.

**H<sub>2</sub> – Nejpoužívanější platformou pro komunikaci byl email a MS Teams.**

**= Hypotéza potvrzena**

Odpovědi respondentů potvrzují tuto hypotézu, nejvíce využívanými platformami byly školní emaily v 18 % a MS Teams v 21 % případů. Dále bych zde mohla zmínit Google Classroom, který byl třetí nejpoužívanější platformou. Hlavních důvodů, proč se učitelé přikláněli k MS Teams, bylo několik. Asi největší výhodou byla ta, že platforma funguje jako snadno dostupné a přehledné uložení souborů, nabízí mnoho možností, jak s žáky rychle komunikovat (videohovory, zprávy, chaty, nástěnka...). Rychlé spojení nabízí i email, i když není tak přehledný.

**H<sub>3</sub> – Na vybrané platformy byla většina učitelů proškolená.**

**= Hypotéza nebyla potvrzena ani vyvrácena**

Na platformy, které učitelé používali v rámci distanční výuky, bylo celkem 40 % dotázaných nějakým způsobem proškoleny. Na školení se podílela buď škola, a to hromadnou formou, nebo si kolegové vypomohli navzájem. Na školení se podíleli například IT kolegové a technici. Na druhou stranu 44 % respondentů uvedlo, že se učili ovládat platformu sami. V domácím prostředí, možná za pomoci rodinných příslušníků

nebo tutoriálů na internetu. Lze podotknout, že většina aplikací je zcela intuitivních, takže ovládat je se dá snadno naučit, i když to na první pohled nevypadá.

**H<sub>4</sub> – Ze strany žáků nebyl přílišný zájem o distanční výuku výtvarné výchovy.**

**= Hypotéza nebyla potvrzena ani vyvrácena**

Z dotazníkového šetření vyplývá, že zájem ze strany žáků o distanční výuku výtvarné výchovy byl v celku značný. Kolem 70 % dotázaných uvedlo, že byl v celku zájem o tento předmět ze strany žáků a byli s tímto zájmem spokojeni. Záleží v prvním případě na studentovi, jaký má k vyučovanému předmětu vztah a jak učitel předmět nastavil. Na druhou stranu řada respondentů v dotazníku uvedla, že jednou ze skutečností, které komplikovaly výuku na dálku byla v 52 % nedostatečná motivace žáků.

**H<sub>5</sub> – Distanční výuka pro učitele byla náročnější než běžná výuka.**

**= Hypotéza potvrzena**

Distanční výuka byla pro učitele náročnější v několika ohledech. Celkem 56 % dotázaných učitelů uvedlo, že pro ně byla výuka na dálku těžká, hlavně příprava materiálů, zadávání a hodnocení prací bylo časově náročné. Přípravám na výuku věnovalo 54 % dotázaných učitelů dvě až čtyři hodiny svého volného času, 24 % uvedlo, že dokonce věnovali přípravě kolem čtyř až šest hodin. Dále pak 53 % učitelů v rámci dotazníkového šetření uvedlo, že je výuka na dálku vyčerpávala, z toho 43 % respondentů zmínilo, že je vyčerpávala často. Mohl za to především časový přes a množství odevzdaných prací.

**H<sub>6</sub> – Učitelé čerpali náměty do hodin z velké většiny z webových stránek.**

**= Hypotéza byla potvrzena**

Celkem 32 % dotázaných respondentů uvedla, že náměty do hodin hledala hlavně na internetu z webových stránek různého typu. Převážně se jednalo o oficiální stránky galerií a muzeí nebo stránky zabývající se výtvarnou edukací. Dále pak inspiraci učitelé čerpali převážně ze své praxe a nabytých zkušeností nebo zmíněné zdroje kombinovali.

## 5 Rozhovor s učitelem

Tato krátká část diplomové práce si klade za cíl reflektovat podrobněji zkušenosti učitelů na středních školách s distanční výukou výtvarné výchovy. Rozhovor s vybraným učitelem přiblíží problémy a překážky se, kterými se učitelé museli potýkat při přechodu na distanční výuku. V rámci rozhovoru probereme nejen problémy, ale i pozitiva, která distanční výuka přinesla, pocity a dojmy z celé situace.

Jako respondentka pro svůj rozhovor jsem potřebovala učitele s delší praxí učícího na střední škole, kde probíhá výuka výtvarné výchovy. Proto jsem si vybrala takový výzkumný vzorek, který mi s ochotou poskytne potřebné informace a připojí příklady z praxe. Respondenta jsem z důvodu anonymizace uvedla falešným jménem. Pojmenovala jsem ho jako paní Miladu. Milada je učitelkou na střední škole ve velkém městě, kde se výtvarná výchova učí i jako povinně volitelný seminář. Miladě je 38 let a délku pedagogické praxe má 7 let. Paní Miladu jsem seznámila s tím, o jaký výzkum se jedná, jak budou zpracovány poskytnuté informace. Získala jsem takto souhlas o dobrovolné účasti na výzkumu a využití poskytnutých dat.

Rozhovor se realizoval prostřednictvím videohovoru přes platformu Messenger. Jedná se sice o neobvyklou platformu, ale nabízí všechny možné nástroje. Rozhovor byl nahráván a následně byl záznam nahrávky převeden do textové podoby.

### Témata rozhovoru:

**Začátek distanční výuky** – první pocity z nové situace

**Vládní opatření a opatření školy** – organizace výuky ze strany školy, adekvátnost vládních opatření

**Podpora ze strany školy** – podpora předmětu a učitelů ze strany školy

**Technické zázemí** – vybavenost učitelů a žáků, potřebné zázemí

**Průběh výuky** – použité platformy, obsah výuky

**Práce žáků při distanční výuce** – komunikace s žáky, problémy žáků, motivace žáků

**Výhody a nevýhody distanční výuky**

**Dopady distanční výuky**

### **Cíle a výzkumné otázky:**

Krátký rozhovor si klade za cíl shrnout pocity, dojmy a nabyté informace z distanční výuky výtvarné výchovy na středních školách. Jedním z dalších cílů rozhovoru je reflektovat, s jakými problémy se učitel výtvarné výchovy při pandemii musel potýkat a co si z výuky odnesl.

### **Otázky:**

- *Jaké byly Vaše prvotní pocity a dojmy z nové situace?*
- *Jak hodnotíte vládní opatření a uzavření škol?*
- *Jak jste reagovala na přechod na distanční výuku?*
- *Jak jste výuku nakonec realizovala? Byla jste na ní dostatečně technicky připravena?*
- *Jak tedy Vaše výuka probíhala?*
- *Jaké byly problémy, s kterými jste se Vy a žáci nejvíce potýkali?*
- *Psali jste společně testy?*
- *Myslíte si, že byli žáci dostatečně motivovaní v rámci distanční výuky?*
- *Když se podíváte zpětně, je něco, co byste udělala jinak? "*
- *Co si odnášíte z této zkušenosti?*
- *Jaké spatřujete výhody a nevýhody distanční výuky?*
- *Jaké si myslíte, že distanční výuka zanechala pozitivní dopady na školství?*

## 5.1 Rozhovor

Distanční výuka výtvarné výchovy představovala pro pedagogy opravdovou výzvu. Učitelé museli nejen opustit tradiční stereotypy, ale potýkali se i s krizí tvořivosti nebo technickými problémy.

### **Jaké byly Vaše prvotní pocity a dojmy z nové situace?**

*„Situaci jsem průběžně sledovala, zprvu jsem jí nijak neprožívala, pak se začaly objevovat první případy nakažených, a to už jsem zpozorněla. Říkala jsem si, jaké dopady bude mít situace na vyučování a vidíte, jak to dopadlo.“* Milada uvedla, že situace jí mírně zaskočila a připadala si nepřipravená. Neočekávala takový průběh, postup pandemie a délku jejího trvání.

### **Jak hodnotíte vládní opatření a uzavření škol?**

Milada uvádí, že jí zprvu připadalo opatření vlády utažené za vlasy. *„Myslím si, že uzavření škol bylo velmi zbrklé. Jiná omezení a uzavírání mi přišla logická a správná.“* Milada se přiklání k názoru, že se mělo s uzavíráním škol vyčkat. Žáci nebyli rizikovou skupinou, ale spíše se hledělo na starší učitele. Podle Milady se dala situace lépe uchopit.

### **Jak jste reagovala na přechod na distanční výuku?**

Milada hodnotí přístup vedení školy k situaci v celku kladně. Výuka na jejich škole se realizovala online, a to kombinovanou formou synchronní a asynchronní výuky. *„Výuka byla online, bylo mi dáno na vybranou, zda chci, aby výuka výtvarné výchovy probíhala přes videohovory nebo formou zadávání úkolů. Bylo to na mě, jak si výuku uzpůsobím. Jelikož vedení školy rozhodlo, že se výchovy omezí na úkor vedlejších předmětů, z čehož jsem sama nebyla nadšená, tak na začátku školního roku 2020/2021 byla výuka zkrácena do nenáročné podoby, a to s intervalem výuky jednou za dva týdny.“* Milada uvádí, že ze situace neměla radost, ale byla ráda, že se vůbec výtvarná výchova bude vyučovat. *„...například moji kolegyni, vyučující stejný předmět na jiné škole, se výuka úplně zrušila. Jednalo se o rozhodnutí vedení škol, prý proto, že se předmět nedá učit online, žákům chybí doma materiály k tvorbě, spolupráce učitelů a žáků mezi sebou je nemožná apod. Vedení školy nepřipadala tato výchova dostatečně důležitá i přes naléhání a námítky kolegyně.“* Milada uvádí, že

se postup školy průběžně vyvíjel, vše nebylo hned, učitelé a vedení si muselo zvyknout na jinou formu výuky.

### **Jak jste výuku nakonec realizovala? Byla jste na ní dostatečně technicky připravena?**

*„Výuku jsem realizovala z domova, myslím si, že jsem na ní byla dobře technicky připravena, alespoň jsem si to myslela. Výuka nevyžadovala nijak zvlášť složité technické vybavení. Z počátku jsme výuku realizovala přes školní email, takže stačil pouze notebook a připojení k internetu.“* Milada uvedla, že posléze přešli s žáky do MS Teams, kde si založili společnou skupinu. *„Chvilku trvalo, než jsem se v systému zorientovala, ale pomohl mi syn. Bylo skvělé, že jsem si s žáky mohla plánovat schůzky. Žáci mi zde odevzdávali práce a já měla alespoň přehled o tom, jak pracují.“* Milada přiznala, že vše bylo řízeno z jejího notebooku. Škola neměla vlastní notebooky k půjčení. Někteří učitelé, dle jejích slov, neměli doma pro výuku dostatečné technické vybavení, a proto museli dojíždět do školy a vyučovat ze školního počítače. *„Jak šel čas, tak jsem si dokoupila k notebooku lepší mikrofon, abych zlepšila komunikaci s žáky.“*

### **Jak tedy vaše výuka probíhala?**

Jelikož výuka probíhala jednou za 14 dní, Milada žákům zadávala práce na delší časový úsek, aby s žáky stihla ještě probrat dějiny umění. *„Jelikož s žáky bereme i dějiny umění, které bylo důležité probrat, věnovala jsem naše schůzky především dějinám, ale vyhranila jsem si i čas pro konzultaci prací.“* Milada průběžně vytvářela žákům prezentace, sdílela odkazy na zajímavé publikace. *„Snažila jsem se žáky motivovat k samostatné činnosti. Žáci nebyli vůbec na distanční tvorbu doma připraveni. Pomůcky si museli dokupovat, proto jsem s nimi nechtěla začínat žádné složitější projekty. Mojí vizí bylo propojit tradiční techniky s těmi digitálními. Chtěla jsem, aby si žáci vyzkoušeli nové techniky, které by zvládli v domácím prostředí. Hodně jsme s žáky fotila, zkoušeli jsme natočit krátký film...spíše jsme se zabývali dlouhodobějšími projekty, které jsme pak zakončili výstavou, samozřejmě online“* Milada zkoušela do výuky zapojit různé didaktické hry, snažila se vytvářet pracovní listy a kvízy.

### **Jaké byly problémy, s kterými jste se vy a žáci nejvíce potýkali?**

Milada upozornila především na technické problémy, se kterými se nejen ona, ale i žáci potýkali. Upozornila na obecné problémy, jako jsou výpadky mikrofonů nebo nedostatečná domácí vybavenost žáků, co se týče pomůcek. Milada si postěžovala na zajímavou věc a tu, že žáci zapomínali odevzdat práce v čas. *„I když jsem dala žákům na dokončení práce i několik týdnů, někteří přesto práci neodevzdali v termínu. Někdo jednoduše práce vůbec neodevzdal a tvrdil mi, že je odevzdal a pak se čertil, když dostali špatnou známku.“* Milada při rozhovoru zmínila osobní problém a to bolest zad. *„Člověk u toho počítače seděl furt, hrozně pak bolela záda, a to se promítalo na moji náladě. Nevěděla jsem pak už jak si sednout, koupila jsem si kvůli tomu i gymnastický míč.“* Dalším z problémů byla neosobnost setkání, chyběl osobní kontakt a průběžná konzultace prací. *„Kdo chtěl, mohl si kameru zapnout, ale nutně jsem to nevyžadovala. Přišlo mi to nemístné, koukat žákům až do talíře.“*

### **Psali jste společně testy?**

*„Při běžné prezenční výuce bylo zvykem psát průběžně testy z dějin, ale při distanční výuce to bohužel nešlo. Vím, že by žáci nebyli poctiví a k sobě bychom pak nebyli v tom případě upřímní. Neumím si to představit, jak by to fungovalo.“* Milada přiznává, že v rámci distanční výuky musela pozměnit svůj systém známkování. Známkovali se například domácí úkoly, prezentace žáků a odevzdané práce.

### **Myslíte si, že byli žáci dostatečně motivovaní v rámci distanční výuky?**

*„Tak snažila jsem se, co to šlo (smích). Jako obvykle, při běžné výuce, někoho výtvarka baví, jiný to bere jako nutné zlo.“* Milada se žáky snažila průběžně motivovat, ale podotýká, že žáci situaci v celku zvládali, některým tvorba doma sedla tak, že vykazovali silný tvůrčí zápal a podávali solidní výkony. *„Žáci byli na tom nejlépe na začátku distanční výuky, ke konci období byli už unavení z toho neustálého čučení do monitoru.“* Milada se snažila žáky nepřetěžovat, podotkla, že v ostatních předmětech toho měli dost.

### **Když se podíváte zpětně, je něco, co byste udělala jinak?**

*„Nevím, myslím, že u výtvarné výchovy je důležitá osobnost učitele a jeho inspirativnost přímo při aktu tvorby, distanční výuka je pouze zástupná v období nějaké krize...nebo jiného specifika.“* Milada uvádí, že by umožnila žákům pracovat



s dalším digitálním zařízením, např. tabletem. Vždy je co vylepšovat, lépe promyslet náměty, více času věnovat přípravám a tvorbě prezentací. *„Myslím si, že jsem dodatečně obsáhla dějiny umění, opakování učiva a praktické úkoly. Budme rádi, že to těmito cestami šlo.“*

### **Co si odnášíte z této zkušenosti?**

Milada si z distanční výuky odnáší především zkušenosti a poznatky pro teoretickou výuku. *„Tak některé věci jsem znala ještě před covidem, ale jen okrajově. Díky distanční výuce se mé znalosti prohloubily.“* Milada si chválila hlavně emailovou komunikaci a MS Teams. *„Teamsy používám i nadále k ukládání materiálů pro výuku. Oceňují to hlavně žáci, kteří chtějí maturovat z tohoto předmětu, nebo chybějící žáci, kteří přišli o výuku.“* Milada do týmu sdílí např. zadání prací na příště, dlouhodobé projekty nebo pozvánky na probíhající výstavy. *„Žáci mají vše přehledně na jednom místě. Pokud neví, podívají se do našeho týmu a tam to všechno mají.“*

### **Jaké spatřujete výhody a nevýhody distanční výuky?**

*„Hlavní výhodu spatřuji v tom, že jsem ráno nemusela brzo vstávat a dojíždět do práce, docela se mi to líbilo (smích). Hodně mi to šetřilo čas i peníze.“* I když byly podle Milady začátky těžké, postupně se do procesu dostala. Milada v souvislosti s distanční výukou uvádí jako jednu z výhod zlepšení jejich technických schopností, dle jejích slov si osvojila nové návyky a objevila nové funkce a možnosti. Práci u počítače, ale nevnímá jako pozitivní, upozorňovala na obtíže s tím související, jako bolest, hlavy, očí a zad. *„Byla jsem zvyklá neustále chodit, při online výuce jsem se hýbala minimálně.“* Mezi další nevýhody Milada řadí chybějící osobní kontakt. *„Vadil mi omezený kontakt s žáky, nevidím, jak na té věci pracují...ani žáci nevidí, jak na tom ostatní jsou.“* Podle Milady bylo nejtěžší žáky dostatečně motivovat a probouzet v nich chuť do práce, také udržovat naplánovanou výuku. *„Když ti žáci zapomenou zadanou práci odevzdat, hrozně to zdržuje, brzdilo to moje plány.“*

### **Jaké si myslíte, že distanční výuka zanechala pozitivní dopady na školství?**

*„Tak na můj předmět měla i pozitivní dopad, ale hodnotím to spíš negativně.“* Milada si myslí, že zaručeně distanční výuka ovlivnila české školství, ale není si jistá, zda v dobrém slova smyslu. Distanční výuka přinesla nové možnosti a nápady do

výuky. „*V případě potřeby je to vhodnější, než žákům dávat volno..., klasickou živou výuku to nenahradí, neboť přímý kontakt s žáky je podstatný!*“ Milada přijde, že žáci za tu dobu, co byli doma, hodně zlenivěli. „*Ztratili zavedený režim, na který byli zvyklí.*“ Na závěr rozhovoru dodává, že by se k distanční výuce vracet už nechtěla. „*Z dlouhodobého hlediska mi nepřijde distanční výuka pro žáky vhodná, možná bych si uměla představit jako nějakou kombinovanou formu výuky, ale hlavní část by byla prezenční.*“

## 6 PRAKTICKÁ ČÁST: Výtvarně didaktický projekt „Kde domov můj“

### 6.1 Teorie projektové metody

Pedagogický slovník definuje projektovou metodu jako „*vyučovací metodu, v níž jsou žáci vedeni k samostatnému zpracování určitých témat (projektů) a získávají zkušenosti praktickou činností a experimentováním.*“<sup>60</sup>

Výtvarný projekt je rozsáhlejší blok, který disponuje promyšlenou konstrukcí, hlubším ideovým obsahem a kreativní stránkou ze strany pedagoga i žáka. Jde o jakousi cestu, která umožňuje dosáhnout vzdělávacích cílů. Vyučující a studenti zkoumají stanovenou myšlenku, rozvíjí jí a v návaznosti na to řeší problémy vybrané látky. V přístupu k tématu je kladen důraz na svobodné vyjadřování studentů. Žáci si v rámci projektu osvojí základy uměleckého myšlení, naučí se, jak vyjadřovat své pocity, své myšlenky o světě. Smysluplným základem je zajímavý úkol, projekt, k jehož vyřešení dochází při využití vlastních zkušeností a dovedností.<sup>61</sup> „*Výtvarné projekty mají mnoho společných rysů s výtvarnými řadami. Projektová výuka ve výtvarné výchově pracuje s promyšlenou skladbou na sebe navazujících úloh. Někdy tvoří výtvarné práce jednoduché celky, takzvané výtvarné řady. Výtvarné řady jsou kratší celky a srozumitelnější útvary, které rozvíjejí zvolený námět, část učební látky nebo výchovný problém.*“<sup>62</sup> Jednotlivé úkoly by na sebe měly logicky navazovat, a tak tvořit promyšlený sled jednotlivých kroků. Struktura projektu a jeho náměty by měly odpovídat věku žáků a jejich schopnostem.<sup>63</sup> Téma by mělo být pro žáky přitažlivé, mělo by je nadchnout, motivovat je. V rámci projektu by si měli žáci zkusit něco nového, taktéž získat nové informace a vědomosti, které mohou dále uplatnit.

#### Rysy projektu:

- Žák sám by měl do projektu vložit své úsilí a samostatně řešit vybraný problém;

---

<sup>60</sup> PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. Pedagogický slovník. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9. s.226

<sup>61</sup> EXLER, Petr. *Využití projektové metody ve výtvarné výchově s artefietickými postupy.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4620-2. s.17

<sup>62</sup> EXLER, Petr. *Využití projektové metody ve výtvarné výchově s artefietickými postupy.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4620-2. s.17

<sup>63</sup> EXLER, Petr. *Využití projektové metody ve výtvarné výchově s artefietickými postupy.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4620-2. s.18

- Projekt by měl podporovat mezipředmětové vztahy;
- Rozvíjet osobnost žáka;
- Propojovat nejrůznější témata;
- Cíl by měl mít konkrétní výstup v podobě zhotovené práce, praktického řešení problému, splnění úkolu;
- Důraz je kladen na poznávání skutečnosti a získávání nových zkušeností;<sup>64</sup>

Výtvarný projekt je vždy autorskou prací, i když se učitelé navzájem inspirují, stále projekt staví na osobnosti pedagoga, na jeho zájmech, neobvyklých nápadech a senzibilitě.<sup>65</sup> „*Výtvarné projekty umožňují hlubší a soustředěnější způsob výtvarné práce. Zdařilý projekt se může stát velmi cennou etapou na cestě osobního poznání žáka zejména proto, že žák je jeho aktivním účastníkem, spolutvůrcem. Výtvarný projekt proto stojí na osobnosti učitele, protože právě učitel volí způsoby, jimiž své žáky vede, a nese odpovědnost za volbu tématu i strukturování učiva. Osobitost pedagoga se zrcadlí také ve způsobech motivace a komunikace s žáky – v dialogu během tvůrčího procesu, nad díly, během hodnocení atd.*“<sup>66</sup>

## **Postup přípravy projektové metody:**

### **1) Plánování činností**

- Analýza situace: třída, věk, počet žáků, sociální klima ve třídě, dispozice třídy a možnosti žáků, získané dosavadní zkušenosti;
- Promyšlení tématu a postupy realizace projektu: východiska a cíle projektu;
- Rozvedení příprav: tvorba myšlenkových map, příprav;
- Seznámení žáky s tématem projektu, s jeho cíli a východisky, učitel vede s žáky diskusi a podněty žáků aplikuje do úprav před započítím projektu;

### **2) Realizace plánu**

- Samostatná činnost žáků;
- Průběžné konzultace;

<sup>64</sup> PLÍHALOVÁ, Monika. *Principy projektového vyučování* [online]. [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: file:///C:/Users/Acer/Downloads/Principy+projektov%C3%A9ho+vyu%C4%8Dov%C3%A1n%C3%AD.pdf

<sup>65</sup> STEHLÍKOVÁ BABYRÁDOVÁ, Hana, Petra ŠOBÁŇOVÁ, Timotej BLAŽEK, Jana MUSILOVÁ, Jiří SOSNA a Lucie TIKALOVÁ. *Téma – akce – výpověď: projektová metoda ve výtvarné výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4506-9. s. 52

<sup>66</sup> STEHLÍKOVÁ BABYRÁDOVÁ, Hana, Petra ŠOBÁŇOVÁ, Timotej BLAŽEK, Jana MUSILOVÁ, Jiří SOSNA a Lucie TIKALOVÁ. *Téma – akce – výpověď: projektová metoda ve výtvarné výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4506-9. s. 53

- Dokumentace projektu: fotografie, videozáznamy, zakládání hotových prací
- Vyhodnocení projektu, hodnocení prací, prezentace výsledků;<sup>67</sup>

## 6.2 Volba tématu

Jak již bylo řečeno v úvodní části mé diplomové práce, můj výtvarně didaktický projekt vychází z poznatků získaných v rámci výzkumného šetření. Tyto poznatky jsou aplikovány do projektu a vhodně zakomponovány.

Projekt seznamuje žáky s místem jejich bydliště. Prohlubuje vnímání jejich okolí i jich samotných. Projekt je vytvořen pro distanční formu výuky, ale byl odučen v prezenční formě výuky. V rámci projektu si žáci vyzkoušeli práci s klasickými i netradičními technikami výtvarné tvorby. Projekt má za cíl podporovat pozitivní přístup k životu, pozorování přírody, prostředí, které žáky obklopuje, vytváření vztahů a postojů.

## 6.3 Stanovení cílů

Jelikož se výtvarný projekt nemůže obejít bez cílů, aby se mohl rozvíjet správným směrem. Stanovila jsem si těchto cílů několik. Zde uvádím 3 hlavní cíle:

- 1) Žák se aktivně seznámí se svým okolím.
- 2) Žák uvažuje o architektuře v kontextu okolí, historie a přírody.
- 3) Žák vnímá nové možnosti tvorby ve veřejného prostoru. Seznamuje se s klasickými i méně používanými technikami výtvarné tvorby.

## 6.4 Výběr žáků

Pro svůj výtvarně didaktický projekt jsem si vybrala cílovou skupinou prvního ročníku čtyřletého gymnázia. Tuto školu jsem si vybrala z důvodu toho, že jsem na této škole absolvovala souběžnou praxi a s paní učitelkou jsme se již dřív znaly. Proto paní učitelka neměla problém mě přijmout a umožnit mi realizaci výtvarného projektu u ní ve třídě.

---

<sup>67</sup> STEHLÍKOVÁ BABYRÁDOVÁ, Hana, Petra ŠOBÁŇOVÁ, Timotej BLAŽEK, Jana MUSILOVÁ, Jiří SOSNA a Lucie TIKALOVÁ. *Téma – akce – výpověď: projektová metoda ve výtvarné výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4506-9. s. 54

## 6.5 Charakteristika školy

Škola se nachází v širším centru města nedaleko vlakové stanice Pardubice-Rosice nad Labem, odkud je to přibližně 10 minut chůze. Škola se řadí mezi velké školy s kapacitou 400 žáků. Vyučuje se ve třech paralelních třídách v ročníku. Celkem ve 12 třídách. Škola nabízí svým studentům všeobecné čtyřleté vzdělání zakončené maturitní zkouškou. Škola nemá konkrétní zaměření, snaží se rozvíjet žáka, motivovat ho k celoživotnímu učení, učit ho kritickému a logickému myšlení. Cílem školy je vychovat sebevědomého absolventa, který se dokáže prosadit ve světě a uplatnit se nejen doma ale i v zahraničí. Škola žákovi nabízí mnoho volitelných předmětů a cizích jazyků. Zařízení je prostorné a pyšní se celou řadou zrenovovaných tříd, v posledním ročníku mají žáci možnost se zapsat do rozšířené nabídky seminářů.

## 6.6 Stanovení harmonogramu

Svůj výtvarně didaktický projekt jsem rozdělila do dvou částí. První část jsem pojmenovala *Místo, kde bydlím*. V této části se žáci seznámí nejen s místem svého bydliště, ale i blízkým okolím. Žáci budou nacházet vztah ke svému okolí, seznámí se s historií svého bydliště a svého okolí, zmapují si terén. V rámci tohoto celku si vyzkouší různé výtvarné techniky. Budou fotit, budou tisknout vytvořené matrice, kreslit detail architektury apod.

Druhou část výtvarně didaktického projektu jsem pojmenovala *Místo, které přetvářím*. Žáci si v první části projektu zmapovali své okolí a terén. V druhé části didaktického projektu se žáci pokusí vztah se svým okolím ještě více prohloubit a do svého prostředí budou zasahovat, budou se podílet na přetváření svého okolí, přemýšlet nad tím, jak by se jich okolí dalo vylepšit a přetvořit. Žáci si v rámci druhé části didaktického projektu budou budovat vztah ke svému okolí a opět si vyzkouší a seznámí s různými výtvarnými technikami a postupy.

Náměty pro tvorbu jsem volila takové, aby práce, které budou zadávány, šly realizovat v rámci distanční výuky. Proto jsem se inspirovala náměty, které uvedli dotázaní učitelé v rámci mého dotazníkového šetření.

## **6.7 Realizace výtvarného projektu**

První společná hodina se uskutečnila v dubnu 2022. V rámci hodiny výtvarné výchovy jsem se s žáky nejprve seznámila a pozdravila a následně jsem jim představila svůj výtvarný didaktický projekt, který se mnou budou realizovat. Nastínila jsem žákům celý průběh a cíl výtvarného projektu. V úvodu jsem se žáků zeptala, zda dobře znají své blízké okolí a jeho historii. Po této otázce byly skoro všechny ruce nahoře. Poděkovala jsem a ujistila jsem žáky, že dnes se seznámí se svým okolím tak, jak ho ještě neznají.

## 6.8 Místo, kde bydlím

### 6.8.1 Z výšky

Téma	<b>Místo, kde bydlím</b>
Námět	Z výšky
Časová dotace	90 minut
Ročník	1.ročník
Vzdělávací cíl	Žák poznává známá města z ptačí perspektivy. Žák dokáže dohledat a namalovat své bydliště z ptačí perspektivy.
Výchovný cíl	Žák se seznamuje se svým okolím z jiné perspektivy. Žák seznamuje své spolužáky se svým okolím.
Dovednostní cíl	Žák dokáže pracovat s temperovými barvami. Žák rozumí míchání temperových barev.
Výtvarný problém	Žák se pokusí temperovými barvami zachytit své bydliště z ptačí perspektivy.
Výstup z RVP G	<i>Žák rozpoznává specifičnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci.</i> <i>Žák v konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky.</i> <i>Žák pojmenuje účinky vizuálně obrazných vyjádření na smyslové vnímání, vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání.<sup>68</sup></i>
Klíčová slova	Ptačí perspektiva, akvarel, moje bydliště, abstrakce
Klíčové kompetence	Kompetence pracovní, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence komunikační, kompetence občanské.

<sup>68</sup> Rámcově vzdělávací program pro gymnázia, s. 54, dostupné online: (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>), [cit. 29. 5. 2022].



Pomůcky	Čtvrťka A4/A3, štětce, akrylové nebo temperové barvy, hadřík, paleta, náhradní oblečení, nádoba na vodu, mobilní telefon.
Technika	Malba temperovými barvami
Motivace	Kvíz v Kahoot! Poznej známé místo z výšky. Prezentace s ukázkami prací Věroslava Bergra, Vlastimila Stehlíka, Lubomíra Krátkého, a především Táni Čisárikové.
Zadání práce	Žáci si najdou na mapách své bydliště z leteckého pohledu. Podívají se, kde jejich dům leží a co se nachází v okolí. Zmapují si terén a rozestavění domů. Pohled poté zjednodušenou a odlehčenou formou přemalují. Použita bude tvrdší čtvrťka nebo karton A4/A3 a temperové barvy. Nejdříve si udělají hrubý náčrt, a poté budou malovat.
Kritéria hodnocení	Práce s temperovými barvami. Rozvržení celkové práce – barevnost. Snaha autora při tvorbě barvy.
Reflexe	<i>Pracovalo se vám dobře?</i> <i>Myslíte si, že byste poznali z toho, co jste namalovali, že se jedná o váš domov?</i> <i>Co jste se všechno pokusili ztvárnit ve vaší práci?</i>

### Průběh hodiny:

V úvodní části hodiny jsme se s žáky pozdravili a řekli jsme si, co budeme společně dělat. Hned potom jsem přešla k úvodní motivaci. Žáci si měli stáhnout do mobilu aplikaci Kahoot!, kde jsem pro ně vytvořila kvíz na známá města a památky z ptáčích perspektiv. Celkově měli rozpoznat 19 obrázků, kdy museli přiřadit správný název místa k obrázku anebo byla otázka více specifikovaná a měli odpovědět buď ano nebo ne. Žáci mohli soutěžit buď ve dvojicích nebo samostatně. Odpovědi se jim promítaly na tabuli a sami odpovídali z mobilního telefonu. Mezi promítané památky jsem zařadila ty světově známé, jako např. amfiteátr v Římě, Stonehenge, Notre-Dame, tak i památky spadající pod naše území, jako například Náměstí Republiky v Plzni, Český Krumlov, Kutnou Horu nebo pohled na Karlův most. Výhodou takového kvízu byl ten, že po každé otázce

se žákům ukazovalo celkové skóre na tabuli, takže i zvyšovalo napětí a soutěživost mezi žáky. Celkový vítěz se pak opět ukázal na tabuli.

Když se všichni uklidnili, přešla jsem k tématu, kterým jsme se měli dnes společně zabývat, a to malbě pohledu na vlastní bydliště z ptačí perspektivy. Proto jsem žákům nasdílela druhou prezentaci, kde jsme se blíže podívali na inspirační zdroje. Měli možnost zhlédnout práce spíše méně známých umělců jako jsou Věroslava Bergra, Vlastimila Stehlíka, Lubomíra Krátkého, a především Táni Čisárikové, jejíž práce byly hlavním inspiračním zdrojem. Jako inspiraci jsem použila její abstraktní obrazy, které připomínají a navozují pohled na krajinu z ptačí perspektivy. Její obrazy využívají zajímavé barevné kompozice a různé barevné linie, které tvoří celkový obraz. Umělkyně se nezaobírá jen malbou, pokouší se do svých obrazů zanést trochu struktury, a to formou prošivaného plátna. Dále se ještě můžeme dozvědět z jejího instagramového profilu, že se momentálně věnuje tvorbě keramických šperků.

*Byly položeny otázky: Co vám práce připomínají? Co na obraze můžete vidět? Jdou tam rozpoznat různé prvky v krajině? Jaké?*

Následně jsem žákům vysvětlila zadání práce a všechno, co budou potřebovat. Zeptala jsem se, zda všechno chápou a jestli nemají nějaké otázky. Následně jsem jim připravila pomůcky na zadní lavici, a to temperové barvy, štětce, palety nádoby na vodu, čtvrtky a hadříky. Žáci si pak pomůcky postupně rozebrali. Dále si na mobilních zařízeních našli na mapách letecký pohled na okolí kolem jejich bydliště a posléze začali pracovat. Žáci mohli využít všechny barvy, nemuseli tvořit podle reality, důležité bylo, aby zaznamenali důležité prvky na mapě. Žáci pracovali i přes přestávku. Průběžně jsem žáky obcházela a společně jsme konzultovali jejich tvorbu. Po dokončení práce žáci donesli své práce před tabuli, kde se rozložili.

Finální reflexe proběhla před všemi žáky. Každý žák se vyjádřil ke své práci, řekl, co vše můžeme vyčíst z jeho práce. Taktéž odpovídali na otázku, zda by svůj domov poznali, když by jim někdo ukázal jejich práci. Většina odpověděla, že ne. Takto jsme si společně prohlédli všechny práce. Musím říct, že žáci byli velmi aktivní, dbali hodně na přesnost rozmístění jednotlivých prvků v krajině, nezapomínali i na detaily. Dle mého názoru se práce povedly.



Obrázek 3: Pole se zástavbou



Obrázek 4: Přímé ulice s domy a zahrádkami



Obrázek 5: Malá vesnice



Obrázek 6: Domy vytváří uzavřené bloky

## 6.8.2 Krajinou domova

Téma	<b>Místo, kde bydlím</b>
Námět	Krajinou domova
Časová dotace	180 minut
Ročník	1.ročník
Vzdělávací cíl	Žák si vyzkouší jednu z technik grafického tisku-papírotisk. Žák tiskne na grafickém lisu. Žák dokáže popsat postup tvorby matrice a grafického tisku.
Výchovný cíl	Žák se seznamuje se svým okolím z jiné perspektivy. Žák seznamuje své spolužáky se svým okolím. Žák spolupracuje s ostatními žáky.
Dovednostní cíl	Žák vytvoří papírovou koláž, kterou následně otiskne. Žák dokáže zacházet s tiskovými barvami.
Výtvarný problém	Žák se zamýšlí nad vhodným zpracováním papírové koláže podle vybraného námětu, kterou následně otiskne.
Výstup z RVP G	<i>Žák rozpoznává specifčnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů, a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci.</i> <i>Žák v konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky.</i> <i>Žák pojmenuje účinky vizuálně obrazných vyjádření na smyslové vnímání, vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání.<sup>69</sup></i>
Klíčová slova	Grafika, papírová koláž, tisk, bod v krajině, grafický lis,
Klíčové kompetence	Kompetence pracovní, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence komunikační, kompetence občanské.

<sup>69</sup> Rámcově vzdělávací program pro gymnázia, s. 54, dostupné online: (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>), [cit. 29. 5. 2022].

Pomůcky	Kartony, nůžky, lepidlo, tiskařské barvy, váleček, tvrdší karton pro tisk, hladítko (tiskařský lis), hadříky, věci na převlečení.
Technika	Grafika
Motivace	Krátké video – krajina České republiky a její krásy. Prezentace na techniku papírotisku. Kniha o tisku z výšky a knihtisku P=F/S.
Zadání práce	V krajině kolem našeho bydliště jsou body, které si ihned zapamatujeme. Tyto body v krajině pro ni mohou být typické nebo to může být bod, který je blízký například jenom nám. Žáci tento výrazný bod v krajině zpracují jako papírovou koláž, kterou následně otisknou. Bude se jednat o jednorázovou akci, jelikož matrice z papíru větší náklady nevydrží. Patří však mezi osobité techniky, u kterých autor dopředu nemůže přesně odhadnout, jak tisky dopadnou. Žáci si tedy zvolí jeden bod v krajině/ místo. Na toto místo vytvoří papírovou matici, kterou následně otisknou.
Kritéria hodnocení	Čistota práce Způsob provedení – volba tématu, rozložení prvků, kvalita tisku Motivace do práce
Reflexe	<i>Pracovalo se vám dobře? Co vám dělalo největší problém? Už jste někdy pracovali s grafickým lisem? Jaké místo jste vybrali? Co pro vás znamená? Je daleko od vašeho bydliště nebo blízko?</i>

### Průběh hodiny:

Na začátku hodiny jsme si s žáky povídali o tom, zda mají nějaké oblíbené místo nebo znají nějaké místo v okolí, které je nějakým způsobem přitahuje. Dále jsem jim pustila video z YouTube, které mělo navodit dobrou atmosféru. Mělo přimět žáky, aby si uvědomili, jak je naše země krásná a skrývá mnoho zajímavých míst. Následně jsem žákům představila téma hodiny a nasdílela prezentaci, kde jsem je seznámila s technikou

tisku z výšky a technikou, se kterou měli pracovat – papírotiskem. V rámci prezentace se žáci seznámili s tím, jak výsledný výtisk touto technikou vypadá a co budou k práci potřebovat. Ke konci prezentace jsem se žáků zeptala, zda všechno chápou a nemají žádné otázky. Na doma jsem jim vytvořila a vytiskla brožury shrnující typy tisku. Pak jsem žákům připravila potřebné pomůcky na přední lavici, papíry, nůžky, lepidla. Žáci si je rozebrali a začali pracovat. Mohli použít mobilní telefony a tam si najít fotografie míst, které chtějí použít jako námět práce. Žáci se velmi snažili a pečlivě lepili každý kousek koláže. Hlavními náměty byly památky v okolí, kapličky, zámky, mosty a pohledy do kraje. V průběhu tvorby jsem žáky obcházela a průběžně jsme kontrolovala, jak pracují. Myslím si však, že by tvorbu matrice zvládli i bez mé průběžné kontroly. První dvouhodinovku zabrala tvorba matrice. Na další týden si pak žáci měli připravit nějaké náhradní oblečení, aby se při tisku hotových matic nezašpinili.



Obrázek 7: Hotová matrice pro papírotisk



Obrázek 8: Matrice, pohled na Sněžku

Další týden byl čas, kdy jsem s žáky tiskla hotové matrice z minulého týdne. Na začátku hodiny jsem jim připravila na zadní lavice prostor, kde mohli tisknout. Připravila jsem plochu pro rozválení barvy, válečky, tiskařskou barvu (červenou a modrou), hadříky, papíry pro tisk a samotný lis. Když žáci dorazili na hodinu, shromáždili se u připraveného stolu se svými hotovými matricemi. Každý měl na sobě náhradní oblečení nebo půjčený plášť z chemických laboratoří. Nejprve jsem jim ukázala, jak se rozválí barva a jak se nanáší pomocí válečku na matrici. Nejdřív jsem se však zeptala, zda už má někdo zkušeností s tiskem na lisu. Přihlásily se mi pouze dvě dívky, které měly zkušenost již předešlé zkušenosti ze ZUŠ. Proto jsem jim po ukázce předala jako prvních váleček a barvy. Žáci se postupně střídali u barev a na grafickém lisu. Práce jim šla od ruky. Průběžně jsem kontrolovala, jak žáci pracují a jestli nemají s něčím problém. Když už

měli všichni vytištěný první tisk, mohli začít s barvami experimentovat. Mohli je různě míchat nebo dělat barevné přechody. Některé žáky tato myšlenka velmi nadchla a hned se pustili do práce. Některým žákům stačil jeden tisk, takže se do experimentů nepouštěli. To však nevadilo, jelikož se pak následně podíleli na úklidu pracoviště. Hotové práce si žáci dávali uschnout na zadní skříňě nebo topení, kde taktéž proběhlo i závěrečné hodnocení. Žáci se vyjadřovali k tomu, jak se jim práce dařila, jestli jsou s výsledkem a nabytou zkušeností spokojeni. Dále pak každý z žáků přiblížil ostatním, jaké místo si vybral a jaké se k němu pojí příběhy, pocity. Práce se povedly a žáci si vyzkoušeli novou techniku.

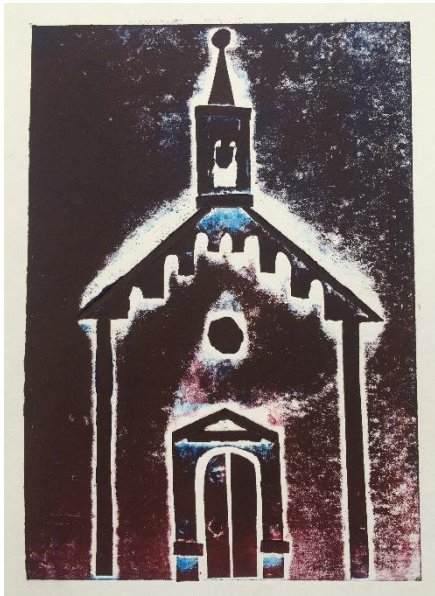
Tato technika by se dala využít i v rámci distanční výuky, ale místo grafických barev by se musely použít jiné, sice méně kvalitní a vhodné pro tuto techniku, ale jde o to, aby si jí žáci, alespoň zkusili.



Obrázek 9: Hotový tisk, pohled na Sněžku



Obrázek 10: Pohled z výšky na město



Obrázek 11: Kaplička



Obrázek 12: Rozhledna



Obrázek 13: Kunětická Hora



### 6.8.3 Detail architektury

Téma	<b>Místo, kde bydlím</b>
Námět	Detail architektury
Časová dotace	90 minut
Ročník	1.ročník
Vzdělávací cíl	Žák fotí detail architektury, který následně využívá k další práci. Žák tvoří studijní kresbu detailu architektury.
Výchovný cíl	Žák se seznamuje se svým okolím z jiné perspektivy. Žák seznamuje své spolužáky se svým okolím.
Dovednostní cíl	Žák chápe vlastnosti vybraných pomůcek a dále dokáže tyto znalosti uplatnit. Žák dokáže pracovat s rudkou nebo uhlem.
Výtvarný problém	Žák přemýšlí nad vhodným detailem architektury a následovně jej přenáší na papír jako studijní kresbu. Žák je schopen vybrat vhodné pomůcky pro kresbu – uhel, rudku.
Výstup z RVP G	<i>Žák rozpoznává specifčnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů, a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci.</i> <i>Žák v konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky.</i> <i>Žák pojmenuje účinky vizuálně obrazných vyjádření na smyslové vnímání, vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání.<sup>70</sup></i>
Klíčová slova	Fotoaparát, detail, architektura, kresba, rudka, uhel
Klíčové kompetence	Kompetence pracovní, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence komunikační, kompetence občanské.
Pomůcky	Fotoaparát, tiskárna, čtvrtka, tvrdý karton, rudka, uhel, plastická guma, mobilní telefon.

<sup>70</sup> Rámcově vzdělávací program pro gymnázia, s. 54, dostupné online: (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>), [cit. 29. 5. 2022].

Technika	Kresba
Motivace	Didaktická hra – poznej architektonický sloh podle detailu architektury. Presentace na téma historie architektury a její detaily.
Zadání práce	Žáci se vydají na delší procházku po okolí. Pokusí se zachytit detaily architektury. Tedy nějaké zajímavé architektonické prvky, čísla popisné, ozdoby na omítce apod. ve svém okolí. Vyfotí přibližně 5–10 fotografií. Jednu si vyberou a překreslí tento detail architektury. Žák si vyzkouší stínovat tužkou nebo uhlem, seznámí se perspektivou.
Kritéria hodnocení	Čistota práce Způsob provedení – volba detailu, rozložení prvků, kvalita zpracování, práce s perspektivou. Motivace do práce
Reflexe	<i>Pracovalo se vám dobře? Co vám dělalo největší problém? Proč jste si zvolili zrovna tento detail? Kde se nacházel? Jak jste k němu přišli? Znamená pro vás něco? Už jste někdy kreslili detail architektury?</i>

### Popis hodiny:

Žáci měli za úkol nafotit si přes víkend v okolí nějaký zajímavý prvek architektury, se kterým pak budeme pracovat. Na začátku hodiny jsem se proto žáků zeptala, zda úkol splnili. Musím říct, že jsem byla ze začátku zklamaná, jelikož valná většina studentů se na úkol nepřipravila. Z toho důvodu jsem přešla pohotově ke hře, kterou jsem pro žáky připravila. Rozdělila jsem žáky do skupinek po 3–5 (podle toho, jak chtěli) a následně jsem těmto skupinkám rozdala připravené obrázky (kartičky s obrázky), na kterých byla ukázka architektury z jednotlivých slohů, celkem jich bylo jedenáct. Zařadila se mezi ně taktéž například egyptské umění ale i něco z pozdější doby, jako například kubismus. Žáci před sebe dostali těchto 11 obrázků, které měli seřadit podle časové posloupnosti. Seznam, jak mají obrázky řadit, měli k dispozici na tabuli. Myslím si, že aktivita se žákům líbila, jelikož se dali hned do práce. Hra byla na rychlost, takže

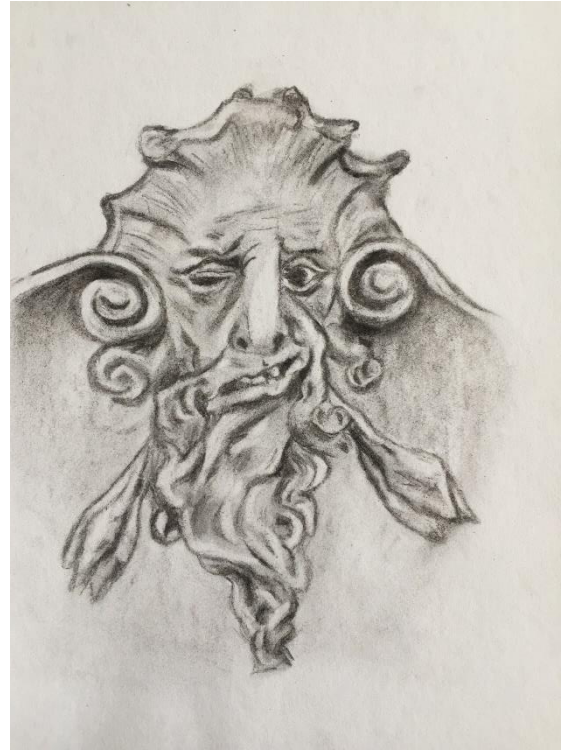
zvítězil ten, kdo jako první a správně obrázky seřadil podle promítaného seznamu. Zvítězila skupina chlapců vepředu u katedry, kteří měli jako první vše poskládané správně. Následně jsme si pak řekli správné odpovědi, tedy jak to mělo vypadat. Tato aktivita by se dala přetvořit i do distanční podoby v rámci nějakého z programů, který umožňuje tvorbu kvízů.

Následně jsem žákům řekla téma hodiny a seznámila je s tím, co budou dnes dělat. Připomněla jsem jim domácí úkol, který splnila pouze 1/2 žáků. Proto jsem měla v záloze připravené náhradní obrázky, jako inspiraci (předlohu) pro studijní kresbu. Těm žákům, kteří neměli předlohu, jsem rozdala mnou vytištěnou. Žákům jsem připravila pomůcky pro kresbu na přední lavici, mohli si vybrat, zda chtějí kreslit rudkou nebo uhlem, dále tam pak našli plastickou gumu a papíry. Žáci si pomůcky rozebrali a začali pracovat. Průběžně jsem jejich práci kontrolovala. Řada studentů neměla potuchy o rozdílu mezi rudkou a uhlem, což jsem jim musela vysvětlit. Když měli žáci práci hotovou, přinesli ji ke katedře, kde ji rozložili.

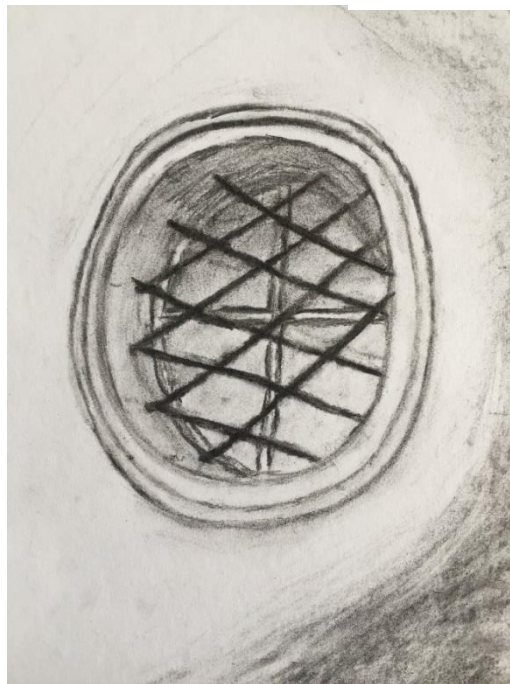
Po dokončení všech prací jsme se s žáky sešli před jejich hotovými pracemi a společně jsme je hodnotili. Každý z žáků se postupně vyjadřoval k tomu, proč si zvolil tento detail a kde se nachází. Také jsme se bavili o tom, jak se jim práce dařila, co jim dělalo největší problém. Někteří žáci přiznali, že přecenili své síly při výběru detailu architektury, že pro ně byl vybraný detail složitý. Výběr zvoleného tématu však byl na nich, mohli se dle toho zařídit.



Obrázek 14: Detail zdobené lampy



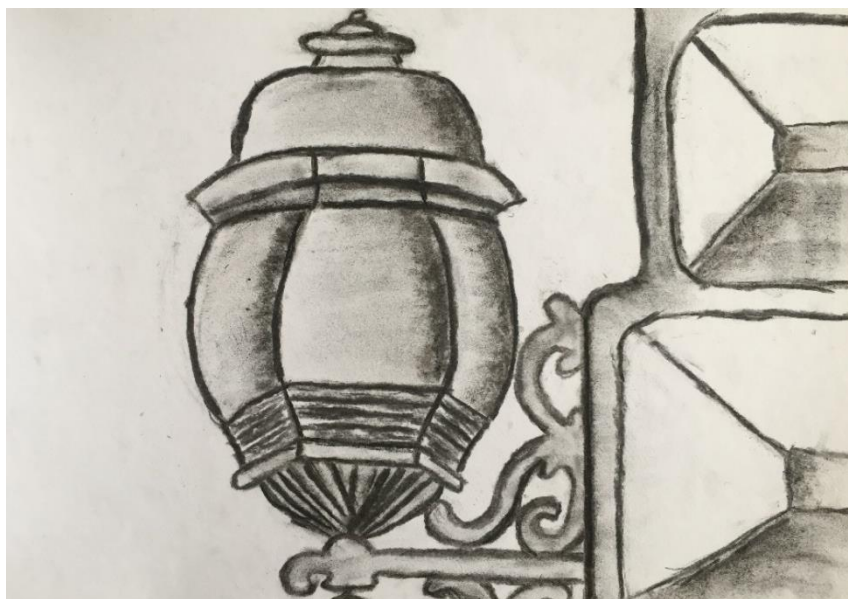
Obrázek 15: Detail zdobené omítky



Obrázek 16: Detail okna s mříží



Obrázek 17: Zdobená klika od domu



Obrázek 18: Detail lampy na budově

#### 6.8.4 Zátíší kam se podíváš!

Téma	<b>Místo, kde bydlím</b>
Námět	Zátíší kam se podíváš!
Časová dotace	90 minut
Ročník	1.ročník
Vzdělávací cíl	Žák přemýšlí nad tím, jak správně pojmout kresbu. Žák dokáže nakreslit zátíší jedním tahem.
Výchovný cíl	Žák se seznamuje se svým okolím z jiné perspektivy. Žák seznamuje své spolužáky se svým okolím.
Dovednostní cíl	Žák chápe vlastnosti vybraných pomůcek a dále dokáže tyto znalosti uplatnit. Žák uplatňuje svou představivost při řešení problémů. Kreativita, vnímání každodenního prostoru v nových možnostech a souvislostech.
Výtvarný problém	Žák se zamýšlí nad vhodným zpracováním zátíší jedním tahem.
Výstup z RVP G	<i>Žák rozpoznává specifčnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci.</i> <i>Žák v konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky.</i> <i>Žák pojmenuje účinky vizuálně obrazných vyjádření na smyslové vnímání, vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání.<sup>71</sup></i>
Klíčová slova	Zátíší, jedním tahem, křída, fix
Klíčové kompetence	Kompetence pracovní, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence komunikační, kompetence občanské.
Pomůcky	Papír A3, tužka, fixy, barevné křídly, akvarelové barvy, mobilní telefon.

<sup>71</sup> Rámcově vzdělávací program pro gymnázia, s. 54, dostupné online: (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>), [cit. 29. 5. 2022].

Technika	Kresba
Motivace	<p>Diskuse na téma zátiší (<i>např. Co je to zátiší? Co všechno může tvořit zátiší?</i>),</p> <p>Video s názvem Zátiší, kam se podíváš! od Bez názvu, nedatováno: <a href="https://youtu.be/6ETEe6SuwP4">https://youtu.be/6ETEe6SuwP4</a>, prezentace s ukázkami možných strohých náčrtů.</p> <div data-bbox="775 568 1198 992" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="788 1014 1198 1375" data-label="Image"> </div> <p>Obrázek 19: Možný výstup práce</p>
Zadání práce	<p>Mnoho zajímavých tvůrčích aktivit lze provádět s běžným mobilním telefonem a jeho fotoaparátem. Ten nám umožňuje nejen rychle dokumentovat pomíjivé okamžiky, ale i vytvořit trvalé svědectví o době, kterou právě prožíváme, nebo o přírodě a prostředí, ve kterém žijeme. Dokumentovat můžeme zdánlivě obyčejné zázemí našeho domu nebo podoby naší ulice či zahrady.</p> <p>Žáci se během pobytu venku pokusí zachytit venkovní zákoutí a zátiší ve svém okolí. Vytvoří sérii 5–10 snímků. Vyberou si jeden snímek, který se pokusí pomocí černé</p>

	fixy, barevných kříd, překreslit jedním tahem (mohou samozřejmě i více tahy). Vytvoří tak minimalistické zátiší.
Kritéria hodnocení	Splnění úkolu = focení Čistota práce Způsob provedení – zvolené zátiší, způsob kresby Motivace do práce
Reflexe	<i>Jaké zátiší jste si vybrali?</i> <i>Kde se toto zátiší nacházelo?</i> <i>Jak se vám pracovalo?</i> <i>Bylo pro vás nakreslit zátiší jedním tahem těžké?</i> <i>Co vám dělalo největší problém?</i> <i>Bavilo vás to?</i>

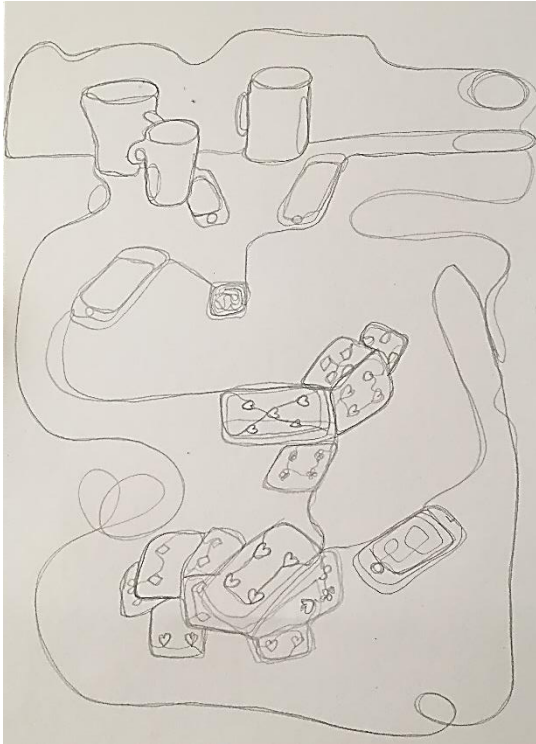
### Průběh hodiny:

Hodina probíhala velmi dobře. Na začátku hodiny jsem se žáků zeptala, zda splnili zadaný úkol a mají připravené fotografie jejich zátiší. Většina z přítomných žáků měla splněno, takže jsem mohla pokračovat dál. Žákům jsem představila téma hodiny a důvod, proč jsem jim zadávala takový domácí úkol. Následně jsem se žáků různě ptala na to, zda by mi řekli, co je to zátiší, dále jsme se bavili o tom, jaké podoby zátiší může mít. Následně jsem žákům pustila video na YouTube s názvem *Zátiší kam se podíváš!* Video pojednává o tom, jak blízko má umění k našemu běžnému životu, ukazuje ten všední život z trochu jiné stránky, vzbuzuje naši představivost, vzbuzuje otázky. Zabývá se tradičním výtvarným žánrem – Zátiším. Video stručně a srozumitelně vysvětluje pojem zátiší, kde a v jakých podobách se s ním můžeme setkat, dále například seznamuje diváky s historickým vývojem zátiší nebo jaké jsou v rámci zátiší oblíbené náměty. Video má celkově přes šest minut, bylo vcelku poučné a zábavné. Žáci se něco nového dozvěděli a získali.

Poté jsem přešla k tématu hodiny a nasdílela jsem žákům připravenou prezentaci s obrázky a řekla zadání práce. Žáci si měli doma nafotit několik snímků venkovního zátiší, jeden snímek si vybrat a pokusit se toto zátiší překreslit jedním tahem, mohli i více tahy. Žáci začali hned pracovat. Žákům jsem připravila na přední lavice pomůcky a papíry a mohli začít pracovat. Průběžně jsem kontrolovala, jak žáci pracují. Hlavními motivy byli především různé přírodniny, rostliny anebo jídlo.



Hotové práce žáci rozložili před katedru. Každý z žáků pak představil svou práci, řekl, jak se mu dařilo, co pro něj bylo těžké, dále pak proč si vybral zrovna tento motiv. Práce splnily má očekávání, žákům se povedly a neměla jsem co vytknout. Žáky taktéž práce velmi bavila, bylo to opět pro ně něco nového a netradičního. I když z toho měli na začátku strach, práce je zdařilá.



Obrázek 20: Zátíší s kartami



Obrázek 21: Zátíší s květinovým záhonem



Obrázek 22: Zátíší s barevnými kameny



Obrázek 23: Halloweenské zátíší

### 6.8.5 Kam až paměť sahá

Téma	<b>Místo, kde bydlím</b>
Námět	Kam až paměť sahá
Časová dotace	90 minut
Ročník	1.ročník
Vzdělávací cíl	Žák tvoří komiks přibližující historii blízkého bydliště.
Výchovný cíl	Žák se seznamuje se svým okolím z jiné perspektivy. Žák seznamuje své spolužáky se svým okolím. Žák spolupracuje s ostatními žáky. Žák se seznamuje s historií svého blízkého okolí.
Dovednostní cíl	Žák zapojuje svou představivost při tvorbě komiksu.
Výtvarný problém	Žák si vybírá zajímavou část z historie svého blízkého okolí a přetváří jí v komiksový příběh.
Výstup z RVP G	<i>Žák rozpoznává specifčnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů, a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci.</i> <i>Žák v konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky.</i> <i>Žák pojmenuje účinky vizuálně obrazných vyjádření na smyslové vnímání, vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání.<sup>72</sup></i>
Klíčová slova	Historie, komiks, legenda, pověst, architektura, kresba
Klíčové kompetence	Kompetence pracovní, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence komunikační, kompetence občanské.
Pomůcky	Kreslicí potřeby, papír
Technika	Kresba

<sup>72</sup> Rámcově vzdělávací program pro gymnázia, s. 54, dostupné online: (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>), [cit. 29. 5. 2022].

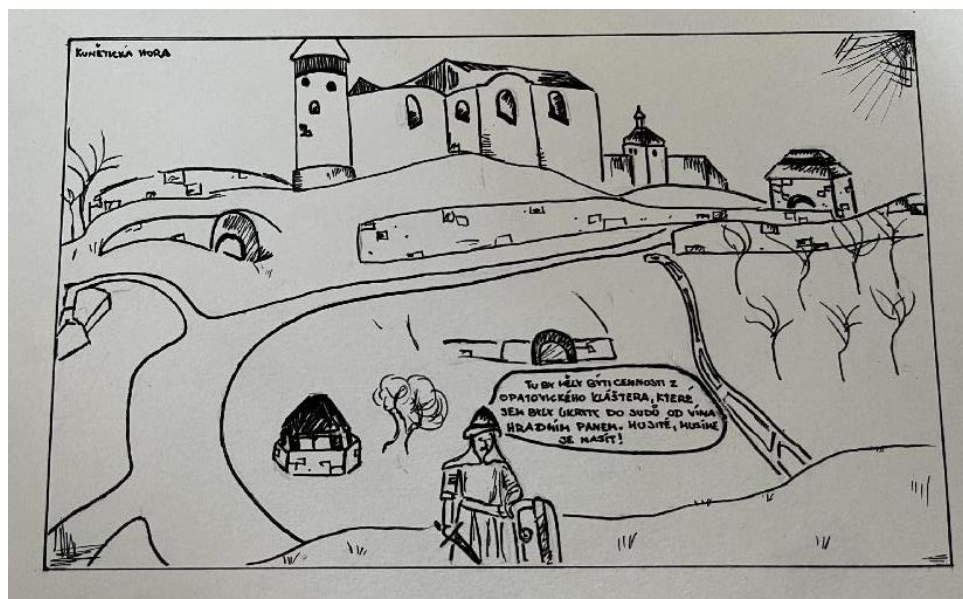
Motivace	Diskuse na téma komiks, prezentace s teorií a příklady nejrůznějších známých nebo neznámých komiksů.
Zadání práce	Žáci se podívají do historie místa nebo památky ve svém blízkém okolí, díky tomu, že se s ní seznámí, mohou si vybrat nějakou událost nebo památku. Na základě toho vytvoří krátký komiks libovolnou technikou.
Kritéria hodnocení	Čistota práce Motivace do práce Myšlenka Způsob zpracování
Reflexe	<i>Pracovalo se vám dobře? Co vám dělalo největší problém? Proč jste si zvolili zrovna tento detail? Kde se nacházel? Jak jste k němu přišli? Znamená pro vás něco?</i>

### Průběh hodiny:

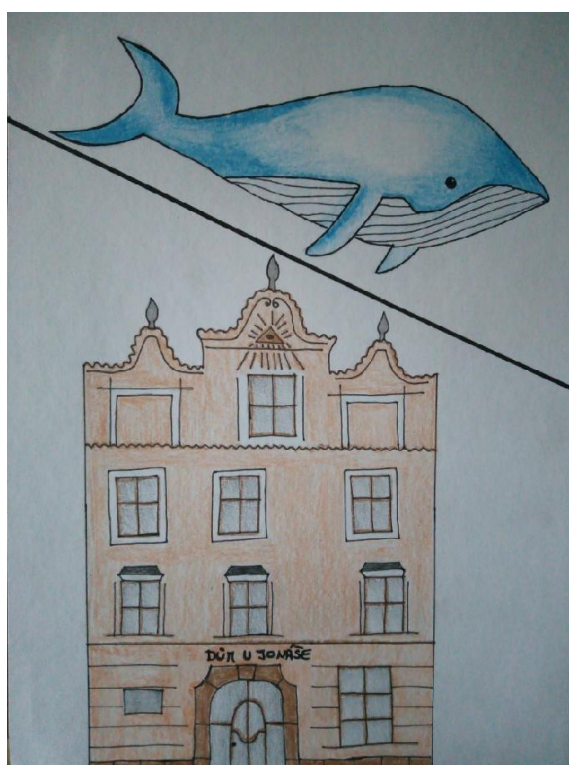
Hodina probíhala velmi dobře. Na úvod hodiny jsme se bavili o tom, co je to komiks, jaké jsou druhy komiksu a ukázali jsme si společně různé konkrétní příklady známých i méně známých komiksů. V rámci prezentace jsme si rozlišili druhy a specifika komiksu (např. bubliny). Nezapomněla jsem se žáků doptávat na jednotlivé pojmy. Musím říct, že většina vše věděla. Chvilku jsme si povídali o tom, jaké komiksy mají žáci rádi, co četli a jestli je čtou i dnes. Ukázali jsme si i jak se komiks objevuje v umění (např. pop art).

Následně jsem přešla k zadávání práce. Žáci se měli za domácí úkol prostudovat historii svého blízkého okolí a najít si něco zajímavého, co je zaujalo. Na základě toho žáci tvořili krátké komiksy libovolnou technikou, kdy se snažili komiksem přiblížit danou událost. Hlavními náměty byly legendy a historické události vztahující se k zajímavým památkám v okolí bydliště žáků. Žáci měli na výběr libovolné techniky, ale převážila kresba. Nejdříve si žáci předkreslili tužkou návrh, poté kreslili například fixou naostro. Opět jsem žáky postupně procházela a společně jsme blíže konzultovali jejich tvorbu. Musím přiznat, že se našli tací, kteří mou pomoc velmi potřebovali, další by si bez ní krásně poradili.

Někteří žáci bohužel nestihli práci dodělat v hodině, proto jsem všechny poprosila, kdo chtějí na práci pracovat, aby komik dodělali doma a přinesli k hodnocení na příští hodinu. Hodnocení jsme pak udělali další hodinu a věnovali jsme mu jen chvíli. Hodnotila se především myšlenka díla a pojetí tématu, taktéž to, jakou si dali žáci s komiksem práci. Musím přiznat, že někteří žáci tvorbě komiksu doma nedali tolik, jako by tomu dali ve škole, jiní zase věnovali tvorbě hodně času. Práce však hodnotím pozitivně.



Obrázek 24: Pověst z Kunětické Hory



Obrázek 25: Dům u Jonáše

## 6.9 Místo, které přetvářím

### 6.9.1 Land art

Téma	<b>Místo, které přetvářím</b>
Námět	Land art
Časová dotace	90 minut
Ročník	1.ročník
Vzdělávací cíl	Žák dokáže definovat základní znaky Land artu. Žák se seznámí s díly jednotlivých Land artových umělců.
Výchovný cíl	Žák se seznamuje se svým okolím z jiné perspektivy. Žák spolupracuje s ostatními žáky. Žák pracuje ve veřejném prostoru.
Dovednostní cíl	Žáci si vyzkouší výtvarnou tvorbu z přírodních materiálů, dokážou zdůvodnit výběr materiálu. Žák je schopen zorientovat se v novém pracovním prostoru, adaptovat se na něj.
Výtvarný problém	Žák tvoří z dostupného přírodního materiálu Land artové umění.
Výstup z RVP G	<i>Žák rozpoznává specifčnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci.</i> <i>Žák v konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky.</i> <i>Žák pojmenuje účinky vizuálně obrazných vyjádření na smyslové vnímání, vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání.<sup>73</sup></i>
Klíčová slova	Land art, přírodní materiál, veřejný prostor, příroda, fantazie, přetváření okolí

<sup>73</sup> Rámcově vzdělávací program pro gymnázia, s. 54, dostupné online: (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>), [cit. 29. 5. 2022].

Klíčové kompetence	Kompetence pracovní, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence komunikační, kompetence občanské.
Pomůcky	Přírodní materiály, fotoaparát
Technika	Land art
Motivace	Prezentace na Land art, ukázka prací známých Landartových umělců (Andy Goldsworthy, Robert Smithson, Nis Udo apod.) Video na YouTube s názvem <i>Jo, to jsem byl já</i> (dokumentární snímek o běžném člověku tvořícím Land art)
Zadání práce	Žáci se blíže seznámili se svým okolím a následně se pokusí do něj více zasáhnout. Žáci se seznámí s díly umělců Land artu. Žáci se zamyslí nad možným zkrášlením svého okolí. Mohou se inspirovat díly známých umělců a jejich díla parafrázovat. Hotové práce nafotí nebo nahrají krátké video.
Kritéria hodnocení	Práce s přírodním materiálem Myšlenka Propracovanost díla Umístění práce
Reflexe	<i>Pracovalo se vám dobře? Co vám dělalo největší problém? Kde jste tvořili? Bylo pro vás to místo zajímavé? Proč jste si ho vybrali? Jaká je vaše hlavní myšlenka díla? Je něco, co byste udělali jinak? Jak na vás působí práce vašich spolužáků?</i>

### Průběh hodiny:

Na začátku hodiny jsem se žáků zeptala, zda mají ponětí o tom, co je to Land art. Musím říct, že pro všechny žáky to byla úplná novinka a tento pojem ještě v životě neslyšeli. Proto jsem hned nasdílela prezentaci na toto téma a vše jsme si stručně vysvětlili. Následně jsem žákům odprezentovala práce jednotlivých umělců a krátce jsme měli k některým diskusi. Žáky asi nejvíce zaujali práce od Christa, a to svou

monumentalitou a rozdílným použitím materiálů. Když jsem odprezentovala, pustila jsem žákům krátký dokumentární snímek pojednávající o tvorbě běžného člověka, o jeho cestě k tomu to umění a jeho plánech do budoucna. Ve snímku vystupuje Ondřej Koudelka zabývající se Land artem ve svém volném čase. Dokument trvá přibližně čtvrt hodiny, ale je velmi dobře a příjemně zpracovaný s kapkou humoru. Líbilo se mi sledovat reakce žáků, jak se v průběhu snímku postupně měnily. Po skončení videa mohli žáci diskutovat nad věcmi, které je ve snímku zaujali. Jednou z věcí, která žáky zaujala byla ta, že se hlavní protagonista vůbec věnuje tvorbě něčeho, co dlouho nevydrží a nikdo to více méně nevidí. Tato otázka, však byla zcela zodpovězena ve snímku. Vysvětlili jsme si společně, že právě v tom tkví kouzlo tohoto umění. Po diskusi si žáci sbalili věci a vydali jsme se ven za školu.

Žáky jsem dovedla za školu a v kroužku jim vysvětlila, co budou dnes dělat. Úkolem žáků bylo pokusit se vytvořit ve skupinkách, v krátkém časovém rozmezí a z dostupných materiálů okolo, Land art. Výběr místa a materiálů byl na nich, na tvorbu jsme si dali třicet minut. Chci jen podotknout, že měli posléze tvořit doma a práce za školou byla jen cvičná ukázka práce s přírodním materiálem. Žáci se rozdělili do skupin a hned začali pracovat. Většina se shromáždila pod stromy. Průběžně jsem žáky obcházela a práci jsme konzultovali. Tvořit v takto krátkém časovém rozmezí je obtížné. Proto jsem to brala s rezervou. Po půl hodině jsme se u každé práce společně zastavili a každá skupinka nám představila svou práci. Musím přiznat, že některé práce měly opravdu zajímavou myšlenku. Sice strávený čas nad prací odpovídal jejímu zpracování, ale musím říct, že žáky práce venku velmi bavila, nejen že se změnilo prostředí, ale bylo to pro ně něco nového. Při hodnocení pár z žáků podotklo, že se těší, až práci druhý den ukáží svým spolužákům. Ještě, než se třída rozešla, zadala jsem domácí práci a to, aby žáci ve svém blízkém okolí vytvořili něco nového a zaslali mi to emailem.

Při zpětném hodnocení lze vidět, že žáci lépe pracovali v domácí prostředí. Nejen díky tomu, že si mohli místo ve svém blízkém okolí vybrat, ale také si mohli uzpůsobit své tvorbě časový harmonogram. Práce, které mi žáci zaslali, byly velice povedené.





Obrázek 26: Ukázka práce žáků za školou



Obrázek 27: Ukázka práce žáků za školou, Ptačí hnízda



Obrázek 28: Ukázka práce žáků z domova: Kamenná spirála



Obrázek 29, 30: Ukázka práce žáků z domova, Výplň vol. 1, Výplň vol. 2

## 6.9.2 Putovní kamínky

Téma	<b>Místo, které přetvářím</b>
Námět	Putovní kamínky
Časová dotace	90 minut
Ročník	1.ročník
Vzdělávací cíl	Žák dokáže říct, co jsou to putovní kamínky a kde se s nimi můžeme setkat. Žák poznává přírodniny s důrazem na dva smysly (zrak a hmat.). Žák se blíže seznamuje s tímto fenoménem. Žák zakomponovává svou tvorbu do blízkého okolí.
Výchovný cíl	Žák se seznamuje se svým okolím z jiné perspektivy. Žák pracuje ve veřejném prostoru.
Dovednostní cíl	Žák maluje na neobvyklý materiál, přizpůsobuje mu postup tvorby.
Výtvarný problém	Žák zkouší pracovat s neobvyklým materiálem.
Výstup z RVP G	<i>Žák rozpoznává specifčnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů, a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci.</i> <i>Žák v konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky.</i> <i>Žák pojmenuje účinky vizuálně obrazných vyjádření na smyslové vnímání, vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání.<sup>74</sup></i>
Klíčová slova	Putovní kamínky, kámen, malba, veřejný prostor
Klíčové kompetence	Kompetence pracovní, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence komunikační, kompetence občanské.
Pomůcky	Kámen, akrylové barvy, akrylový lak, fotoaparát
Technika	Malba na kámen

<sup>74</sup> Rámcově vzdělávací program pro gymnázia, s. 54, dostupné online: (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>), [cit. 29. 5. 2022].

Motivace	Prezentace na putovní kamínky (seznámení se s tímto fenoménem, postupem tvorby, správným označením před rozmístěním, kam kamínky rozmístit a kam ne), ukázka způsobu zdobení + umělkyně živící se zdobení kamenů.
Zadání práce	Hledání putovních kamínků je jako houbaření, můžeme na ně narazit ve městě i v přírodě. Motivy jsou rozmanité. Důležité je na zadní stranu uvést poštovní směrovací číslo, aby bylo jasné odkud kamínek přicestoval. Žákům se nechá volná ruka. Mohou na kamínek ztvárnit, co zrovna cítí, současnou situaci či přání do budoucna. Mohou zde být slova podpory či citáty. Volba je na nich. Kamínky pomalují, popíší a rozmístí po svém okolí. Kamínek následně vyfotí. Tato aktivita bude sloužit jako odlehčení celého projektu.
Kritéria hodnocení	Práce s přírodním materiálem Myšlenka Propracovanost díla Umístění práce
Reflexe	<i>Pracovalo se vám dobře?</i> <i>Co vám dělalo největší problém?</i> <i>Jaké místo jsme vybrali pro umístění kamínku?</i> <i>Nalezli jste kamínek někoho jiného?</i>

### Průběh hodiny:

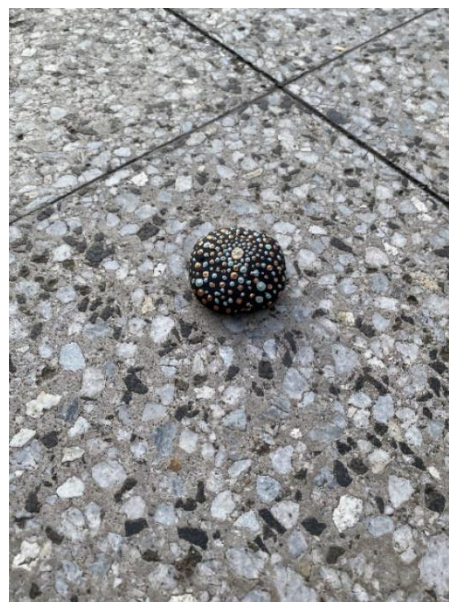
Na úvod hodiny jsem žákům ukázala pytel kamenů, které jsem pro tvorbu přinesla. Nechala jsem žáky hádat, co dnes budeme dělat. Neměli tušení. Krátce jsem se zeptala, zda ví, co jsou to putovní kamínky. Většina žáků věděla, takže jsem přešla k prezentaci, kde jsem žákům přiblížila pojem putovní kamínky a společně jsme se podívali na nějaké ukázky, co všechno se dá na kameny tvořit. Také jsem žákům ukázala, že se nejedná jen o volnočasovou aktivitu, ale i o umění, na které se pořádají výstavy. Když se žáci dostatečně seznámili s tématem, mohla jsem přejít k zadávání toho, co dnes žáci budou dělat.

Žákům se nechala volná ruka, mohli si na kamínek ztvárnit, co chtěli (co zrovna cítí, co je baví, přání do budoucna a podobně). Ještě, než žáci začali pracovat, připravila jsem jim na přední lavici pomůcky. Hlavně především kameny poté akrylové barvy, štětce, nádoby na vodu, palety a akrylový sprej. Žáci si nejprve kameny umyli a důkladně osušit. poté si vybrali barvy, se kterými chtějí pracovat a připravili si noviny. Když jsem žáky při práci postupně obcházela, jedním z hlavních problémů byl ten, že jim nechtěla zaschnout na kameni zprvu barva. To bylo zapříčiněno tím, že si někteří dostatečně nevysušili kámen. Hlavními náměty byly příroda, lidský obličej a abstraktní motivy. Práce žákům šla od ruky, někteří stihli i dva kameny. Kameny pak posléze nechali zaschnout a kdo měl hotovo, tak je donesl před katedru, kde jsme si je společně všichni zhodnotili.

Hotové kameny hodnotím kladně. Někteří žáci si s nimi dali práci, jiní si vystačili s klasickým motivem. Pro žáky to bylo zajímavé zpestření normální výuky a pro některé prvotní zážitek takto malovat na kameny. Po zhodnocení si žáci kameny rozebrali. Dostali za úkol ještě někde po cestě domů pomalovaný kámen položit a toto místo vyfotografovat. Hotové fotografie mi žáci poslali na email.



Obrázek 31: Malovaný kamínek, mandala



Obrázek 32: Malovaný kamínek, mandala 2



Obrázek 33: Malovaný kamínek, ruce



Obrázek 34: Malovaný kamínek, vzorek mozaiky



Obrázek 35: Malovaný kamínek, M&M's

### 6.9.3 Prázdné místo

Téma	Místo, které přetvářím
Námět	Prázdné místo
Časová dotace	90 minut
Ročník	1.ročník
Vzdělávací cíl	Žák dokáže vytvořit návrh prostorového objektu, který bude vhodně vyplňovat zvolené místo.
Výchovný cíl	Žák se blíže seznamuje se svým okolím. Žák přemýšlí v nové perspektivě.
Dovednostní cíl	Žák vytváří návrh prostorového objektu. Žák dokáže pracovat se zvoleným materiálem.
Výtvarný problém	Žák přemýšlí nad vhodným vyplněním vybraného prázdného prostoru.
Výstup z RVP G	<p><i>Žák rozpoznává specifčnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů, a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci.</i></p> <p><i>Žák v konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky.</i></p> <p><i>Žák pojmenuje účinky vizuálně obrazných vyjádření na smyslové vnímání, vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání.<sup>75</sup></i></p>
Klíčová slova	Prázdné místo, veřejný prostor, objekt, návrh
Klíčové kompetence	Kompetence pracovní, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence komunikační, kompetence občanské.
Pomůcky	Karton, papírové krabice, papírové ruličky, tavící lepidlo, bílá barva ve spreji, fotoaparát
Technika	Tvorba prostorového objektu

<sup>75</sup> Rámcově vzdělávací program pro gymnázia, s. 54, dostupné online: (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>), [cit. 29. 5. 2022].

Motivace	Úkol najít a vyfotografovat prázdné místo, prezentace vlastního projektu výplně prázdného místa.
Zadání práce	Každý máme v okolí svého bydliště nějaké místo, které se nám zdá prázdné. Někaký opuštěný podstavec, kout, celkově místo, kterému něco chybí. Žáci si takové místo najdou a navrhnu pro něj nějaké zpestření, nějakou výplň. Místo si vyfotí a vymyslí, co by se na dané místo hodilo. Poté vytvoří malý návrh objektu stojícího v prázdném místě. Může to být například socha. Prostorový objekt bude z papíru (kartonu).
Kritéria hodnocení	Promyšlenost práce Čistota zpracování Myšlenka
Reflexe	<i>Jaké místo jste si vybrali?</i> <i>Proč zrovna toto místo?</i> <i>Máte k tomuto místo nějaký vztah?</i> <i>Jaká byla inspirace pro váš objekt?</i> <i>Nese vaše realizace nějaké poselství?</i>

### Průběh hodiny:

Hodina probíhala v kreativním duchu. Žáci dostali minulou hodinu za úkol najít ve svém okolí nějaké prázdné místo a vyfotografovat. Proto jsem se žáků na začátku hodiny zeptala, zda úkol splnili. Většina žáků měla splněno. Proto jsem se dále zeptala, kde se místo nachází a měli jsme s žáky na toto téma menší povídání. Nejčastějšími lokalitami, které si žáci vybírali, byly místa u lesů, parky, podél vodních toků, nebo u starších budov. Následně jsme si nasdíleli prezentaci a vysvětlila jsem žákům, co budeme dneska dělat. Žáci měli za úkol vymyslet a vytvořit návrh objektu stojícího v jejich vybraném prázdném místě. Jako motivaci jsem žákům odprezentovala i můj vlastní projekt na prázdné místo, který byl na stejné téma. Provedla jsem je celým procesem a ukázala i výslednou práci. Myslím si, že moje práce je zaujala. Následně jsme pokročili dál. Připravila jsem žákům pomůcky, a to různé krabice, kartony, ruličky, noviny. Připravila jsem jim také místo pro tavicí pistoli, kde mohli svůj objekt slepovat. Žáci mohli tvořit ve skupinkách, ale i samostatně, bylo to na nich. Žáci se pustili ihned do



práce a začali vymýšlet vhodné objekty do svých prázdných míst. Průběžně jsem žáky obcházela a společně jsme jejich práci konzultovali. V průběhu, kdy žáci pracovali, jsem jim připravila i místo pro nástřík barvy. Když měli žáci objekty slepené, kdo chtěl mohl je nastříkat jednotnou bílou barvu, aby se objekt sjednotil. To se odehrávalo v připraveném místě u otevřeného okna, aby zápach z barvy nezaplnil celou místnost a v místnosti se dalo dýchat. Žákům šla práce od ruky.

Když měli žáci objekt slepený a nastříkaný barvou. Přišel čas na focení, které si žáci mohli taktéž vyzkoušet. Hotové práce se fotili s bílým pozadím, nejen z estetického hlediska, ale také, aby s fotografiemi dalo pracovat ještě třeba ve Photoshopu. Mou vizí bylo pokračovat ve tvorbě. Žáci by pracovali ve Photoshopu, hotové objekty by mohli zakomponovat do fotografií svých prázdných míst a vyplnili tak prázdný prostor.

Na konci hodiny jsme si všechny práce společně prošli a zhodnotili. Poté jsme je odnesli do učitelského kabinetu z důvodu ochrany před poničením jiných žáků.



Obrázek 36: Objekt veverčí ocas na dům u Veverků



Obrázek 37: Brána



Obrázek 38: Muž s kloboukem  
na fasádu divadla

## 6.10 Shrnutí projektu

Projekt byl realizován prezenční formou, ale byl uzpůsoben i pro distanční formu výuky. Myslím si však, že by se s lehkostí dal realizovat i v rámci distanční výuky. Nejvhodnější platformou by byl nejspíše MS Teams nebo Google Classroom, především pro jejich schopnost ukládání souborů. V rámci našich online setkání bych se nejprve seznámila s žáky, a následně bych žákům představila svůj projekt. Průběžně bychom se v rámci projektu scházeli, já bych žákům zadávala práci. Zadání bych vkládala také do týmu, aby žáci na nic nezapomněli. Společně bychom si stanovili termíny odevzdání. Práce by žáci taktéž vkládali do svých souborů a při schůzkách bychom si jejich práce prošli a ohodnotili. Jedinou z nevýhod by byla chybějící průběžná konzultace. Jistě bych žákům umožnila konzultovat práci individuálně např. v rámci hovorů nebo chatu. Také bych musela žákům dát větší časový rozestup mezi zadáním a odevzdáním práce, jelikož si myslím, že by některé aktivity dokázali stihnout v kratším časovém období. Usuzuji, že by se projekt dal roztáhnout i na půl roku. Tomu by však odpovídaly také odevzdané práce a mé nároky na žáky.

Projekt v prezenční podobě dopadl podle mých představ. Žáky práce bavila. Nejvíce žáky zaujala malba bydlíště z ptačí perspektivy, dobré ohlasy získalo zátiší jedním tahem, které žáky zprvu vyděsilo, a nakonec je výsledek velmi potěšil. Hodně žáky bavilo tvořit především venku, takže nejoblíbenějším zadáním byla tvorba Land artu, na které se žáci doslova „vyřádili“. Myslím si, že pro ně byla aktivita sympatická především v tom, že mohli trávit čas venku, lákavá byla změna lokality a přírodní materiál, se kterým pracovali. Osvědčilo se mi zkoušet s žáky věci, které pro ně byli nové a přitažlivé.

Zpětná vazba žáků ukázala, že nejméně oblíbenou aktivitou byla kresba detailu architektury, která žákům přišla těžká a báli se jí, nakonec je překvapilo, jak zadání zvládli. Taktéž neměla dobré ohlasy tvorba prostorového objektu pro výplň místa, ale tuto reakci připisuji faktu, že se jednalo o poslední část projektu a žáci také nebyli v dobrém složení a rozpoložení.

Výtvarně didaktický projekt *Kde domov můj*, dle mého názoru, přispěl k pozitivnímu nahlížení žáků na své okolí a prohloubil jejich vztah k předmětu výtvarná výchova.

## ZÁVĚR

Moje diplomová práce měla za cíl reflektovat průběh distanční výuky výtvarné výchovy na středních školách.

V první části diplomová práce seznámila čtenáře s obecnými pojmy, jako je distanční výuka, e-learning. U těchto pojmů jsem specifikovala jednotlivá rozdělení a popsala je, zmínila jsem výhody a nevýhody této formy vzdělávání. Postupně jsem v teoretické části práce přešla plynule k digitální či počítačové gramotnosti, které jsem stručně popsala. Dále byla zpracována problematika jednotlivých platforem, které lze využít při distančním vzdělávání, byl objasněn jejich charakter a nástroje, které nabízí.

Výzkumná část diplomové práce shrnula dotazníkového šetření, kde jsem se pokusila analyzovat zkušenosti pedagogů výtvarné výchovy i příbuzných uměleckých oborů na středních školách s distanční výukou, která probíhala v období koronavirové krize. Výsledná analýza dotazníkového šetření nastínila alespoň částečný pohled na to, jak se učitelé potýkali s distanční výukou výtvarné výchovy.

V souvislosti se situací jsem realizovala krátký rozhovor s vybraným učitelem výtvarné výchovy na střední škole. Rozhovor ještě blíže přiblížil prožívání distanční výuky učitelem, bez jakýchkoliv zkušeností s touto formou výuky. Tímto se mi, myslím, podařilo úspěšně naplnit stanovené cíle.

Výtvarně didaktický projekt *Kde domov můj* zmapoval možnosti uskutečnění projektů, uzpůsobených pro distanční výuku, ale realizovaných prezenčně. Žáci si v rámci projektu zkusili zajímavé techniky a blíže se seznámili s okolím svého bydliště. Chtěla jsem si především ověřit, zda projekt žáky zaujme a bude je bavit. Žáci začali první částí didaktického projektu, kdy pomocí různých prací zmapovali své okolí. Na první část poté navazovala část druhá, kdy žáci své okolí nějakým způsobem zkoušeli přetvářet a vylepšovat. Zadané úkoly nebyly složité, žáci byli dostatečně motivováni, potěšilo mě, že je tvorba bavila a někteří v sobě objevili nové schopnosti a záliby.

Pokud se opět vláda rozhodne uzavřít z nějakého důvodu školy, tato diplomová práce může pomoci učitelům výtvarné výchovy se lépe v budoucnu vypořádat s distanční výukou. Myslím si, že jsem nakousla zajímavá témata a odkryla částečně problematiku této situace. Diplomovou práci lze rozvinout a ve výzkumu se dá dále pokračovat. Zjištěná data přispěla k pochopení problémů, které distanční výuka výtvarné výchovy skýtala. Diplomová práce mi přinesla mnoho poznatků a zkušeností, prohloubila mé

pedagogické dovednosti. Myslím si, že práce obohatí pedagogickou oblast svým vhladem do problematiky distanční výuky výtvarné výchovy.

## Seznam grafů

Graf 1: dle kraje, kterém dotazovaní působí

Graf 2: dle typu školy

Graf 3: dle velikosti školy

Graf 4: délka pedagogické praxe

Graf 5: kombinace vyučovaných předmětů

Graf 6: zda probíhala výuka výtvarné výchovy

Graf 7: vybrané platformy ke komunikaci

Graf 8: hodnocení platforem

Graf 9: příprava učitelů na práci s vybranými platformami

Graf 10: odevzdávání práce žáků

Graf 11: zdroje metodiky a informací pro distanční výuku

Graf 12: zdroje inspirace učitelů

Graf 13: šla by realizovat distanční výuka lépe?

Graf 14: zájem o distanční výuku výtvarné výchovy ze strany vedení školy

Graf 15: zájem o distanční výuku výtvarné výchovy ze strany žáků

Graf 16: zda byla příprava na výuku na dálku pro učitele časově náročnější než na běžnou výuku

Graf 17: průměrná denní příprava na výuku na dálku

Graf 18: změna výuky v návaznosti na přechod k dálkové výuce

Graf 19: spokojenost učitelů s prací žáků na dálku

Graf 20: zda výuka na dálku učitele vyčerpávala.

Graf 21: skutečnosti, které komplikovali výuku na dálku

Graf 22: zda učitelé objevili nové nástroje, které budou využívat i nadále

Graf 23: zda mimořádná opatření budou mít pozitivní vliv na podobu českého školství

Graf 24: zda by se měl obsah výuky změnit v návaznosti na zkušenost s mimořádnými opatřeními.

## **Seznam tabulek**

Tabulka 2: Výhody a nevýhody vybraných platforem

Tabulka 3: Souhrn odkud dotázaní učitelé čerpali inspiraci

Tabulka 4: Vybrané odpovědi učitelů na otázku ohledně zlepšení distanční výuky výtvarné výchovy.

Tabulka 5: Souhrn soutěží, kterých se učitelé účastnili v rámci dotazníkového šetření

Tabulka 6: Souhrn témat, kterými se učitelé v průběhu distanční výuky s žáky zabývali



## Seznam obrázků

Obrázek 1: Ukázka možného způsobu využití Google Jamboard, Dostupná z: <https://jamboard.google.com/>

Obrázek 2: Ukázka výběru šablon, Dostupná z: <https://cs.padlet.com/>

Obrázek 3: Pole se zástavbou,

Obrázek 4: Přímé ulice s domy a zahrádkami

Obrázek 5: Malá vesnice

Obrázek 6: Domy vytváří uzavřené bloky

Obrázek 7: Hotová matrice pro papírotisk

Obrázek 8: Matrice, pohled na Sněžku

Obrázek 9: Hotový tisk, pohled na Sněžku

Obrázek 10: Pohled z výšky na město

Obrázek 11: Kaplička

Obrázek 12: Rozhledna

Obrázek 13: Kunětická Hora

Obrázek 14: Detail zdobené lampy

Obrázek 15: Detail zdobené omítky

Obrázek 16: Detail okna s mříží

Obrázek 17: Zdobená klika od domu

Obrázek 18: Detail lampy na budově

Obrázek 19: Možný výstup práce

Obrázek 20: Zátíší s kartami

Obrázek 21: Zátíší s květinovým záhonem

Obrázek 22: Zátíší s barevnými kamen

Obrázek 23: Halloweenské zátíší

Obrázek 24: Pověst z Kunětické Hory

Obrázek 25: Dům u Jonáše

Obrázek 26: Ukázka práce žáků za školou

Obrázek 27: Ukázka práce žáků za školou, Ptačí hnízda

Obrázek 28: Ukázka práce žáků z domova: Kamenná spirála

Obrázek 29, 30: Ukázka práce žáků z domova, Výplň vol. 1, Výplň vol. 2

Obrázek 31: Malovaný kamínek, mandala

Obrázek 32: Malovaný kamínek, mandala 2

Obrázek 33: Malovaný kamínek, ruce

Obrázek 34: Malovaný kamínek, vzorek mozaiky

Obrázek 35: Malovaný kamínek, M&M's

Obrázek 36: Objekt veverčí ocas na dům u Veverků

Obrázek 37: Brána

Obrázek 36: Muž s kloboukem na fasádu

## Seznam literatury

BAREŠOVÁ, Andrea. *E-learning ve vzdělávání dospělých*. Praha: 1. VOX, 2011. ISBN 978-80-87480-00-7.

BAWDEN, David a Lyn ROBINSON. *Úvod do informační vědy*. Přeložil Michal LORENZ, přeložil Karel MIKULÁŠEK, přeložila Dana VÉVODOVÁ. Doubrovník: Flow, 2017. ISBN 978-80-88123-10-1.

BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Tutor a jeho role v distančním vzdělávání a v e-learningu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3795-8.

DVOŘÁKOVÁ, Eva. *Několik poznámek o distančním vzdělávání*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 1999. ISBN 80-7083-332-7.

EXLER, Petr. *Využití projektové metody ve výtvarné výchově s artefietickými postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4620-2.

KLEMENT, Milan. *E-learning: elektronické studijní opory a jejich hodnocení*. Olomouc: Agentura Gevak, 2012. ISBN 978-80-86768-38-0.

KOPECKÝ, Kamil. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex, 2006. Vzdělávání a informace. ISBN 80-85783-50-9.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

STEHLÍKOVÁ BABYRÁDOVÁ, Hana, Petra ŠOBÁŇOVÁ, Timotej BLAŽEK, Jana MUSILOVÁ, Jiří SOSNA a Lucie TIKALOVÁ. *Téma – akce – výpověď: projektová metoda ve výtvarné výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4506-9.

ZLÁMALOVÁ, Helena. *Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. ISBN 978-80-86723-56-3.

## Online zdroje

5nej.cz: *Zoom Recenze* [online]. 2020 [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://www.5nej.cz/zoom-recenze/>

*CollBoard.com* [online]. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://collboard.com/>

ČERNÝ, Michal. Informační gramotnost na středních školách: co, jak a proč? *Metodický portál RVP.CZ* [online]. 2021 [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/22760/INFORMACNI-GRAMOTNOST-NA-STREDNICH-SKOLACH-CO-JAK-A-PROC.html>

České školy v číslech. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/ceske-skoly-v-cislech>

*Digitální gramotnost v uzlových bodech vzdělávání: metodický podpůrný materiál pro projekt PPUČ* [online]. 2020. [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=95850&view=19523>

KLATOVSKÝ, Karel. *Microsoft Teams pro školy: Stručná příručka pro učitele* [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: [https://cczv.cuni.cz/CCZV-220-version1-teams\\_pro\\_skoly.pdf](https://cczv.cuni.cz/CCZV-220-version1-teams_pro_skoly.pdf)

NEUMAJER, Ondřej, Alexis KATAKALIDIS a Ivan ČERMÁK. 15 praktických rad jak na vyučování přes videokonference. *Učitel naživo* [online]. 2020 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.ucitelnazivo.cz/blog/15-prakticky-rad-jak-na-vyucovani-pres-videokonference>

NEUMAJER, Ondřej. *Vzdělávání na dálku přináší zmatky v pojmech* [online]. 2020 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/22678/VZDELAVANI-NA-DALKU-PRINASI-ZMATKY-V%C2%A0POJMECH.html>

PLÍHALOVÁ, Monika. *Principy projektového vyučování* [online]. [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Acer/Downloads/Principy+projektov%C3%A9ho+vyu%C4%8Dov%C3%A1n%C3%AD.pdf>

Počítačová gramotnost. *DigiSlovník* [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <https://portaldigi.cz/digislovník/pocitacova-gramotnost/>

Rámcově vzdělávací program pro gymnázia, s. 54, dostupné online: (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>), [cit. 29. 5. 2022].

*Sdílená tabule: APLIKACE / WEBY PRO ONLINE SDÍLENÍ TABULE* [online]. 2020 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://sites.google.com/view/vyukanadalku/sdilene-tabule>

Skype. *Microsoft* [online]. [cit. 2022-03-31]. Dostupné z: <https://www.skype.com/cs/features/>

Videokonference ve službě Google Meet. *Google Meet* [online]. [cit. 2022-03-31]. Dostupné z: [https://apps.google.com/intl/cs/intl/cs\\_ALL/meet/how-it-works/](https://apps.google.com/intl/cs/intl/cs_ALL/meet/how-it-works/)

*WHITEBOARD.fi* [online]. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://whiteboard.fi/>